



การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 28

ศตวรรษ กฤษณา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พุทธศักราช 2564



การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 28



ศตวรรษ กฤษณา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2564

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 28



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR
PRINCIPLES OF KINDLY TREATMENT IN SECONDARY
SCHOOLS IN MAHACHANACHAI DISTRICT, YASOTHON
PROVINCE, UNDER SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 28



A THEMATIC SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2021

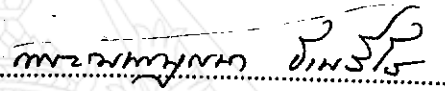
COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อสารนิพนธ์ : การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ชื่อนักศึกษา : ศตวรรษ กฤษณา
ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช : 2564
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์



(พระมหาบุญนา จานวิโร, ผศ.ดร.)

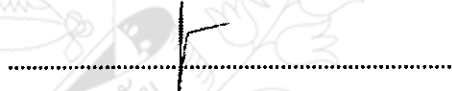
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์:

ประธานกรรมการ



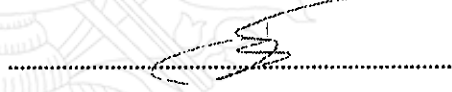
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)



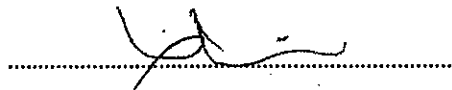
(ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)



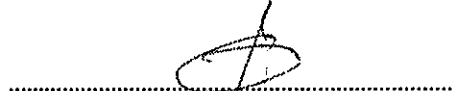
(ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี)

กรรมการ



(ผศ.ดร.จำเนียร พลหาญ)

กรรมการ



(ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์)

ลิขสิทธิ์ของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Thematic Topic : Student Affairs Administration Based on the Four Principles of Kindly Treatment in Secondary Schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28

Student's Name : Sattawat Kritsana

Degree Sought : Master of Education

Program : Educational Administration

Anno Domini : 2021

Advisor : Dr. Kitiyakorn Ladawan

Co-Advisor : Dr.Vimonporn Suwansaentavee

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education

P. J. Boonna

(Phramaha Boonna Thānavāro, Asst.Prof.Dr.)

Thematic Committee:

Chairman

Phrakhrū Vichitpanyaphorn

(Phrakhrū Vichitpanyaphorn, Asst.Prof.Dr.)

Member (Advisor)

K. Ladawan

(Dr.Kittayakorn Ladawan)

Member (Co-Advisor)

Vimonporn Suwansaentavee

(Dr.Vimonporn Suwansaentavee)

Member

Chumnian Pollaharn

(Asst.Prof.Dr.Chumnian Pollaharn)

Member

Anake

(Asst.Prof.Dr.Anake Silpanilmalaya)

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	: การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
ชื่อนักศึกษา	: ศตวรรษ กฤษณา
ชื่อปริญญา	: ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	: 2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการบริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนมหาชนะชัย วิทยาคม และโรงเรียนตระกุลประเทืองวิทยาคม จำนวน 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการบริหารกิจการนักเรียน

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามระดับอายุ

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ควรจัดทำข้อมูลและจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติ ตามแผน ดำเนินงานตามแผน ประเมินผลการดำเนินงานประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงานที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับเยาวชน มีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ประเมินและติดตามผลการปฏิบัติ ควรจัดทำคู่มือนักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน จัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยเป็นประจำและต่อเนื่อง ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร ควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ควรประเมินผลงานกิจการ นักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้

คำสำคัญ การบริหารงานกิจการนักเรียน, หลักสังคหวัตถุ 4, โรงเรียนมัธยมศึกษา



ABSTRACT

Thematic Topic : Student Affairs Administration Based on the Four Principles of Kindly Treatment in Secondary Schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28

Student's Name : Sattawat Kritsana

Degree Sought : Master of Education

Program : Educational Administration

Anno Domini : 2021

Advisor : Dr. Kitiyakorn Ladawan

Co-Advisor : Dr. Vimonporn Suwansaentavee

The objectives of this research were : 1) to study condition of the management of student affairs based on the Four Principles of Kindly Treatment (Sungkhahawatthu 4) in secondary schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28 2) to compare the management of student affairs based on the Four Principles of Kindly Treatment (Sungkhahawattu 4) in secondary schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28, divided by gender, age, position and work experience 3) to study recommendations for the management of student affairs based on the Four Principles of Kindly Treatment (Sungkhahawattu 4) in secondary schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28, the samples used in the research were 76 School Directors, Deputy Directors, the Executive Committee and teachers of Mahachanachai Wittayakom School and Trakoonpratuang Wittayakom School, Tool was used to collect data as a questionnaire of the content validity of 0.67-1.00 with the confidence as .91

The results of the study as follows :

1. The condition of student affairs administration according to the Four Principles of Kindly Treatment (Sungkhahawatthu 4) in secondary schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28, overall was at a high level, ranked the aspects with the highest average to the lowest, namely, planning student affairs in promoting and developing students to have discipline, morality, operating ethics, student care system, in the evaluation of student

affairs, the promotion of democracy schools and in the administration of student affairs.

2. Comparison of student affairs administration opinion levels according to the Four Principles of Kindly Treatment (Sungkhahawattuu4) in secondary schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28, classified by gender and work experience was the same. According to the position, the difference was statistically significant at the level 0.5 and classified by age in student affairs administration were statistically significant at the level 0.5. Other aspects were not different.

3. Suggestions for the administration of student affairs according to the Four Principles of Kindly Treatment (Sungkhahawattuu 4) in secondary schools in Mahachanachai District, Yasothon Province, under Secondary Educational Service Area Office 28, should prepare information and prepare a written student affairs plan, appoint a person responsible for the implementation of the plan. Implement the performance appraisal plan, coordinate with various departments within the school such as parent networks, Youth department responsible, continuous coordination, evaluate and monitor of performance. Student handbooks should be developed on the rules, School regulation. Organize regular and ongoing behavioral and disciplinary promotion activities. A written implementation Committee should be established in writing. Students' opinions should be assessed. Student affairs should be evaluated with evidence to be verified.

Keywords: Student affairs administration, The Four Principles of Kindly Treatment (Sungkhahawattuu4), secondary school

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สำเร็จลงได้เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ขอขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ผศ.ดร. ประธานหลักสูตร และคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและขอขอบพระคุณ ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนตรวจ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ พระครูชัยรัตนากร,ดร., ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ, นายสมเกียรติ เกานาง ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้เครื่องมือในการวิจัย มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม และโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาใน เล่มสารนิพนธ์ด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมาตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา คุณงามความดี และประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณ พระรัตนตรัย พระคุณของ มารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ ให้แก่เพื่อน มนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย เทอญ

ศตวรรษ กฤษณา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฌ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร.....	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน	19
2.3 หลักสังคหวัตถุ 4	72
2.4 การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4	74
2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย.....	76
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	80
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	87
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	88
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	88
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
3.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	90
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	95
ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.....	97
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนก ตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ การทำงาน	105
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28	115
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	116
5.1 สรุปผลการวิจัย	116
5.2 อภิปรายผล.....	119
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	121
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก.....	130
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	131
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	133
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	137
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	140
ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	146
ประวัติผู้วิจัย.....	149

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	จำนวนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมหานະชัยวิทยาาคม 76
2.2	จำนวนนักเรียนโรงเรียนมหานະชัยวิทยาาคม 77
2.3	จำนวนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาาคม..... 78
2.4	จำนวนนักเรียนโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาาคม..... 79
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวนครูและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 89
4.1	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม 95
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้าน 97
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน 99
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน 100
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียน มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 101
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 102

- 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน..... 103
- 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน..... 104
- 4.9 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามเพศ..... 105
- 4.10 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตาม หลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่ง 107
- 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามอายุ 108
- 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามระดับ.... 109
- 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 111
- 4.14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามระดับประสบการณ์การทำงาน 112

- 4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการ
 นักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัด
 ยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามระดับ
 ประสบการณ์การ 113



สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	87



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยกำหนดให้จัดการศึกษาให้ทั่วถึง และมีคุณภาพได้มาตรฐาน สร้างสังคมเป็นแกนหลักในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนบนพื้นฐานวัฒนธรรมไทย และจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกคนให้มีการพัฒนาการเหมาะสมกับวัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณธรรมและสำนึกความเป็นไทย ยกกระดับคุณภาพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น และพัฒนากลไกบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ในระยะเวลาต่อมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ดังนั้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ในสังคม” ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ฉบับนี้ จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคตกำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ มุ่งองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน คนไทยได้รับโอกาสในเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตระบบบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (คู่มือการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา, 2562, หน้า 1)

การปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการ 5 ด้าน คือ การปฏิรูประบบการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูประบบการบริหาร และการจัดการศึกษา การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการในโรงเรียนมาระยะหนึ่งมีความหลากหลาย ทั้งด้านมาตรฐานและคุณภาพ โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงมักจะอยู่ในเมืองหลวง หรือเมืองใหญ่ ๆ ส่วนโรงเรียนในชนบทมีจำนวนมาก ห่างไกลมีความขาดแคลนในทุก ๆ ด้าน ส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปอย่างเชื่องช้า เด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและอยู่ในเมือง มีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนดีมีคุณภาพ มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน และอาศัยอยู่ในชนบท สภาพดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ก่อให้เกิดช่องว่างทางสังคม (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 2-3)

องค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน คือ คน และงาน งานเป็นภารกิจที่จะต้องดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ต้องอาศัยคนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเพียงพอในการปฏิบัติงานหน้าที่ต่าง ๆ งานที่ดำเนินการจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และจัดระบบงานการวางแผนการควบคุม กำกับติดตามและประเมินผล ซึ่งรวมเรียกว่า “การบริหาร” สำหรับ “คน” จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เพื่อให้ภารกิจของหน่วยงาน หรือองค์กรประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ส่วนประกอบนี้เรียกว่า “การบริหารงานกิจการนักเรียน” ซึ่งกล่าวได้ว่าการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน พัฒนา นักเรียนตามศักยภาพ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการกิจกรรมเพื่อเสริม สร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน พัฒนานักเรียนตามความถนัด ศักยภาพผู้เรียน ตลอดจน ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้มีความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 สู่มาตรฐานสากล ประกอบกับการบูรณาการศาสตร์พระราชาในการจัดการเรียนการสอน จัดห้อง เรียนให้เป็นห้องเรียนคุณภาพ จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะแก่การเรียนรู้ มีจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยในสถานศึกษา กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียน ที่สอดคล้องกับคุณ ลั ก ษ ณะ อ น ุ ญ ิ ติ ๘ ประการ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย

และ 8. มีจิตสาธารณะสืบสานประเพณี และให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ความถนัดของนักเรียนเอง โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับนักเรียน ที่ความเก่งความดี มอบเกียรติบัตรนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านดนตรี ด้านกีฬา เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับนักเรียนในการทำความดีต่อไป (คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2562, 2562, หน้า 30)

ในการบริหารตามกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ฉบับปรับปรุง 2560) นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งการบริหารเป็น การประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาตามขอบข่าย และ ภารกิจการบริหารโรงเรียน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป จำนวน 88 รายการ ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1) งานแผนงานและการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 6 ภารกิจ 6 รายการ 2) งานวิชาการ ประกอบด้วย 7 ภารกิจ 26 รายการ 3) งานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 6 ภารกิจ 13 รายการ 4) งานบุคคล ประกอบด้วย 2 ภารกิจ 5 รายการ 5) งานธุรการ ประกอบด้วย 4 ภารกิจ 8 รายการ 6) งานการเงินและพัสดุ ประกอบด้วย 4 ภารกิจ 13 รายการ 7) งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 10 ภารกิจ 12 รายการ 8) งานชุมชนและภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย 5 ภารกิจ 5 รายการ (คู่มือการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28, 2562, หน้า 1-2)

โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม และโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม เป็นหน่วยงานสถานศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ของพื้นที่บริการในอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร โดยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร) รวมทั้งสิ้น จำนวน 83 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28, 2559, หน้า 5)

จากเหตุผลดังกล่าว งานกิจการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานตามขอบข่ายสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีการดำเนินการที่เกี่ยวกับหลายฝ่าย ในฐานะผู้วิจัย เป็นหัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม และมีความสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อเป็นการพัฒนางานที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม สู่เป้าหมายในการพัฒนางาน บูรณาการโดยยึดหลักธรรม สัจวัตถ์ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เป็นหลักธรรม ในการครองใจคน บูรณา การการพัฒนาด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชน อีกทั้ง ยังได้นำข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สัจคหวัตถ์ 4 ในโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สัจคหวัตถ์ 4 ในโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สัจคหวัตถ์ 4 ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครู ที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร งานกิจการนักเรียนตามหลัก สัจคหวัตถ์ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 แตกต่างกัน

1.3.2 คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครู ที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร งานกิจการนักเรียนตามหลัก สัจคหวัตถ์ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 แตกต่างกัน

1.3.3 คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครู ที่มีประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะหวัดถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 28 คน และครูผู้สอน จำนวน 67 คน รวมทั้งสิ้น 95 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28, 2562, หน้า 2) ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562

1.4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียน

มหาชนะชัยวิทยาคม และโรงเรียนตระกุลประเทืองวิทยาคม รวมทั้งสิ้น 95 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของ เครซี่ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) จำนวน 76 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) (เทคนิคการสุ่มตัวอย่างและการประมาณค่า, กลุ่มระเบียบวิธีสถิติ สำนักนโยบายและวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552, หน้า 22)

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การบริหารตามกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ฉบับปรับปรุง 2560) นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกเป็น 6 ด้าน 13 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) ด้านการบริหารกิจการนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิจัยตั้งแต่เดือน มกราคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 รวมเป็นระยะเวลา 11 เดือน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารงานในโรงเรียน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จ

1.5.2 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำข้อค้นพบไปประยุกต์และปรับปรุงการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะวัตถุ 4

1.5.3 ข้อค้นพบจากการศึกษาจะเป็นฐานความรู้เรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกะวัตถุ 4 เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกะวัตถุ 4 ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในการศึกษาเชิงลึกต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและช่วยให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานและการปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่เป็นปัจจัยอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานส่งเสริม พัฒนา ตัวนักเรียนทั้งหมด ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นการควบคุม และแก้ไข ความประพฤติของนักเรียนให้อยู่

ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ในการอยู่ร่วมกัน อีกทั้งยังสนับสนุนกิจกรรมการเรียน การสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารงานกิจการนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ยกเว้นการจัดการเรียนการสอน พัฒนานักเรียนให้เป็นไป ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และสร้างความเป็นพลโลกที่ดีให้กับนักเรียนโดยผ่าน กระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือใน ด้านต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สังคหวัตถุ 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว น้ำใจกัน ซึ่งเป็นหลักการครองใจคน ประกอบด้วย หลัก 4 ประการ ดังนี้

1. ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่ เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)
2. ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดใน สิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)
3. อัตถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป)
4. สมานัตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติดีตัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง การบริหารงานกิจการ นักเรียน ตามกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ฉบับปรับปรุง 2560) นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน หมายถึง การร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย ในการดำเนิน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน โดยให้ชุมชนภาคีเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจน นักเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการ วางแผนงานกิจการนักเรียน พัฒนานักเรียนด้านทักษะชีวิต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ ความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน

2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารในการช่วยพัฒนานักเรียน ใน ตัวบุคคล แต่ละบุคคล ซึ่ง ณ ที่นี้ หมายถึงตัวนักเรียน อันเป็นการบริหารจัดการกิจกรรม ที่แสดงออก ถึง การบริหารภายในภายนอกตัวนักเรียน ภายในได้แก่ การบริหารของสภาพจิตใจ อารมณ์ วุฒิทาง

สภาพใจ แนวคิดที่มุ่งเน้นในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม การมีเหตุและผล ในพื้นฐานของความดีงาม การบริหารภายนอก ได้แก่การแสดงออกทางพฤติกรรมทางด้านบุคลิกภาพ ความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายสุขภาพอนามัย การปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะนักเรียนหรือผู้เรียนเปรียบได้เป็นหัวใจของโรงเรียน โรงเรียนจะก้าวไปหรือพัฒนาไปได้อีกขึ้นอยู่กับ การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนให้ได้พร้อมซึ่งคุณภาพ คุณธรรมจริยธรรม อารมณ์สังคม การบริหารกิจกรรมนักเรียนในทุกสถานศึกษาจึงเป็นตัวช่วยในการสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพของประเทศ ของโลก ของสังคมต่อไป

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติ ตามระเบียบข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมได้แก่ กิจกรรมที่สอดคล้องกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 คือรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ การปฏิบัติตามกฎหมาย การพัฒนาสาธารณสถาน ฯลฯ) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี ปลุกฝังค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียน และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนสรุปได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการการกระทำที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริม พัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพ ปลอดภัย จากสารเสพติดตามที่สังคมต้องการ เป็นการทำงานที่มีหลักฐาน สามารถตรวจสอบได้ ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้นความจำเป็นในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง การมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับภาคีเครือข่าย รวมทั้งกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับของชุมชน และสังคม

5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยครูอาจจะสอดแทรกผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม กิจกรรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม กิจกรรมธนาคารทองคำของเรา กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมแก้ปัญหา หรือ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้และกิจกรรมอิสระของผู้เรียน กิจกรรมคณะกรรมการสภานักเรียน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมตามนโยบาย กิจกรรมส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ อื่นๆ การส่งนักเรียนไปแข่งขันทักษะต่าง ๆ หรือตอบปัญหา การสอบชิงทุน การแข่งขันกีฬาท้องถิ่น การส่งนักเรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมหรือเล่นดนตรีตามหน่วยงานที่ขอมา การจัดนิทรรศการ การออกร้านในเทศกาลต่าง ๆ

6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานให้มีความทันสมัย และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน มีการประเมินเชิงพัฒนาระหว่างดำเนินการ มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน นำผลการวิเคราะห์ไปจัดทำรายงานผลการดำเนินการ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอ มหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน/กลุ่มงาน/กิจกรรม และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียน มหาชนะชัยวิทยาคมและโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

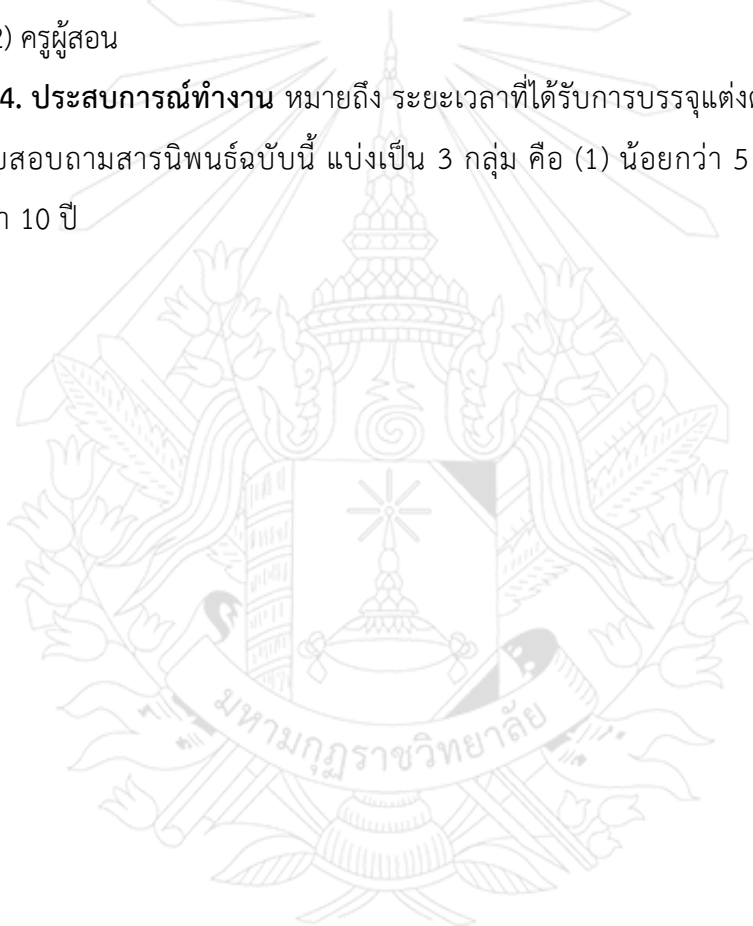
สถานภาพทั่วไป หมายถึง สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน

1. เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) เพศชาย และ (2) เพศหญิง

2. อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ไม่เกิน 35 ปี (2) 36-50 ปี และ (3) 51 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่ง หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) คณะกรรมการบริหาร โรงเรียน (2) ครูผู้สอน

4. ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงาน ของผู้ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) น้อยกว่า 5 ปี (2) 5-10 ปี และ (3) มากกว่า 10 ปี



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากตำรา บทความ หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ซึ่งมีหัวข้อที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน
- 2.3 หลักสังคหวัตถุ 4
- 2.4 การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหาร คือกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบกำหนดเป้าหมายและการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ คน ให้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างผลผลิต เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปในทิศทางที่วางไว้และบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550, หน้า 100) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายการบริหาร ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการของสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่สามารถร่วมกันเพื่อกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

สุนทร โคตรบรรเทา (2551, หน้า 2) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง การทำให้คนสองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายหรือทำงานกับคนและโดยคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

จันทรานี สงวนนาม (2553, หน้า 25) ให้ความหมายว่า การบริหารงานเป็นการทำงานร่วมกับคนและกลุ่มบุคคลซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณ เทคโนโลยี เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

มาราณี สีสติวงศ์ (2554, หน้า 11) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง กระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้ร่วมมือกันกำหนดหรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้เป็นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด และเกิดผลประโยชน์สูงสุด ตามเป้าหมายขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานและการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลโดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ร่วมกันในการดำเนินกิจการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่เป็นปัจจัยอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร

องค์กรทุกองค์กรจะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการบริหารงานที่ดี แม้ในองค์กรจะมีบุคคล งบประมาณ วัสดุ ที่ดี แต่หากบริหารจัดการไม่ดีก็อาจทำให้องค์กรล้มเหลวได้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร ดังนี้

สันติ บุญภิรมณ์ (2552, หน้า 43) กล่าวว่า การบริหารมีคุณค่าต่องานกิจกรรมหรือภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จไปด้วยดี ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้การบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อาจกล่าวได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้งานมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารมีกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญยิ่ง คือการตัดสินใจ
2. ช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันของบุคคล เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
3. ช่วยในการปฏิบัติงานของบุคคลและกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้รวดเร็ว เนื่องจากการต้องมีการแบ่งงานกันทำและการทำงานประสานสัมพันธ์กัน
4. ช่วยให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม เนื่องด้วยการบริหารเป็นกรรมวิธีที่บุคคลได้นำไปใช้ในทางการบริหาร

5. ช่วยให้เกิดการประหยัด เนื่องด้วยการปฏิบัติงานจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เข้าไปสนับสนุน ช่วยให้งานได้ประสบความสำเร็จ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ เช่น การใช้งบประมาณ แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เวลา เป็นต้น เพราะก่อนจะใช้ต้องมีการวางแผนก่อนว่าจะใช้อย่างไร เท่าไร และในเวลาใด จึงเหมาะสม

6. ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายความว่า การทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการทำงานที่ลงทุนน้อยที่สุดในปัจจัยทางการบริหาร แต่ได้ผลตอบแทนสูงสุด และทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการทำงานที่มีประสิทธิผล คือ เมื่อมีการทำงานเสร็จแล้วผลงานปรากฏออกมาตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

7. ช่วยก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสามัคคี เนื่องด้วยการบริหาร คือ การแบ่งงานกันทำตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มาวมกลุ่มกัน ทำงานมีการจัดสรรอย่างทั่วถึงทั้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติและรวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึงอีกด้วย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่รู้สึกแตกแยกต่อกัน

8. ช่วยให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะการบริหารมีเทคนิค และวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

9. ช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมา หมายความว่า การบริหารเป็นการปฏิบัติงาน (Implementation) ที่เกิดจากการกำหนดนโยบาย (Policy Determination) ของฝ่ายการเมือง หากการบริหารดำเนินการตอบสนองของฝ่ายการเมือง แล้วการเมืองให้การสนับสนุนงบประมาณมากขึ้น จึงทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทั้งในระบบบริหารและระบบปฏิบัติการ

2.1.3 ทักษะในการบริหาร

ทักษะทางการบริหารมีความสำคัญต่อผู้บริหารในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายโดยผันแปรไปตามระดับชั้นขององค์กร ทักษะในการบริหารในครั้งนี้ คือ ความสามารถในการนำความรู้ ความชำนาญมาปฏิบัติ แนวทางของแคทซ์ (Katz Robert L., 1995, pp. 33-34, อ้างใน วราพร พรหมแก้วพันธ์, 2557, หน้า 14) ได้เสนอทักษะของผู้บริหารที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ทักษะในด้านการบริหาร (Technical Skill) บางครั้งเรียกว่า “เก่งงาน” หมายถึง จะต้องมีความรู้ในเรื่องวิธีการปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือเฉพาะเป็นอย่างดี เป็นผู้มีความชำนาญในงานเฉพาะสาขาอาชีพ เช่น วิศวกร ศัลยแพทย์ นักดนตรี นักบัญชี นักคอมพิวเตอร์ ผู้บริหารระดับล่าง ต้องมีความรู้ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี เพื่อจะเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติได้

2. ทักษะในเรื่องคน (Human Skills) บางครั้งเรียกว่า “เก่งคน” หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ถือเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจูง

ใจ การสั่งการ การประสานงาน ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ทักษะนี้มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารทั้ง 3 ระดับ

3. ทักษะในเรื่องความคิด (Conceptual Skill) บางครั้งเรียกว่า “เก่งคิด” หมายถึง เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารองค์กร สามารถมององค์กรในภาพรวม มีวิธีการตลอดจนแนวคิดในการพัฒนาให้องค์กรไปในทิศทางที่กำหนด หรือสามารถที่จะแก้ปัญหาขององค์กร ให้อยู่รอดเมื่อเกิดเหตุวิกฤต อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมอันจะทำให้ให้องค์กรบรรลุเป้าหมายสุดท้าย

การบริหารเป็นสิ่งที่ต้องมีในตัวผู้บริหารทุกระดับ แต่จะมีมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับและตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งทักษะแต่ละทักษะมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารในแต่ละระดับไม่เท่ากัน เช่น ทักษะด้านการปฏิบัติงานมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารระดับต้น และลดน้อยลงตามลำดับความสำคัญ ในผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูง ส่วนทักษะในเรื่องความคิดจำเป็นสำหรับผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับต้นลดลงตามลำดับ สำหรับทักษะเกี่ยวกับคนนั้นมีความจำเป็นทุกระดับ

ดังนั้น สรุปได้ว่า ทักษะในการบริหารผู้บริหารสามารถใช้ทักษะในการบริหาร มาดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ความสามารถในการนำความรู้ในเรื่องวิธีการปฏิบัติงาน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารองค์กรไปในทิศทางที่กำหนด อันจะทำให้ให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.1.4 กระบวนการบริหาร

มีนักวิชาการด้านการบริหารหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ในทัศนะต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมากล่าวได้ดังนี้

กูลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1973, p. 23 อ้างใน สันติ บุญภิรมย์, 2552, หน้า 113) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารว่า กระบวนการบริหารกำหนดออกเป็น 7 ขั้นตอน เรียกว่า พอสต์คอร์บ (POSDCORB) ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนเค้าโครงการกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization)

3. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (Staffing) เป็น เรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่ง หน่วยงานที่กำหนดไว้

4. การอำนวยการ (Directing) เป็นภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะ ผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการ ทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น

6. การรายงาน (Reporting) เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา ตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์กรอยู่ด้วย

7. การงบประมาณ (Budgeting) เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการ ควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

2.1.5 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษา เป็นสังคมเปิดที่ดำเนินการด้านการจัดการศึกษาให้กับ สมาชิกในสังคม โดยมีหน้าที่ตามระบบโครงสร้างของสังคมในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ตามความ ต้องการของสังคม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำกับดูแล และการดำเนินการโดยกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และหลักการของสถานศึกษาร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องแล้วนำไปปฏิบัติตามรูปแบบต่อไป โดยมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้หลายแนวคิด เช่น

ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551, หน้า 14) ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกัน พัฒนา

มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล (2552, หน้า 33) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การจัดการ ส่งเสริม ช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาบรรลุตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

รัชตา ธรรมเจริญ (2554, หน้า 38) ได้สรุปว่า การบริหารโรงเรียนหรือการบริหารสถาน ศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดการ และการควบคุมงานทุกอย่างภายในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี ออกสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ

มาราณี สัสดีวงศ์ (2554, หน้า 13) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรมและนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุด

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555, หน้า 11) อธิบายว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนจัดประสบการณ์ให้มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรม สามารถนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ และเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้เยาวชนพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของการศึกษา

2.1.6 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นบริบทที่เกี่ยวกับการบริหาร และจัดการด้านการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้นจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารงานสถานศึกษา หรือโรงเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

คิมบอจท์และนันเนอรี (Kimbrough, R., & Nunnery, M., 1976, p.164, อ้างใน อุบลเพียรพิทักษ์, 2548, หน้า 14) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาเป็น 8 งานด้วยกัน ได้แก่

1. งานบริหารหลักสูตรและการสอน
2. งานบริหารเศรษฐกิจการศึกษา
3. งานธุรการ
4. งานบริหารบุคคล
5. งานฝ่ายกิจการนักเรียน
6. งานสภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
7. งานด้านการประเมินการวิจัย

8. งานสร้างความเชื่อถือจากประชาชน

แคมป์เบลล์และคนอื่น ๆ (Campbell and Others, 1990, p.165 อ้างใน ปกรณ์กฤษ อินทร์มงคล, 2550, หน้า 15) ได้ทำการศึกษาดังงานบริหารสถานศึกษาไว้และมีความเห็นว่าการบริหารสถานศึกษามีงานสำคัญ ๆ อยู่ 6 ประการ ได้แก่

1. งานด้านหลักสูตรและการสอน
2. งานบริหารบุคคล
3. งานกิจการฝ่ายนักเรียน
4. งานอาคารสถานที่
5. งานงบประมาณและธุรการ
6. งานสัมพันธ์ชุมชน

เซอร์จิโอแวนนี และคนอื่น ๆ (Sergiovanni and Oters, 1980, p. 260 อ้างใน มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล, 2552, หน้า 32) ได้เสนอแนะว่า งานบริหารสถานศึกษา ควรประกอบไปด้วยงานสำคัญ 8 ประการ ได้แก่

1. งานสัมพันธ์กับชุมชน
2. งานกิจกรรมนักเรียน
3. งานหลักสูตรการสอน
4. งานบริหารบุคคล
5. งานอาคารสถานที่
6. งานธุรการ
7. งานพัฒนาบุคลากร
8. งานประเมินผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยแบ่งมอบหน่วยงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 33-38) ได้แก่

- 1) การบริหารวิชาการ ประกอบด้วย
 - (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - (3) การวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

- (4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- (6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- (7) การนิเทศการศึกษา
- (8) การแนะแนวการศึกษา
- (9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- (10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- (11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- (12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2) การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

- (1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- (2) การจัดสรรงบประมาณ
- (3) การตรวจสอบ การติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน
- (4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- (5) การบริหารการเงิน
- (6) การบริหารบัญชี
- (7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

3) การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

- (1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- (2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- (3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- (4) วินัยและการรักษาวินัย
- (5) การออกจากราชการ

4) การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย

- (1) การดำเนินการธุรการ
- (2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (3) งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- (4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

- (5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- (6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
- (8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- (9) การจัดทำสำมนักเรียน
- (10) การรับนักเรียน
- (11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- (12) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- (13) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- (14) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- (15) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
- (16) งานบริการสาธารณะ
- (17) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

ดังที่กล่าวมานี้ ย่อมแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษามีอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจทั้ง 4 กลุ่มงาน ให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

การประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาตามขอบข่าย และ ภารกิจการบริหารโรงเรียน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตามกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ฉบับปรับปรุง 2560) นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 88 รายการ ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- (1) งานแผนงานและการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 6 ภารกิจ 6 รายการ
- (2) งานวิชาการ ประกอบด้วย 7 ภารกิจ 26 รายการ
- (3) งานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 6 ภารกิจ 13 รายการ
- (4) งานบุคคล ประกอบด้วย 2 ภารกิจ 5 รายการ
- (5) งานธุรการ ประกอบด้วย 4 ภารกิจ 8 รายการ

- (6) งานการเงินและพัสดุ ประกอบด้วย 4 ภารกิจ 13 รายการ
- (7) งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 10 ภารกิจ 12 รายการ
- (8) งานชุมชนและภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย 5 ภารกิจ 5 รายการ (คู่มือการกำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28, 2562, หน้า 1-2)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน

2.2.1 ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า กิจการนักเรียนไว้หลากหลาย พอสรุปได้ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2538, หน้า 269) ได้สรุปงานบริหารกิจการนักเรียนออกเป็น 4 อย่าง คือ การจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนและบริการอื่น ๆ ที่จัดให้แก่ นักเรียน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544, หน้า 132) ได้ให้ความหมายที่เน้นด้านกิจกรรมการให้บริการด้านต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาบุคคล การจัดสภาวะแวดล้อม การพัฒนากิจกรรมการให้สวัสดิการ และบริการแก่นักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษานอกจากจะเสริมวัตถุประสงค์ของสถาบันด้วยการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้วยังมุ่งเน้นพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพิ่มเติมจากสิ่งที่การศึกษาในชั้นเรียนไม่สามารถจัดให้ได้

นงเยาว์ กัลยาลักษณ (2541, หน้า 11) ได้สรุปความหมายของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า กิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยมีความคิดไตร่ตรองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสวงหาความรู้อยู่เสมอ รู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

วรเวทย์ บุญมา (2541, หน้า 12) ได้กล่าวถึงการบริหารกิจการนักเรียนว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน ขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียนขึ้นอยู่กับสภาพสังคม ชุมชน ขนาดและระดับของสถานศึกษา รวมทั้งทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในสถานศึกษาด้วย

พูนสวัสดิ์ นาคเสน (2544, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี

สันติ นิลหมื่นไวย (2546, หน้า 9) ได้กล่าวถึงการบริหารกิจการนักเรียนว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้มีความก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถ หรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวนักเรียน

ชาญวิทย์ โสภิตะชา (2546, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคน ให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุด แก่ตัวของเขาเอง ทั้งในขณะที่มีชีวิตในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงานอีกด้วย

จรัญ ชูชื่น (2547, หน้า 13) ได้ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน และกิจกรรมนักเรียนทั้งหมดที่ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติพัฒนาตนเองตามความรู้ความสามารถ และเต็มศักยภาพของผู้เรียน

1. งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งหมดยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2. ขอบข่ายของงานการจัดกิจกรรมนักเรียนครอบคลุมถึงงานกิจการนักเรียนก่อนเข้าโรงเรียน งานบริการนักเรียนระหว่างเรียนงานกิจกรรมนักเรียนและงานบริการสำหรับผู้ที่ยังออกจากโรงเรียนแล้ว

3. การจัดกิจกรรมนักเรียนในระหว่างเรียน อาจทำได้หลายรูปแบบ โดยที่นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการภายใต้การดูแลของครู

4. กระบวนการในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมนักเรียนควรอาศัยกระบวนการในการบริหารมาเป็นแนวปฏิบัติ

5. การจัดกิจกรรมนักเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ดี ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่

จากความหมายการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า งานกิจกรรมนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

2.2.2 ความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

งานกิจกรรมนักเรียนเป็นที่ยอมรับส่งเสริมเติมเต็มคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้จริง เป็นการถ่วงดุลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2544, หน้า 6) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดี มีความปรกติสุขต่อไป
2. พัฒนาบุคลิกภาพ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมให้ได้มากที่สุด

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544, หน้า 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสามารถปกครองตนเองได้
3. เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักเรียนนักศึกษา
4. เพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนนักศึกษา
5. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคตและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษารู้จักทักษะทางสังคม เสียสละทำงานให้ส่วนรวม
7. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาพัฒนาลักษณะนิสัยความกตัญญูและความคิดที่ดี
8. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีความสามัคคี

สันติ นิลหมื่นไวย (2546, หน้า 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา ตามลักษณะอันพึงประสงค์ของตลาดแรงงาน

2. ช่วยแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา

3. ช่วยป้องกันปัญหาอันที่จะเกิดแก่นักเรียนนักศึกษา

จรัญ ชูชื่น (2547, หน้า 14) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจและเต็มศักยภาพ เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียน มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเองและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ สติปัญญาของนักเรียนให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียน การประกอบอาชีพการงานในอนาคต

2.2.3 ขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงานครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง นักการศึกษาหลายท่านได้กำหนดขอบข่ายของกิจการนักเรียนไว้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียน ดังนี้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 2548, หน้า 64-65)

1. กิจกรรมที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตาม พระราชบัญญัติประถมศึกษาพุทธศักราช 2523 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน มีดังนี้

1.1 การจัดทำเขตบริการ

1.2 การจัดทำสำมะโนนักเรียน

1.3 การเกณฑ์และการรับนักเรียนเข้าเรียน

1.4 การลงทะเบียนนักเรียน

1.5 การแบ่งกลุ่ม แบ่งชั้นเรียน

1.6 การปฐมนิเทศผู้ปกครอง

- 1.7 การรายงานเกี่ยวกับนักเรียน
 - 1.8 การรักษาระเบียบวินัยของนักเรียน
 - 1.9 การย้ายและจำหน่ายนักเรียน
 - 1.10 การทำทะเบียนสะสมเก็บหลักฐานและประวัตินักเรียน
 - 1.11 การแก้ปัญหา นักเรียนขาดเรียน
 2. กิจกรรมบริหารงานส่งเสริมประสิทธิภาพนักเรียน เป็นงานบริการและช่วยส่งเสริมให้
การเรียนของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้
 - 2.1 การบริการด้านสุขภาพ
 - 2.2 การบริการอาหารกลางวัน
 - 2.3 การบริการแนะแนว
 - 2.4 การบริการนักเรียนขาดแคลน
 - 2.5 ทุนการศึกษา
 3. กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนในหลักสูตรมีความ
สมบูรณ์มากขึ้น พร้อมทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น ได้แก่
 - 3.1 กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
 - 3.2 กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษา
 - 3.3 กิจกรรมการจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ
 - 3.4 การจัดทัศนศึกษา
 - 3.5 การจัดกีฬา
 - 3.6 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน
 - 3.7 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านศิลปะ
 - 3.8 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน
 4. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับศิษย์เก่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม
ให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ศิษย์เก่า และชุมชน ได้แก่
 - 4.1 การติดตามผลนักเรียน
 - 4.2 การตั้งสมาคมศิษย์เก่า
 - 4.3 การสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน
- วรเวทย์ บุญมา (2541, หน้า 16) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนไว้ 4 ด้าน ดังนี้
1. การจัดทำทะเบียนประวัติ

2. การปกครองนักเรียนและวินัยในโรงเรียน

3. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ

4. การจัดกิจกรรมนักเรียน

นงเยาว์ กัลยาลักษณ์ (2541, หน้า 19) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. งานสวัสดิการและบริการ ได้แก่ งานแนะแนว การจัดหาทุนการศึกษา สุขภาพอนามัย และงานความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้บริการที่ฝ่ายกิจการนักเรียนจัดให้

2. งานกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม บำเพ็ญประโยชน์ กีฬา นันทนาการ ส่งเสริมวิชาการ และการออกสารผู้เรียน

3. งานควบคุม ได้แก่ งานระเบียบวินัยนักเรียน นักศึกษา การปกครองควบคุมดูแล

4. การบริการทางวิชาการ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ การสอนซ่อมเสริม และการจัดอบรมพิเศษต่าง ๆ ที่ฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

จรัญ ชูชื่น (2547, หน้า 16) กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายงานกิจการนักเรียนมีขอบข่าย ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจของผู้เรียน

2. เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน เพื่อเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนนอกเวลาเรียน หรือจัดเสริมให้ในเวลาเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจของตนเองซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามความรู้ความสามารถและเต็มตามศักยภาพ

จากขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ขอบข่ายงานกิจการนักเรียนมีดังนี้

1. เป็นงานบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

2. การปกครองนักเรียนให้มีวินัยในตนเองและในโรงเรียน

3. เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนตามความถนัดและความสนใจ

4. ประโยชน์ของการจัดกิจการนักเรียน

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548, หน้า 58) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. ครูสามารถใช้กิจการนักเรียนเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการรวมกลุ่มของนักเรียนไปในทางที่ดี ตามความต้องการของสังคม

2. นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและสามารถนำประสบการณ์เหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

3. ช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

4. ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

5. ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักอยู่ร่วมกันโดยราบรื่นในสังคมประชาธิปไตย

6. ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้โดยลำพัง

7. ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักร่วมมือกันทำงานในสังคม

8. ช่วยฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย สามัคคี รักหมู่คณะ

9. ช่วยฝึกให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

10. ส่งเสริมความสนใจให้เหมาะกับลักษณะความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล

11. ช่วยลดปัญหาการขาดเรียน เพราะถ้าโรงเรียนมีกิจกรรมที่น่าสนใจนักเรียนจะมีความ กระตือรือร้นในการมาโรงเรียนทุกวัน

12. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร ครูและนักเรียน

13. ช่วยสร้างนิสัยที่ดีแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ กิจกรรมลูกเสือ

14. ช่วยเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

โกษีย์ วงษ์สุธา (2546, หน้า 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนว่าเป็นกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองทางด้านสังคม ด้านระเบียบวินัย แะความรักในเกียรติคุณชื่อเสียงของ โรงเรียนด้วยการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และระเบียบวินัย ซึ่งทำให้คนอยู่ร่วมกัน ทำงานด้วยกันอย่างมีความสุข

จากประโยชน์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม นักเรียน มีดังนี้

1. ครูสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนมีระเบียบวินัยใน ตนเอง สามัคคี รักหมู่คณะ

2. ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

3. ช่วยเสริมสร้างพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

2) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้วิจัยได้ใช้กรอบมาตรฐานการบริหารตามกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ฉบับปรับปรุง 2560) นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ จำแนกเป็น 6 ด้าน 13 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) ด้านการบริหารกิจการนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและ 6) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน

จินฉัตร ปะโคทัง (2550, หน้า 104) รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนระดมความคิด (Brainstorming Participation) คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกันปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย มีใช้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่มาจากพื้นฐานความศรัทธา ว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีศักยภาพในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกันขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการภายใต้เงื่อนไขที่ว่าต้องการร่วมคิดที่จะดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอหรือไม่แน่ใจว่าจะดำเนินการอย่างไร เช่น ในการตั้งคณะกรรมการกองทุนการศึกษา ผู้บริหารอาจจะนำครู และคณะกรรมการสถานศึกษาไปศึกษาเรื่องนี้จากโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่แล้วประสบความสำเร็จ แล้วนำมาประยุกต์ ดำเนินการในโรงเรียน หรือการที่ผู้บริหารโรงเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน และนักเรียนที่ย้ายมาโรงเรียนนี้ จากเพื่อนครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนหรือการเป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาหาข้อมูลเรื่องการขอทุนจัดสร้างห้องสมุดในโรงเรียนจากผู้ที่มีความศรัทธาจะให้ทุนสนับสนุน เป็นต้น

ขั้นตอนการร่วมกันวางแผน (Planning Participation) คือ การนำเอาสิ่งที่ร่วมคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรทุกฝ่ายเป็นขั้นตอนที่ผู้เข้าร่วมการคิดร่วมกันวางแผนจากหลาย ๆ ฝ่ายในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าและเครือข่ายผู้ปกครอง นักเรียนเพราะการที่มีผู้ร่วมสร้างกิจกรรมร่วมกันที่หลากหลายฝ่าย ตั้งแต่ขั้นตอนการ ริเริ่มคิด ริเริ่มทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน เป็นหุ้นส่วนซึ่งจะทำให้มีความเต็มใจ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่อไปของการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนการร่วมการลงมือทำ (Taking Action Participation) คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นการแสดงถึงบทบาทของผู้มีส่วนร่วมชัดเจน ซึ่งบางครั้งแสดงถึงแบบแผนการมีส่วนร่วมของคุณบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมกันดำเนินการโดยลักษณะของการมีส่วนร่วมดำเนินการของคุณบุคคล ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะมีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มคณะครู หรือกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากขึ้น คือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเป็นผู้ร่วมคิด ริเริ่มกิจกรรมร่วมปรึกษาทรัพยากรและสิ่งของมาก มักแสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจและมีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนพอสมควร

ขั้นตอนการร่วมกันติดตามประเมินผล (Monitoring Participation) คือ การติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น หลังจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แล้วผู้ที่มีส่วนในการดำเนินงานจะประเมินผลดำเนินงานร่วมกัน เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่อง ลักษณะของการประเมินผล ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่คือ การสอบถามความคิดเห็นจากผู้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นำมาใช้มากที่สุด คือ การประเมินจากจำนวนผู้ร่วมงานหรือผู้ให้การสนับสนุนในกิจกรรมที่ดำเนินการ

ขั้นตอนการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit Participation) คือ เป็นการร่วมกันได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ร่วมชื่นชมยินดีในผลงานที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีสมานฉันท์และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ชื่นชมผลงานที่ร่วมกัน สร้างสรรค์ในผลสำเร็จรวมทั้งการเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ และผลจากการดำเนินการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการในกิจกรรมและการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของชุมชน ส่วนมากเป็นผลประโยชน์ทางด้านจิตใจ มากกว่าจะเป็นสิ่งตอบแทนที่เป็นผลทางด้านวัตถุประสงค์สิ่งของจากโรงเรียน และชุมชนผลจากการมีส่วนร่วมที่โรงเรียนนำ มาใช้ในการแสดงความขอบคุณต่อคนในชุมชนจึงเป็นความรู้สึกด้านจิตใจ คือ การแสดงความคุ้นเคย การทักทาย การเยี่ยมเยียนหรือการรดน้ำดำหัว ในประเพณีสงกรานต์ การมอบเกียรติบัตร การยกย่องชมเชย ด้วยการประกาศคุณงามความดี การตั้งเป็นชื่ออาคาร ห้องเรียน ห้องประชุม และผู้บริจาครายใหญ่ และการร่วมงานต่าง ๆ ในชุมชนของผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนร่วมของโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดเครือข่ายของผู้มีส่วนร่วมมากขึ้น และมีจำนวนผู้เต็มใจในการมามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมหรือการสนับสนุนงานในด้านต่าง ๆ

ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ผู้วิจัย สรุปได้ว่า เป็นการร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน โดยให้ชุมชน ภาควิเคราะห์ช่วย คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจน นักเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจการนักเรียน พัฒนานักเรียนด้านทักษะชีวิต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน

2) ด้านการบริหารกิจการนักเรียน

อดิศร เทพเจริญ (2550, หน้า 5) อธิบายถึงการบริหารกิจการนักเรียนให้มุ่งเน้นคุณธรรม นำความรู้จะช่วยสามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนที่สังคมต่างมีความเห็นตรงกันว่า เกิดจากการขาดคุณธรรม จริยธรรมและมีความสนใจศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา ว่า จะมีส่วนร่วมพัฒนาหรือแนวทางในการดำเนินงานใด ๆ ที่จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ที่เรียกได้ว่า มีคุณธรรม นำความรู้ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางแก่สถานศึกษาในเรื่องของการบริหารกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียน เยาวชน ให้เป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 36) กล่าวถึง ความสำคัญของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า กิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน ที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึงการพัฒนานักเรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการ เพื่อสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาควิทยุใจในความเป็นไทย เกิดการเรียนรู้ระบบประชาธิปไตย ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในโรงเรียน เติบโตและจงรักภักดี ต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปรับตัวให้มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันสามารถเลือกดำเนินชีวิต อย่างผู้ที่มีภูมิรู้และมีคุณธรรม

พัทยาภรณ์ เปรมภิวังค์ (2553, หน้า 2) อธิบายถึงการบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งมีความสำคัญที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความเป็นเลิศตามศักยภาพของตนเอง รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยี มีสุขภาพพลานามัย สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความภูมิใจในโรงเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง เน้นความเป็นเลิศทุกด้าน มีคุณธรรมนำความรู้ มีค่านิยมที่พึงประสงค์และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องปฏิบัติ ไม่อาจละเลยงานด้านกิจการนี้ได้ คือการฝึกอบรมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัยต่าง ๆ เน้นการตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูกตเวทีย อดทน รับผิดชอบ ประหยัดอดออม

กฤษณ์ จันทะวงศ์ (2553, หน้า 1) อธิบายถึงงานกิจกรรมนักเรียนถือเป็นงานที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างมาก สถานศึกษามีการสร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียน ตั้งแต่เข้าเรียนจนสำเร็จการศึกษา ย่อมทำให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพราะนอกเหนือจากการพัฒนาความรู้ แล้วสถานศึกษานั้น ยังช่วยพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

พรเทพ อยู่คง (2553, หน้า 22) อธิบายถึงงานกิจการนักเรียนเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการบริหารงานภายในโรงเรียน เพราะจุดมุ่งหมายสำคัญของโรงเรียนย่อมต้องการพัฒนา นักเรียนให้เป็น ผู้มีคุณภาพได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทางโรงเรียนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน

มาลี เกศธนากร (2556, หน้า 2) อธิบายถึงฝ่ายกิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ตลอดจนสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียน โดยเฉพาะในส่วนการเรียนการสอนในหลักสูตรที่ไม่สามารถจัดให้ได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีความพร้อมในด้านความรู้ความสามารถมีคุณธรรม และจริยธรรม มีพลานามัย สมบูรณ์ และสามารถประกอบอาชีพอันเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

วราภรณ์ บุญดอก (2559, หน้า 13) อธิบายถึงความสำคัญและความมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินไปเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สติปัญญาของนักเรียนให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียน การประกอบอาชีพการงานในอนาคต

วณิชย์ เอื่อนามจิตต์กุล (2556, หน้า 19) อธิบายถึงงานกิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมเพื่อเป็นคนดีและใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนและสังคมอย่างมีความสุขและงานกิจการนักเรียนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมให้นักเรียนให้พัฒนาตนเองมีความเจริญงอกงามทั้งร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งองค์ประกอบในการเรียนรู้ นอกจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว การเรียนรู้สามารถเกิดจากการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน ได้อย่างกว้างขวาง

ภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ (2551, หน้า 251-352) อธิบายถึงจำแนกความสำคัญของกิจการนักเรียนไว้ดังนี้เห็นถึงความสำคัญต่อตัวผู้เรียน คือ ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสคลายเครียด จากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เนื่องจากนักเรียนมุ่งแต่เรียนและทำงานตามที่ครูมอบหมายอย่างจริงจังจนไม่มีเวลาหยุดพัก ย่อมทำให้หย่อนสมรรถภาพ ไม่มีสมรรถภาพ ทัดเทียมกับผู้อื่นได้ มองความสำคัญต่อผู้สอน เนื่องจากส่งเสริมให้ผู้สอนมีสัมพันธภาพอันดีแก่ผู้เรียน รู้จักเข้าใจและสามารถช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น มองความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียน ช่วยให้ผู้บริหาร

ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อนา มาศึกษาหรือใช้ประโยชน์กับนักเรียน ผู้ปกครอง นายจ้างโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่สูงขึ้นไป ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนมีความสำคัญใน ด้านการแนะแนว ช่วยให้ได้รับข้อมูลด้านความถนัดและความสนใจ จากการสังเกต และบันทึกข้อมูล ประจำวันในการร่วมทำกิจกรรมนักเรียนรายบุคคลเพื่อนาไปประกอบให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ในการ ตัดสินใจวางแผนเลือกสายการเรียนให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด มีความสำคัญต่อประเทศชาติ คือ เสริมสร้างประชาชาติที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณภาพสมรรถภาพและประสิทธิภาพ ในด้านปัญหา ศีลธรรม จรรยา มารยาท เพราะได้ส่งเสริมนักเรียน ในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความรู้และประสบการณ์ให้ เต็มที่เป็นพลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2556, หน้า 6-8) อธิบายถึงให้แนวความคิดเกี่ยวกับกิจการนักเรียน ไว้ สังคมเป็นตัวกำหนดปรัชญาของการดำรงชีวิต ซึ่งชีวิตต้องการหลายอย่าง โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของ สังคมมีสถาบันหลายแห่งในสังคมที่เป็นตัวกำหนดความต้องการของบุคคลในขณะเดียวกันก็เป็น ตัวกำหนดบทบาทของโรงเรียนอีกด้วย สถาบันแห่งนี้ ได้แก่ บ้านศาสนา รัฐบาล เป็นต้น

โรงเรียนมีบทบาททั้งส่งเสริมและควบคุมบุคคลากรต่าง ๆ ซึ่งบุคคลากรต่าง ๆ เหล่านี้เป็น ผู้สร้างหลักสูตรและกระบวนการเรียน ซึ่งนักเรียนจำเป็นที่จะต้องเรียน นักเรียนมาโรงเรียนมิใช่จะ มาเพื่อเรียนหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่มาเรียนรู้ เพื่อจะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่สับสน และซับซ้อนได้ อย่างมีความสุข โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้ และกิจกรรมนักเรียนจะเป็นส่วน ที่ช่วยเหลือได้อย่างมาก ในด้านที่เรายอมรับว่ากระบวนการเรียนรู้ มิได้เกิดขึ้นในห้องเรียนเพียงอย่าง เดียว นักเรียนได้เรียนรู้อะไร ๆ หลายอย่างนอกห้องเรียน คนส่วนใหญ่ต้องเรียนรู้จากคนอื่น คนเราต่าง ก็เรียนรู้ซึ่งกันและกัน การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่อยู่นอกห้องเรียนจึงมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้ เรียนรู้กว้างขวางขึ้น ด้านที่เป็นความจริงที่คนสอบได้ที่ 1 ไม่จำเป็นต้องมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้ามากกว่า คนที่สอบได้รอง ๆ หรือท้าย ๆ คนที่สอบได้ที่ 1 มักจะมีความรู้ดีในห้องเรียนคนที่สอบได้ท้าย ๆ อาจมี ความรู้หลายอย่างนอกห้องเรียนดีกว่าคนที่สอบได้ที่ 1 การบริหารกิจการนักเรียนจึงมีส่วนช่วยนักเรียน เป็นอย่างมาก ด้านที่คนเราโดยปกติจะไม่นิ่งเฉย มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ทั้งการกระทำ และความคิด มโนภาพของแต่ละบุคคลจะมีพลังงานน้อยมากเพียงใดขึ้นอยู่กับวัยและสิ่งแวดล้อม ถ้าอยู่ในวัยเด็กจะมี พลังงานร่างกายมากกว่าความคิด ในวัยผู้ใหญ่จะมีพลังงานความคิดมากกว่าพลังงานร่างกายส่วนวัย หนุ่มสาวจะมีทั้งพลังงานร่างกายและความคิดควบคู่กันไป พลังที่มีอยู่ในตัวบุคคล ไม่ว่าจะพลังงาน ภายพลังความคิดย่อมมีการใช้และการควบคุมส่วนเกินควบคู่กันไป ส่วนพลังที่เกินนี้หากใช้ไม่ถูกทางก็ จะนำไปสู่การทำลาย สร้างความเสียหายหรือความเสื่อมเสียต่าง ๆ ได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพยายาม หาหนทาง ในการควบคุมพลังงานเกินนี้เอาไว้ และแสดงออกในทางที่เป็นประโยชน์ต่อทางโรงเรียนและ

สังคม ด้านการตั้งเป้าหมายของการศึกษา คือ การให้เด็กนักเรียนมีความเจริญงอกงามทุกด้าน ทั้งทางร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม เพื่อการเจริญเติบโตที่สมบูรณ์ การศึกษาในห้องเรียน จึงมีส่วนช่วยให้เด็กนักเรียนมีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ส่วนการศึกษานอกห้องเรียนมีส่วนช่วยซ่อมแซมต่อเติมความเจริญงอกงาม ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอีกทั้งทางกาย สังคม และอารมณ์ ดังนั้น การศึกษานอกห้องเรียนก็อาจนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการนักเรียนด้านที่มนุษย์เราจะหวงแหน ทะนุถนอม บำรุงรักษาในสิ่งที่ตนเองรู้ว่ามีส่วนเป็นเจ้าของ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียนก็เป็นอีกทางหนึ่ง que แสดงให้นักเรียนเห็นว่า เขามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโรงเรียนของเขา เมื่อเป็นเช่นนี้เขาจะไม่ท้อ ลายชื่อเสียงของทางโรงเรียนของเขาเอง กิจกรรมเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการนักเรียน ในส่วนการศึกษาในห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นการนำไปสู่อาชีพหลัก กิจกรรมนักเรียนหลาย ๆ อย่างนำไปสู่อาชีพรองมีคนไทยไม่น้อยทีเดียวที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในชีวิตด้วยอาชีพรอง

ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้วิจัย สรุปได้ว่า เป็นการบริหารในการช่วยพัฒนา นักเรียน ในตัวบุคคล แต่ละบุคคล ซึ่ง ณ ที่นี้หมายถึงตัวนักเรียน อันเป็นการบริหารจัดการกิจกรรม ที่แสดงออกถึง การบริหารภายในภายนอกตัวนักเรียน ภายในได้แก่ การบริหารของสภาพจิตใจ อารมณ์ วุฒิทางสภาพใจ แนวคิดที่มุ่งเน้นในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม การมีเหตุและผล ในพื้นฐานของความดีงาม การบริหารภายนอก ได้แก่ การแสดงออกทางพฤติกรรมทางด้านบุคลิกภาพ ความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายสุขภาพอนามัย การปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะนักเรียนหรือผู้เรียนเปรียบได้เป็นหัวใจของโรงเรียน โรงเรียนจะก้าวไปหรือพัฒนาไปได้ ก็ขึ้นอยู่กับ การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนให้ได้พร้อมซึ่งคุณภาพ คุณธรรมจริยธรรม อารมณ์สังคม การบริหารกิจการนักเรียนในทุกสถานศึกษาจึงเป็นตัวช่วยในการสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพของประเทศ ของโลก ของสังคมต่อไป

3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

ประเวศ วะสี (2550, หน้า 3-5) กล่าวถึง ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้ว่า อุปสรรคของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คือ ระบบการศึกษาที่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง เน้นว่าเรียนวิชาอะไร ได้ใช้ตารางอะไร สอบวิชาอะไร และสำเร็จวิชาอะไร เรื่องนี้ท่านเจ้าคุณพรหมคุณาภรณ์ พุฒมา 20-30 ปี ว่า เป็นการศึกษาแยกส่วน แยกการศึกษาจากชีวิต เด็กไม่อยากคุยกับพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย มีความรู้ในตัวมานาน่าจะเรียนรู้อ วิจิตร ศรีสะอ้าน กล่าวว่า หากนำจริยธรรมไปทำเป็นวิชา จริยธรรมก็จะไม่เกิดเพราะจริยธรรมไม่ใช่วิชา ท่านอาจารย์พุทธทาสจะย้ำว่า การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือการปฏิบัติและได้ผลจากการปฏิบัติที่เรียกว่า ปฏิเวธ คือผลจากการปฏิบัติ

เพชร ฐปะวิเชตร์ (2547, หน้า 14-15) กล่าวว่า การสร้างคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษามีสถานศึกษาเป็นจำนวนมากที่ได้ละเลย หรือขาดความเข้มแข็งในการที่จะรักษาหรือส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร ทั้งที่เป็นผู้สอนและผู้เรียน ทั้งนี้เพราะมีการมุ่งเน้นการผลิตคนให้มีความรู้ เป็นปริญญาชนมากกว่าปัญญาชน หรือบางแห่งผลิตคนที่มีความรู้แต่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม หรือมีทัศนคติและค่านิยมที่ผิด ๆ จนทำให้คนในสังคมวัดคุณค่ากันที่ผลประโยชน์ การมุ่งหาสิ่งตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างขาดคุณธรรมประจำใจมีความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย การเอาเปรียบซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังได้ให้ความเห็นว่าการแก้ไขหรือการสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก ครูจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดี ครูจะต้องสร้างจิตใจที่มีความเมตตา กรุณาต่อนักเรียน มีความปรารถนาดีต่อนักเรียน การสอนทุกครั้งจะต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและทักษะชีวิต ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องหมั่นหาบทความรายงานการวิจัยงานเขียน เรื่องราวหรืออาจสร้างบทความที่ดี ที่สร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่สังคมและนำมาเผยแพร่ให้กับนักเรียนในห้องเรียนหรือติดบอร์ดเพื่อให้มีการอ่านอย่างทั่วถึงอยู่เสมอ ครูต้องมีการรณรงค์ ส่งเสริมยกย่องประกาศให้รางวัลแก่ผู้เรียน หรือคนในสังคมที่ทำความดี ความงาม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยกย่องและเป็นแบบอย่าง ขณะเดียวกัน นักเรียนที่ขาดคุณธรรม จริยธรรมที่ดิ่งาม ครูจะต้องให้อภัยและให้โอกาส สนับสนุนให้นักเรียนคนนั้นกลับตัวกลับใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสียใหม่อย่างอดทนอดกลั้นและทุ่มเท

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2550) ได้กล่าว ตอนหนึ่งในการประชุมและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง พลังเยาวชนเพื่อสร้างคุณธรรมว่าโรงเรียนแต่ละแห่งต้องสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่เน้นคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจเพื่อให้ได้เด็กที่มีความรู้ อยู่ดีมีความสุข

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งในมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 6 ประการ คือ

1. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
2. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต
3. ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที
4. ผู้เรียนมีเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว
5. ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

6. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, หน้า 204)

สำหรับแนวการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วิจารณ์ พานิช ได้ให้แนวคิดว่าการจัดการความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นต้องเน้นผู้ปฏิบัติ คือเป็นกิจกรรมที่ผู้ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม เอาประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนความรู้กัน คือเน้น (Knowledge Sharing) ความรู้ปฏิบัติด้านคุณธรรมแต่ไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนแค่การเล่าเรื่อง ต้องมีการจดบันทึกขุมความรู้ (Knowledge Assets) เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้วยแล้ว รวบรวมเอามาสังเคราะห์เป็นแก่นความรู้ (Core Competence) (วิจารณ์ พานิช, 2550) กล่าวถึง ขุมความรู้หรือปัญญาธรรมว่า เป็นหลักการระบบความเชื่อที่คนได้รวบรวมจากประสบการณ์อันยาวนานและได้ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมา และสร้างสรรค์ขึ้นใหม่อย่างแยบยลและกลมกลืนกัน การสั่งสอน อบรม บ่มนิสัย เป็นวิธีการสอนแบบไทยที่น่าจะนำมาใช้พัฒนาจิตใจ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2549, หน้า 15)

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 169–170) ได้กล่าวถึง การวัดจริยธรรมว่า การพัฒนาจริยธรรม จริยธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดมาแต่กำเนิด แต่จริยธรรมเกิดจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ แต่คุณภาพในการเรียนรู้และสั่งสมจริยธรรมแต่ละคนแตกต่างกัน บางคนมีสำนึกทางจริยธรรมตั้งแต่เล็ก ๆ บางคนโตแล้วยังไม่มีสำนึกทางจริยธรรม โครงสร้างทางสมอง โครงสร้างการรับรู้ และโครงสร้างของกรรมมีสำนึกบาปบุญคุณโทษ เป็นสิ่งสำคัญมากที่ก่อร่างสร้างมนุษย์แต่ละคนให้เป็นตัวตนคนหนึ่งให้คนภูมิใจและเสียใจในความเป็นตัวตนของตน ผลจากโครงสร้างทางสมองและอวัยวะสั่งการของร่างกายให้คนแสดงออกทางจริยธรรมแตกต่างกัน หลายคนจึงยกให้เป็นผลมาจากยีน (Genetic) แต่ก็ให้น้อยกว่าสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นสภาพของสังคมทั้งหลายที่คนนั้นเจริญเติบโตขึ้นหรือได้เรียนรู้มีประสบการณ์ทางจริยธรรมจากสังคมนั้น ๆ ครอบครั้ว เพื่อน โรงเรียน สื่อ ล้วนมีอิทธิพลในการพัฒนาจริยธรรมอย่างมาก นอกจากนี้ ทอมมัส ได้สรุปองค์ประกอบที่มีปฏิสัมพันธ์ของเด็ก กับสิ่งแวดล้อม 4 อย่างคือ ความถี่ของประสบการณ์เด็กจากสิ่งแวดล้อม ชีวิตเด็กในจุดใดที่มีสิ่งแวดล้อมให้ประสบการณ์ต้นแบบของคนในสังคมที่อาศัยอยู่และผลพวงของการแสดงออกทางจริยธรรมในสังคมนั้น

นภาพร ณ เชียงใหม่ และคณะ ได้กล่าวถึงบทความเรื่อง “คุณธรรม จริยธรรมสามารถสอนได้หรือไม่” โดยเป็นบทความที่ลงตีพิมพ์ใน The Wall Street Journal ได้กล่าวว่าการเปิดสอน วิชาคุณธรรม จริยธรรมไม่สามารถสอนได้ ในเวลานั้นมีนักจิตวิทยาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนคุณธรรม จริยธรรมชื่อ James Rest ได้ออกมาเขียนบทความโต้แย้ง โดยนำแนวคิดของนักปรัชญา ชื่อโซเครตีส (Socrates) ที่ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องประพฤติ และจะต้อง

กระทำ ความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องสอนได้ซึ่งมุมมองในงานวิจัยของ James Rest ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาได้สรุปเทคนิคการสอนเกี่ยวกับพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีดังนี้

1. การแสดงออกที่ปรากฏของคนวัย 20-30 ปี ในปัจจุบันเป็นเรื่องที่สำคัญของการสอนเพื่อสร้างกลยุทธ์การแก้ปัญหาพื้นฐานในเนื้อหาจริยธรรมของคน
2. การเปลี่ยนแปลงนี้เชื่อมโยงกับพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงที่ว่าบุคคลจะรับรู้สังคมอย่างไร เขาและเธอจะมีบทบาทในสังคมอย่างไร
3. ขยายไปที่ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีความสำคัญกับจำนวนปีของการศึกษาภาคปกติ
4. ความพยายามจัดการศึกษาแบบทางการในหลักสูตรมีอิทธิพลที่รับรู้ถึงปัญหาคุณธรรม จริยธรรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่สามารถแสดงถึงผลกระทบของการกระทำ
5. การศึกษาชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของคนอิทธิพลจากการรับรู้คุณธรรม จริยธรรม และการตัดสินใจต่าง ๆ ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงงานของ นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ชื่อ ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ผู้เสนองานทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) โดยโคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาของ เพีย เจท์ (Piaget) มาเป็นหลักในการสร้างทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมและมีความเชื่อว่า การศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรมสามารถสอนให้ประสบผลสำเร็จได้ในรูปแบบการสอนแบบเป็นทางการ (Formal Education)

โคลเบอร์ก (Kolberg, Lawrence, 1976) ได้อภิปรายถึง ผู้คนที่เผชิญหน้าสถานการณ์ยากลำบากทางคุณธรรม จริยธรรม ไปตามระดับขั้นของคุณธรรม จริยธรรมที่มีอยู่ในแต่ละคนโดยจะพัฒนาไปสู่การมีคุณธรรม จริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นได้ของการมีเหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเหตุผลดังกล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล ที่มาจากระดับที่แตกต่างกันบุคคลอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ และบุคคลที่มีการกระทำที่เหมือนกันแต่เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำอาจมีระดับของคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกันได้

โคลเบอร์ก (Kolberg, Lawrence, 1976) ได้พัฒนาการสอนคุณธรรม จริยธรรมในชุมชนและโรงเรียนโดยมองว่า เด็กมีการตัดสินใจด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนขึ้นอยู่กับสภาพสังคมที่เกี่ยวข้องและภายใต้อารมณ์ที่หลากหลายรวมกับความรัก การเชื่อฟัง ความมีน้ำใจ และสิ่งที่กระทบจิตใจเด็กจะกลายเป็นคนประพฤติด้านคุณธรรม จริยธรรม (นภาพร ณ เชียงใหม่ และคนอื่น ๆ , 2547, หน้า 19-21)

ทศนา แคมมณี กล่าวถึง สภาพของคนในสังคมปัจจุบันว่าขาดคุณภาพในการใช้ชีวิตที่ดีเพราะไม่มีคุณสมบัติในเรื่องของ การรู้จักฟังตนเอง การรู้จักอยู่อย่างพอเพียง การทำงานด้วยความขยัน อดทน การมีทักษะบริหารจัดการ การต่อสู้กับอุปสรรค การรู้จักแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ การรู้จักนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การรู้จักรวมกลุ่มการทำงานร่วมกัน การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล และรู้จักพัฒนาตนเอง แต่เรากลับพบคนที่มีความเกียจคร้าน ชอบเลี้ยงงาน ไม่อดทน ยอมแพ้ง่าย ๆ ชอบสบาย ๆ ชอบรวยทางลัด ทะเยอทะยาน พกวัตตุนิยม ฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักประมาณตน ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นสิ่งจำเป็นของสังคมไทยในปัจจุบัน (ทศนา แคมมณี, 2549, หน้า 20)

นอกจากนี้ ยังเห็นความจำเป็นของการนำกระบวนการศึกษาเข้ามาช่วยในการปลูกฝังโดยใช้หลักการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ของบลูม ได้จำแนกจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หรือด้านความรู้ความเข้าใจจุดมุ่งหมายทางด้านทักษะพิสัย (Affective Domain) หรือด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก และเจตคติทางด้านจิตพิสัย บลูม (Bloom) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งสามารถอธิบายขั้นตอนสำคัญของการเกิดเจตคติและการพัฒนาลักษณะนิสัยได้ ดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) การที่บุคคลจะเกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยใด ๆ ได้บุคคลนั้นจะต้องมีโอกาสได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งนั้น ๆ ก่อน ดังนั้นหากเราต้องการจะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม หรือค่านิยมใด ๆ ให้แก่บุคคล เราจึงต้องพยายามจัดสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการรับรู้และความสนใจในคุณธรรม จริยธรรม หรือค่านิยมนั้น ๆ

2. ขั้นตอนการตอบสนอง (Responding) แม้บุคคลได้รับรู้ และเกิดความสนใจในสิ่งนั้นแล้วแต่หากไม่มีโอกาสได้ตอบสนองต่อสิ่งนั้น ความสนใจในนั้นก็จะไม่ได้รับการพัฒนาไปจนถึงระดับการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ดังนั้น ในการสอนจึงจำเป็นต้องพยายามให้บุคคลนั้นมีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งนั้นและเกิดความรู้สึกพึงพอใจซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นพัฒนาความสนใจที่มีอยู่ให้มากขึ้น

3. ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) หากบุคคลมีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งใด แล้วได้รับผลที่พึงพอใจ บุคคลนั้นก็จะเริ่มเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ดังนั้น หากเราสามารถจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้บุคคลนั้นได้รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรม หรือค่านิยมที่ต้องการก็จะช่วยให้บุคคลนั้นเห็นคุณค่าของการปฏิบัติ และเต็มใจที่จะปฏิบัติเช่นนั้นต่อไป

4. ขั้นการจัดระบบ (Organizing) การที่บุคคลเห็นคุณค่า ของคุณธรรม จริยธรรม หรือค่านิยมใด ๆ แล้ว จะสามารถพัฒนาขึ้นไปเป็นลักษณะนิสัยได้นั้นบุคคลนั้นจะต้องมีการนำไปปฏิบัติหรือนำไปใช้ในระบบชีวิตของตน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลนั้นได้ก้าวไปสู่ขั้นสูงสุดของการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย คือการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

5. ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) บุคคลที่สามารถปฏิบัติตนตามคุณธรรม จริยธรรม หรือค่านิยม ที่ยึดถือในวิถีการดำเนินชีวิตของตนอย่างสม่ำเสมอ ในที่สุดก็จะพัฒนาถึงขั้นการเป็นลักษณะนิสัยของตนซึ่งนับเป็นขั้นสูงสุดของการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย (บลูม, 1956. อ้างถึงใน ทิศนาแชมมณี, 2549, หน้า 21-22)

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมใด ๆ ให้แก่บุคคล เพื่อให้เป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น สามารถทำได้ซึ่ง ทิศนาแชมมณี ระบุไว้ 5 ประการคือ

1. จัดสิ่งเร้าให้บุคคลนั้นได้รับรู้และเกิดความสนใจในเรื่องที่ต้องการปลูกฝัง
2. จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้บุคคลนั้นได้รับการตอบสนองในเรื่องนั้นและเกิดความพึงพอใจ
3. ช่วยให้ผู้บุคคลเห็นคุณค่าของเรื่องนั้น โดยการช่วยให้เขาได้เห็นประโยชน์หรือเกิดความพึงพอใจในค่านิยมนั้น
4. ช่วยให้ผู้บุคคลนั้นมีโอกาสจัดระเบียบในการนำเรื่องนั้นไปใช้ระบบชีวิตของตน
5. ช่วยให้ผู้บุคคลนั้นได้ลงมือปฏิบัติตนตามค่านิยมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จนกระทั่งปฏิบัติได้ตรงลักษณะนิสัย (ทิศนา แชมมณี, 2549, หน้า 19-20)

ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ผู้วิจัย สรุปได้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติ ตามระเบียบข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ การปฏิบัติตามกฎหมาย การพัฒนาสาธารณสถาน ฯลฯ)การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี ปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียน และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

4) ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักวิชาการได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นวิกฤติทั้งปวง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 13) ให้ความหมายของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 17-22) ได้กำหนดไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ แต่ละองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว มีความสำคัญวิธีการและเครื่องมือแตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 18) ได้กำหนดความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลาย รูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด โดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนดังนี้

1. ด้านความสามารถ แยกเป็น

1.1 ด้านการเรียน รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียนและพฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น

1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ บทบาท หน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษและการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2. ด้านสุขภาพ แยกเป็น

2.1 ด้านร่างกาย รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน และการมองเห็น

2.2 ด้านจิตใจ พฤติกรรม รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ อารมณ์ ซึมเศร้า วิตกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว ขี้อาย

3. ด้านครอบครัว แยกเป็น

3.1 ด้านเศรษฐกิจ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ รายได้ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองและค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ จำนวนพี่น้อง บุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดามารดา บุคคลที่รับผิดชอบนักเรียนความสัมพันธ์ ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวหรือการใช้สารเสพติด การติดสุรา การพนัน เป็นต้น

4. ด้านอื่น ๆ ที่ครูอาจารย์พบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิธีการหรือเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ

4.1 ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของการสื่อสารเพื่อการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษา พิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูหรือเพื่อนของนักเรียน รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้ รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ระเบียบสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้ เป็นอย่างดี มิให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่น ๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษา และมีผู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย ระเบียบสะสมควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปี การศึกษาและส่งต่อระเบียบสะสมไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปี การศึกษาต่อไป หรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องจนจบมัธยมในแต่ละตอน หรือจนจบ 6 ปีการศึกษาก็ได้

4.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) (โรงเรียนอาจนำเครื่องมืออื่นมาใช้แทนก็ได้) เป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้นโดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรปเพราะมีความเที่ยง และความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิตโดย แพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบแต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมการปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ ซึ่งช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้นซึ่งแบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 20)

4.2.1 ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก

4.2.2 ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

4.2.3 ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

4.3 วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่พอเพียงหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติม ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียนการสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพของนักเรียนซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย มีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 การสังเกต เป็นกลวิธีใช้ศึกษาเด็ก เพื่อจะช่วยให้ครูมีความเข้าใจในตัวนักเรียนได้มากที่สุด เพื่อที่ครูจะได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม แต่การสังเกตจะให้ได้ผลก็ต่อเมื่อผู้สังเกตได้รับการฝึกฝนการสังเกตมาเป็นอย่างดีและได้มีการสังเกตอย่างเป็นระบบ คือ จะต้องสังเกตทั้งพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกแต่ละสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในขณะนั้นสังเกตเด็ก ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ในขณะสังเกตเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน และมีการสังเกตเด็ก เป็นระยะเวลานานพอสมควร ผู้สังเกตที่ขาดคุณภาพอาจจะทำให้การสังเกตขาดความเชื่อถือได้และเกิดความผิดพลาดในการจดบันทึกรายงานผลการสังเกต แม้ว่าการสังเกตจะมีขอบเขตจำกัดบางประการ แต่ผู้สังเกตได้กระทำอย่างมีหลักเกณฑ์และรอบคอบแล้ว ผลของการสังเกทย่อมจะสามารถเชื่อมั่นได้ การสังเกตเป็นเทคนิควิธีหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลและในบางครั้งอาจเป็นการช่วยเสริมข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และยังช่วยตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่าตรงตามความเป็นจริงเพียงใดและยังทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเที่ยงตรงขึ้นอีกด้วย การสังเกตเป็นการช่วยครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนได้เข้าใจผู้เรียนดีขึ้น เช่น ในขณะที่ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูมักสังเกต

พฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อได้รับทราบว่าผู้เรียนมีความสนใจฟังหรือไม่สนใจครูผู้สอน และนำข้อมูลไปประกอบการศึกษาวินิจฉัยเพื่อการช่วยเหลือผู้เรียนต่อไป

4.3.2 การสัมภาษณ์ เป็นกลวิธีอีกชนิดหนึ่งที่ครูหรือผู้แนะแนวใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก การสัมภาษณ์มี 2 ชนิด คือ การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงและการสัมภาษณ์ เพื่อให้คำปรึกษา การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงเป็นการสัมภาษณ์ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อหารายละเอียดเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้มาโดยวิธีอื่น เพื่อประโยชน์ในการเข้าใจตัวเด็กอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น ส่วนการสัมภาษณ์ เพื่อให้คำปรึกษาเป็นการสัมภาษณ์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แก้ปัญหาของตนที่กำลังประสบอยู่ได้ เพื่อให้เขาได้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การสัมภาษณ์เป็นวิธีหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะเห็นพฤติกรรมของเด็กสามารถนำมาประกอบการพิจารณาในการทำความเข้าใจพฤติกรรมเด็กได้ดีขึ้น การสัมภาษณ์อาจสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง เพื่อนของเด็ก ครูผู้สอน เด็กคนนั้น เป็นต้น

4.3.3 การเยี่ยมบ้าน เป็นกลวิธีอีกชนิดหนึ่งที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูแนะแนวได้ทราบสภาพความเป็นอยู่ทางบ้านของนักเรียน เป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะการรู้จักนักเรียนเฉพาะที่โรงเรียนไม่ช่วยให้ครูและผู้แนะแนวเข้าใจนักเรียนอย่างถูกต้องเสมอไปเพราะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ที่แสดงออกที่โรงเรียนนั้น แท้ที่จริงอาจจะมีสาเหตุมาจากสภาพความเป็นไปทางบ้านก็ได้ จึงมีความจำเป็นที่ครูและผู้แนะแนวจะต้องออกไปทำการเยี่ยมบ้านนักเรียนด้วย เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความผิดพลาดในการศึกษาเด็ก ข้อมูลที่ควรจะได้จากการเยี่ยมบ้าน คือ สภาพทั่วไปของบ้านสิ่งแวดล้อมของบ้านบุคคลที่อยู่ในบ้าน เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อครูและโรงเรียน เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคตสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักเรียนเป็นอย่างมาก ครูจึงควรทราบข้อมูลด้านนี้

4.3.4 การตรวจสุขภาพและระเบียบสุขภาพ จัดว่าเป็นวิธีและเครื่องมืออีกชนิดหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล ช่วยให้ครู และผู้แนะแนวมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน ทำให้สามารถวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาของนักเรียนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนนั้น บางครั้งอาจมีสาเหตุมาจากการมีสุขภาพไม่ดีก็ได้ ดังนั้นการตรวจสุขภาพและระเบียบสุขภาพจึงเป็นกลวิธีและเครื่องมือที่จะขาดเสียมิได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

5. ด้านอื่น ๆ ที่ครูอาจารย์พบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการกำหนดความแตกต่างของนักเรียน แต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันโดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและด้านอื่น ๆ ใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 21) ได้กำหนดไว้ว่าการคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนทั่วไปไม่มีปัญหารุนแรงใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือส่วนรวมในด้านลบ แต่อาจมีความยุ่งยากเกิดขึ้นได้เมื่อต้องเผชิญปัญหาหรือภาวะวิกฤตในชีวิตประจำวัน

2. กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัวแสดงออกเกินขอบเขต ปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองดื่ม เสพ สูบ ผลการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

3. กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบการจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาก็ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้นและมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาก็เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มแล้วความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียน จะมีน้อยลงมีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็น ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรอง นักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติโดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่าขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตามและเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจผิดว่าบุตรหลานของตน ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครู-อาจารย์ เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มาตรฐานหรือแนวทาง การคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครู-อาจารย์ในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า

ความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาซึ่งมีประเด็นในการพิจารณาการจัดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความสามารถ

1.1 ด้านการเรียนรู้

1.1.1 ผลการเรียนรู้ที่ได้และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน

1.1.2 ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน

1.1.3 ความสามารถในการเรียน

1.1.4 ความสม่ำเสมอในการมาเรียน

1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ ประเด็นการพิจารณา คือ

1.2.1 การแสดงออกถึงความสามารถพิเศษที่มี

1.2.2 ความถนัด ความสนใจและผลงานในอดีตที่ผ่านมา

1.2.3 บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน

1.2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

2. ด้านสุขภาพ

2.1 ด้านร่างกาย ประเด็นการพิจารณา คือ

2.1.1 ความผิดปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น

2.1.2 โรคประจำตัว

2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง

2.1.4 ความสะอาดของร่างกาย

2.2 ด้านจิตใจ-พฤติกรรม ประเด็นการพิจารณา คือ

2.2.1 สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวลหรือ ซึมเศร้า

2.2.2 ความประพฤติ

2.2.3 พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเรียน ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น

2.2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

3. ด้านครอบครัว

3.1 ด้านเศรษฐกิจ ประเด็นการพิจารณา คือ

- 3.1.1 ผู้หารายได้ให้ครอบครัว
- 3.1.2 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระหนี้สิน
- 3.1.3 ความพอเพียงของรายรับกับรายจ่าย
- 3.1.4 จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน ประเด็นการพิจารณา คือ

3.2.1 ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง

3.2.2 ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

3.2.3 ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่มีทะเลาะเบาะแว้งใช้ความรุนแรงในการตัดสินแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึม เหม่อลอย แสดงออกถึงการไม่อยากกลับบ้าน

3.2.4 การใช้สารเสพติด การดื่มสุราหรือเล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง/รุนแรงของสมาชิกในครอบครัว

แหล่งข้อมูลที่ครูใช้ในการคัดกรองนักเรียน

1. ระเบียบสะสม
2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)
3. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

4. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน ครูอาจารย์ ที่เกี่ยวข้องจากแบบสอบถาม การสังเกตการณ์สอบถามจากครูพยาบาล จากแบบบันทึกการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียน แฟ้มสะสมงานและการสอบถามจากนักเรียนโดยตรง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 (2557, หน้า 3) ได้กำหนดไว้ว่าการคัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนมีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้วความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดกลุ่มเพื่อหาวิธีการช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง โดยการคัดกรองจะต้องทำด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดความชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหได้อย่างตรงจุด แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วยซึ่งการคัดกรองนักเรียนมีประเด็นในการพิจารณาในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว

3. การส่งเสริมนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 29-30) ได้กำหนดไว้ว่าการส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป ประกอบด้วย

1. กิจกรรมโฮมรูม (Home Room) โฮมรูม หมายถึง ห้องที่กำหนดให้ครูคนใดคนหนึ่ง มีหน้าที่รับผิดชอบต่อนักเรียนชั้นใดชั้นหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อลงเวลามาเรียนของนักเรียนทั้งในเวลาเช้าและบ่ายและประกาศแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่นักเรียนควรทราบทั้งอบรม ตักเตือน สั่งสอนให้ความรู้ที่ประโยชน์แก่นักเรียนและเรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็น เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโฮมรูมมีความแตกต่างกันไป บางโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมนี้ในช่วงเช้าก่อนเข้าเรียนโดยเวลาวันละประมาณ 15-20 นาทีบางโรงเรียนอาจจัดสัปดาห์ละครั้ง ๆ ประมาณ 40-50 นาที โดยอาจจัดในช่วงเช้าหรือเย็นแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน ส่วนครูผู้ดำเนินการกิจกรรมโฮมรูมนั้น โดยทั่วไปมอบหมายให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการเนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดทั้งวัน สามารถเห็นและเข้าใจในปัญหาและพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนในห้องเรียนได้อย่างดีกิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตให้แก่นักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเป็นสุข มีคุณค่าและประสบผลสำเร็จตามศักยภาพ รวมทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งทำให้ครูที่ปรึกษามีโอกาสคุ้นเคยและรู้จักนักเรียนในความดูแลมากขึ้น ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันการจัดกิจกรรมโฮมรูมนั้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

(Participatory Learning) ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและฝึกทักษะต่าง ๆ มากกว่าการบรรยายการออกคำสั่งหรือชี้ให้กลัว โดยจัดให้ครอบคลุมสาระใน 5 ด้าน ซึ่งประมวลจากผลการสำรวจความต้องการจำเป็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

1. ด้านการเรียนและอาชีพ
2. ด้านการปรับตัว
3. ด้านเพศและการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายที่มีผลกระทบต่อจิตใจ
4. ด้านยาเสพติด
5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

กิจกรรมโฮมรูม โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมโฮมรูมสั้น ใช้เวลา 15-20 นาที
2. กิจกรรมโฮมรูมยาว ใช้เวลา 50-60 นาที

ทั้งนี้การใช้โฮมรูมสั้นหรือโฮมรูมยาวขึ้นอยู่กับปัญหาความต้องการ นโยบาย วัตถุประสงค์และความพร้อมของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 30) ได้กำหนดไว้ว่า บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยใช้เทคนิคที่หลากหลาย เช่น การเล่าเรื่อง อ่านใจ เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง สถานการณ์จริง
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัด
3. ให้กำลังใจและให้โอกาสนักเรียนประสบความสำเร็จเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเอง

4. สร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร อบอุ่น เอื้ออาทร
5. ให้ความรัก ให้ความสำคัญแก่นักเรียนเสมอ รวมทั้งให้โอกาสและการเสริมแรงในการปรับพฤติกรรม

6. สนับสนุนให้นักเรียนค้นพบความสามารถและเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 ข, หน้า 30) ได้กำหนดไว้ว่ากิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน ที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นดังสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักตนเองนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมมีทักษะการตัดสินใจ

ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน ช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย แนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ๆ เป็นเรื่องที่ทันสมัย

1.3 การจัดกิจกรรมโฮมรูม แต่ละครั้งควรมีการดำเนินการ เป็นหลักฐานทั้งก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการจัดกิจกรรมหรืออื่น ๆ รวมทั้งให้มีบันทึกสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้

1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน

2. โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือคู่มือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนครูที่ปรึกษาที่ดำเนินการตามนั้น แต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัยได้ด้วย

3. วิธีการผสมผสาน โดยยึดตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

4. วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม รูปแบบของการแนะนำในการจัดกิจกรรมโฮมรูมสรุปเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการการจัดกิจกรรมโฮมรูมซึ่งครูแนะนำควรทำหน้าที่นี้

ขั้นที่ 2 สำรวจความต้องการของนักเรียน เพื่อให้ได้กิจกรรมที่นักเรียนสนใจและสอดคล้องกับความต้องการและประโยชน์ต่อผู้เรียน

ขั้นที่ 3 พิจารณาลักษณะของผู้เรียนเพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับลักษณะของนักเรียน

ขั้นที่ 4 ศึกษาหลักสูตร

ขั้นที่ 5 กำหนดหัวข้อเรื่อง ผู้วางโครงการกิจกรรมโฮมรูมจะต้องกำหนดหัวเรื่องในการจัดโฮมรูมแต่ละครั้งให้ครอบคลุมการแนะนำการศึกษา อาชีพ และการปรับตัวด้านสังคม และส่งต่อในระดับชั้นนั้น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้เพิ่มเติมในหัวข้อที่เป็นประโยชน์และเป็นการให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

ขั้นที่ 6 จัดกิจกรรมโฮมรูมในลักษณะสำเร็จรูปแต่ละหน่วยประกอบด้วยจุดประสงค์เนื้อหา วิธีจัดกิจกรรม อุปกรณ์และการประเมินผล เพื่อการสะดวกในการนำไปใช้ ซึ่งจะเป็นการช่วยครูไม่ใช่การเพิ่มภาระแก่ครู

2. การจัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน (Classroom Meeting) การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ร่วมมือกันดูแลนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครองดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพ ความสามารถมากยิ่งขึ้นหรือร่วมมือกับทางโรงเรียน การป้องกันหรือแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มิใช่การรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ดังนี้

2.1 การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน และกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

2.2 การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม ใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคนและอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

2.3 การจัดกิจกรรมในการประชุมการที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมจำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อนจึงจะมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่มีประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุมในการประชุมแต่ละครั้ง ครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ดังนี้

2.4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง

2.4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

2.4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา มีคุณภาพและความภาคภูมิใจมากขึ้น โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นตัวช่วยในการส่งเสริม ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ และการจัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน เป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ร่วมมือกันดูแลนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครอง

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 32-34) ได้กำหนดไว้ว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้อง การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป นอกจากนี้ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียนควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วยการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ ดังนี้

การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นเป็นการช่วยเหลือทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คำปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพคือ ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านจิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความพร้อมในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการศึกษาโดยกระบวนการในการให้คำปรึกษาที่จะต้องสร้างสัมพันธภาพพิจารณาทำความเข้าใจปัญหา กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียนและยุติ การปรึกษาการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีมีคุณภาพนั้นครูที่ปรึกษาควรจะปฏิบัติ ดังนี้

1. รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกหรือโรงเรียนจัดอบรมให้
2. หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาตนอย่างสม่ำเสมอ
3. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 32) ได้กำหนดไว้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน นอกจากจะให้การปรึกษาเบื้องต้น

แล้ว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคนและผู้ปกครอง ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้ 5 แนวทาง ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมนอกเวลาเรียน ไม่ใช่ในคาบเรียนโดยส่วนใหญ่ จึงเป็นเวลาเข้าก่อนเข้าแถวหรือเวลาเย็นหลังโรงเรียนเลิกแล้ว การจัดกิจกรรมอาจทำเป็นชมรมเป็นโครงการหรือเป็นงานของโรงเรียนโดยมีครูที่ปรึกษาร่วมกันพิจารณาเลือกกิจกรรมให้เหมาะสม กับตัวนักเรียนและความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เลือกอย่างหลากหลายซึ่งนักเรียนอาจเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะสมาชิกหรือผู้ร่วมจัดกิจกรรม หรือเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรม หรือเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมเองโดยมีครูที่ปรึกษา การที่โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะใช้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองก็จะเอื้ออำนวยให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรกว้างขวางขึ้นและหากมีเทคโนโลยีทันสมัยก็จะจูงใจให้นักเรียนร่วมกิจกรรมมากขึ้นด้วย

2. กิจกรรมในห้องเรียน เป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียนซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่ม ที่ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมมีบทบาทในกลุ่มและได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมร่วมกับเพื่อนมากกว่าเนื้อหาวิชาการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) หรือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) จึงเป็นส่วนสำคัญของการจัดกิจกรรมในห้องเรียน แต่ทั้งนี้การจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน ก็สามารถดำเนินการในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี โดยขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียน

3. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) ครูที่ปรึกษาต้องพิจารณาจับคู่ให้นักเรียนให้เหมาะสมกันทั้งด้านความสามารถบุคลิกภาพเพื่อให้สามารถช่วยเหลือกันได้จริงและไม่มีปัญหาในการจับคู่หรือถูกข่มขู่ ถูกแกล้งจากเพื่อนที่ตนดูแลนักเรียนทั้งคู่ ต้องสมัครใจที่จะจับคู่กันและยินดีให้หรือรับการดูแลช่วยเหลือจากเพื่อนอีกคนหนึ่ง ครูปรึกษาต้องดูพฤติกรรมของทั้งคู่อยู่เสมอว่า ช่วยเหลือกันได้หรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งควรมีการสอบถามหรือให้คำแนะนำในการจับคู่เพื่อการช่วยเหลือกันอย่างสม่ำเสมอ โดยมีแนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

3.1 นักเรียนที่เรียนเก่งให้จับคู่กับนักเรียนที่เรียนอ่อนเพื่อการติวหรือสอนเสริมให้แก่เพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า

3.2 นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง จับคู่กับนักเรียนที่ยังไม่ได้แสดงความสามารถออกมาให้เห็นเพื่อนำไปสู่การทำกิจกรรมแสดงความสามารถออกมา เช่น การเล่นกีฬา ร้องเพลง ศิลปะการพูด เป็นต้น

3.3 นักเรียนที่ชอบเก็บตัว ซื่อาย ไม่มีเพื่อน ให้จับคู่กับนักเรียนที่มีมนุษยสัมพันธ์ภาพดี มีจุดแข็งด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม

4. กิจกรรมซ่อมเสริม เป็นการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนซึ่งครูในระดับชั้นเดียวกันจำเป็นต้องร่วมมือ ร่วมใจกันวางแผนสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อน หรือ เรียนรู้ช้า ไม่ทันเพื่อนครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานขอความร่วมมือจากครูประจำวิชาก่อนส่งนักเรียนไปติดต่อเพื่อขอเรียนซ่อมเสริม

5. กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งครูที่ปรึกษาควรมีทักษะการสื่อสารและควรบอกถึงความรู้สึกห่วงใยของครูที่มีต่อนักเรียน จากพฤติกรรมที่สังเกตเห็นแทนการแจ้งว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องใด เพื่อมิให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกต่อต้านไม่พอใจทั้งกับครูที่ปรึกษา หรือแม้แต่ตัวนักเรียนเองและการเชิญผู้ปกครองมาพบที่โรงเรียนเป็นการส่วนตัว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 26) ได้กำหนดไว้ว่า ข้อควรตระหนักในการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนมี ดังนี้

1. การรักษาความลับ

1.1 เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยไม่ระบุชื่อ สกุลจริงของนักเรียนและการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ไม่เกี่ยรตักเรียน

1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนควรเก็บไว้ในที่เหมาะสมสะดวกในการเรียกใช้

1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้โดยไม่เกี่ยรตักเรียนและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

2. การแก้ปัญหา

2.1 การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนแต่ละคนต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องกันสัมพันธ์กัน

2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียน แต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่งก็อาจไม่เหมาะกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัวเพียงแต่มีแนวทางกระบวนการ หรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ฝึกฝนเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาของนักเรียนแต่ละคน

การป้องกันและแก้ไขปัญหาก็กับนักเรียนจำเป็นต้องดำเนินการอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นการดูแลให้ความใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อผ่อนคลายปัญหานักเรียนให้ลดน้อยลง การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน นอกจากจะให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ

5. การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 38-39) ได้กำหนดไว้ว่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข กลุ่มนักเรียนที่ควรได้รับการพิจารณาส่งต่อ คือ นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาและนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้านแนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน ดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อเพื่อให้ทราบล่วงหน้า
2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมารวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวลหรือโกรธเป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามกรณีที่ครูปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม

4. ครูที่ปรึกษานัดวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อให้เรียบร้อย
5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอโรงเรียนบ้านหนองแม่แตง ได้กำหนดการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น

หรือลูกกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โต จนยากต่อการแก้ไขซึ่งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี

การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่ากรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้แผนภูมิแสดงกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัย สรุปได้ว่า เป็นการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการการกระทำที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริม พัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารเสพติดตามที่สังคมต้องการ เป็นการทำงานที่มีหลักฐาน สามารถตรวจสอบได้ ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้นความจำเป็นในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง การมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับภาคีเครือข่าย รวมทั้งกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

5) ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีชีวิต ประชาธิปไตยในสถานศึกษาไว้ว่าการสร้างคุณลักษณะวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในสถานศึกษา ต้องคำนึงถึงอุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยยึดหลัก 3 ประการคือสันติภาพสันติสุขและเสรีภาพโดย กระทำให้พร้อมกันไปในทุกจุดต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดองค์การบริหารให้เป็นประชาธิปไตยองค์กรที่มีลักษณะเป็น ประชาธิปไตยควรเป็นไปดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารมีฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายมีอำนาจสั่งการควบคุมดูแลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปได้อย่างเรียบร้อยสามารถให้ความเสมอภาคและความเป็นธรรมแก่บุคลากรของสถานศึกษาได้ ในฐานะผู้บริหารจึงมีบทบาทเป็นผู้จัดการให้งานดำเนินไป สู่เป้าหมาย และเป็นผู้ร่วมงานที่จะประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกตลอดจนร่วมแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องต่าง ๆ ด้วยครูอาจารย์และบุคลากรอื่นในสถานศึกษาต่างมีฐานะเป็นหัวหน้างานทำหน้าที่ผู้บริหารระดับหนึ่งและเป็นผู้ร่วมงานที่ต้องประสานความร่วมมือกันด้วยบุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษาไม่วางเฉยต่อความรู้สึกรักใคร่ของผู้อื่นให้ความสำคัญ แก่ผู้อื่นตามโอกาสอันสมควร เป็นต้น

1.2 การบริหารสถานศึกษา การจัดหน่วยงานหรือองค์กรในสถานศึกษา ควรจะเป็นไปตามนโยบายและแบบแผนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแต่ให้ปรับเปลี่ยนได้ตาม ความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาโดยลักษณะการจัดงานที่เป็นประชาธิปไตยดังนี้

1.2.1 บุคลากรมีโอกาสร่วมกำหนดรายละเอียดลักษณะงานและขอบเขต หน้าที่ ความรับผิดชอบด้วย

1.2.2 กระจายความรับผิดชอบไปตามสายงานต่าง ๆ โดยให้แต่ละงานมีคณะกรรมการรับผิดชอบร่วมกัน

1.2.3 มีการมอบหมายงานโดยให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถ และความถนัด

1.2.4 คณะกรรมการที่รับผิดชอบแต่ละงานมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอความเห็น วิเคราะห์ข้อมูลหาข้อยุติเพื่อนำไปปฏิบัติ

1.2.5 มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงงานให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน

1.2.6 จัดระบบการบริหารงานให้มีการควบคุมนิเทศติดตามและประเมินผลงาน สถานศึกษา

1.2.7 มีกรรมการที่ปรึกษาหารือหรือกรรมการบริหารสถานศึกษาช่วยเหลือ ผู้บริหาร ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา

1.2.8 มีความสัมพันธ์ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อ ส่งเสริมประชาธิปไตยเช่นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยหลักสูตรทุกหลักสูตร ในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องมีจุดมุ่งหมายเนื้อหาและกระบวนการที่สร้างเสริม คุณลักษณะประชาธิปไตยการจัดการจัดหลักสูตรเนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ผู้สอนปลูกฝัง อุดมการณ์ประชาธิปไตย

ได้ตามความเหมาะสมกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยนั้นครูอาจารย์ผู้สอนทุกรายวิชาจะต้องมีพฤติกรรมแสดงออกที่เป็นแบบอย่างของผู้มีหัวใจเป็น นักประชาธิปไตยแก่ศิษย์และผู้อื่นได้ควรยึดหลักและวิธีการสอนที่เป็นประชาธิปไตยทั้งรายวิชาที่มี เนื้อหาประชาธิปไตยโดยตรงและวิชาอื่น ๆ โดยเน้นพฤติกรรมของนักศึกษาให้มีกิจกรรมในชั้นเรียนตามหลักประชาธิปไตยคือเสรีภาพสันติสุขและสันติภาพเป็นการปลูกฝังคุณธรรม ในด้านความมีวินัยการเคารพสิทธิของบุคคล ความรับผิดชอบและความสามัคคีดังนี้

2.1 เคารพกฎระเบียบข้อบังคับให้ยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

2.2 ให้โอกาสนักศึกษาแสดงความคิดเห็นประเมินผลงานของตนเองของกลุ่ม และของครูผู้สอนได้ด้วย

2.3 ให้มีการตัดสินใจโดยยึดเสียงข้างมากและเคารพเสียงข้างน้อยโดยยึดหลักเหตุผล

2.4 สนับสนุนให้ให้นักศึกษาได้ทำงานกลุ่มตามบทบาทอย่างเสมอภาคและด้วยความ เป็นมิตร ครูอาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างสนับสนุนและกระตุ้นให้ นักเรียนนักศึกษา ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติโดย เสียสละอุทิศกำลังกาย กำลังใจกำลังสติปัญญาหรือกำลังทรัพย์สร้างสรรค์สังคมรวมทั้งการให้ ความร่วมมือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและ กติกาที่กำหนดไว้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์เห็นแก่ประโยชน์ของ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนควรมีคุณลักษณะ คือ 1) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 2) มีความรับผิดชอบดี 3) มีเหตุผลดี 4) รู้จักเสริมและให้กำลังใจแก่ผู้อื่น 5) มีความ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น 6) มีความเต็มใจ ช่วยเหลือผู้อื่น 7) มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับ สังคมได้ 8) ใฝ่ต่อการรับรู้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้โดยง่าย

3. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัด กระทรวงศึกษาธิการที่จะให้ผลจริงได้นั้นจำเป็นต้องมีการฝึกทักษะให้เชี่ยวชาญแม้จะเป็น การเรียนใน วิชาพื้นฐานที่จะให้ผลสัมฤทธิ์จริงจึงต้องมีการปลูกฝังให้เป็นนิสัยโดยการปฏิบัติซึ่งการ จัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อปลูกฝังเยาวชน ของชาติ ให้มีคุณภาพระเบียบวินัยความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และ เลื่อมใสในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.2 การจัดกิจกรรมเพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมของไทยเพื่อรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของไทยให้คงอยู่สภาพสืบไป

3.3 การจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนนักศึกษา เพื่อส่งเสริม ความคิดริเริ่มให้พัฒนาตนเองพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

3.4 การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาเคารพ กฎ ข้อบังคับของการแข่งขันกีฬา ให้อู้จักแพ้อู้จักชนะรู้จักถ้อภัย เคารพสิทธิของตนเอง ให้ความร่วมมือ กับ ผู้อื่นและปลูกฝังความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา

3.5 การจัดกิจกรรมสุนทรียะเพื่อให้เกิดการรับรู้และซาบซึ้งในความงามช่วยกลมเกลียว จิตใจเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3.6 การจัดกิจกรรมด้านอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษารู้จักคิดวางแผนจัดทำโครงการโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจและการวิจัยตามความต้องการ ของประชาชนและชุมชนเป็นหลัก

3.7 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมตามรูปแบบ การ จัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งมีนโยบายวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตยโดย สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางและวิธีการสนับสนุนต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจน

ทศนา เขมมณี (2549) กล่าวว่าหลักสูตรประถมศึกษา ได้พยายามให้ แนวทางแก่ครูผู้สอน และโรงเรียนในการจัดการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เสริมสร้างวิถีการดำเนิน ชีวิตแบบประชาธิปไตย ให้แก่ผู้เรียนมีกิจกรรมเสนอแนะไว้ให้ครู ใช้เป็นแนวทางในการสอนและ การจัดกิจกรรมเป็นจำนวน มากและมีกิจกรรมอยู่หลายกิจกรรมที่ครูสามารถนำมาใช้เพื่อเสริมสร้าง และปลูกฝังความเป็น ประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนได้เช่น

1. กิจกรรมที่สามารถใช้สอดแทรกในการสอน

1.1 การจัดกิจกรรมกลุ่มในการเรียน โดยให้ผู้เรียนผลัดกันรับผิดชอบหน้าที่ ต่าง ๆ เช่น ผลัดกันเป็นผู้นำ และผู้ตาม

1.2 การจัดกลุ่มอภิปราย ซักถาม แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ

1.3 การฝึกให้ผู้เรียนตัดสินใจอย่างรอบคอบและเป็นกลาง โดยครูตั้งปัญหา ให้นักเรียน แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

1.4 การจัดกิจกรรมโต้วาที เพื่อฝึกการรับฟังการใช้เหตุผลและการโต้ตอบ

1.5 การฝึกเขียน และการวิจารณ์คำโฆษณา คาชี้ แจง และบทความต่าง ๆ

1.6 ฝึกการยอมรับฟัง คาวិพากษ์วิจารณ์ผลงานของตน

1.7 การจัดประกวดบทความเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองที่พึงปฏิบัติ

1.8 การจัดทำสมุดภาพในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เช่น สมุดภาพ เกี่ยวกับสุภชาติ คาคมต่าง ๆ ที่เตือนใจ สมุดภาพบุคคลตัวอย่าง เป็นต้น

1.9 การจัดป้ายนิเทศ โดยให้ผู้เรียนรับผิดชอบ ในการทำงานนี้เป็นกลุ่ม เพื่อเป็นการฝึก การทำงานร่วมกัน และเพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน

1.10 การจัดการสัมภาษณ์ผู้ประพฤติดี ให้การยกย่องและให้รางวัลแก่ผู้ทำตน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ฯลฯ

2. กิจกรรมพิเศษ

2.1 การจัดเล่นเกมต่าง ๆ เพื่อฝึกให้รู้จักแพ้รู้จักชนะ

2.2 การมอบหมายให้รับผิดชอบงานโรงเรียน เช่น ทำความสะอาดห้องดูแล สวนดอกไม้ เลี้ยงสัตว์ดูแลนักเรียนข้ามถนน เป็นต้น

2.3 การจัดตั้งกิจกรรมการนักเรียนสถานนักเรียนให้ฝึกการทำงานโดยรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น

2.4 การจัดกลุ่มอภิปรายเพื่อตั้งกฎเกณฑ์และรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น การจัดเวรการวางระเบียบปฏิบัติของห้อง ฯลฯ

2.5 การจัดการเล่นละครเพื่อแสดงในงานต่าง ๆ เป็นการฝึกการทำงานช่วยกัน เป็นหมู่

2.6 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญของโรงเรียนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม และรับผิดชอบงานเช่นวันปีใหม่วันกีฬางานประจำปีของโรงเรียนงานวันเด็ก เป็นต้น

2.7 การจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

2.8 การจัดกิจกรรมลูกเสืออนุชาตกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อฝึกตนเองให้ทำงานเพื่อส่วนรวม

2.9 การจัดค่ายพักแรมเพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน

2.10 การส่งเสริมกิจกรรมชมรมชมุขนสมาคมต่าง ๆ ที่มีลักษณะของ การรวมกลุ่มในทางที่ดีเป็นประโยชน์ เช่นกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น ฯลฯ

สมัชชาฯ ยะกัณฐะ (2554) ได้เสนอวิธีการที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนไว้ดังนี้

1. ฝึกกระบวนการกลุ่ม ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นผู้นำ ผู้ตาม ตามหลักกระบวนการทำงานกลุ่ม (Group Process)

2. ใช้บัตรสั่งงาน บัตรสั่งงานของครูจะกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนทำ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ ผสมผสานเช่น เทคนิคการระดมสมอง เทคนิคการค้นคว้าอภิปราย เทคนิคการทดลอง การสาธิต ฯลฯ เพื่อให้การ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะตามหลักการประชาธิปไตยจึงกำหนดแนวทาง ดำเนินการไว้ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

1.1 การจัดรายวิชาเลือกที่หลากหลายเพื่อสนองความถนัดความสามารถและ ความสนใจของนักเรียนตลอดจนส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นใช้อย่างกว้างขวางให้ สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

1.2 การมุ่งเน้นการสอนตามเนื้อหาประชาธิปไตยซึ่งหลักสูตรกำหนดไว้ในกลุ่ม สังคมศึกษาทั้งในรายวิชาบังคับบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี

2. การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ครูผู้สอนทุกรายวิชาควรตระหนักถึงบทบาทในการจัดการกระบวนการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยแม้ว่าจะสอนในรายวิชาที่ไม่มีเนื้อหาประชาธิปไตยก็ตาม โดยคำนึงถึง การสร้างเสริมพฤติกรรมของนักเรียนตามหลักประชาธิปไตยในเรื่อง หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการยึดเสียงข้างมาก หลักเหตุผลและหลักภราดรภาพ เช่น

2.1 ดูแลให้คาบปรึกษานักเรียนในการทำงานกลุ่มให้สามารถปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์เช่นเมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นประธานเลขานุการ หรือสมาชิกกลุ่มครูก็ดูแลให้นักเรียนทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนและผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน ให้นักเรียนได้ทำหน้าที่ประธานเลขานุการและสมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึง

2.2 มีการตัดสินใจโดยยึดถือเสียงข้างมาก เช่น เมื่อเกิดกรณีความเห็นไม่ตรงกันระหว่างครูกับนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับบุคคลอื่น ก่อนการตัดสินใจ ดำเนินการใด ๆ ครูควรรับฟังเหตุผล หรือความคิดเห็นของคู่กรณีก่อนเสมอ

2.3 มีการตัดสินใจโดยยึดถือเสียงข้างมาก เช่น เมื่อกลุ่มมีการอภิปรายใน ประเด็นที่เป็นข้อคิดเห็น ซึ่งยังไม่มีข้อยุติและได้มีการอภิปรายแสดงเหตุผลอย่างรอบคอบแล้ว ก็สามารถใช้มติเสียงข้างมากตัดสินใจ แต่หากได้มีการอภิปรายจนสามารถหาข้อยุติด้วยความเห็น พ้องต้องกัน (Consensus) ก็จะเป็นมติเสียงข้างมากที่ดีที่สุด แต่พึงหลีกเลี่ยงการใช้เสียงข้างมาก ในประเด็นที่เป็นข้อเท็จจริง

2.4 ดูแลให้นักเรียนได้อยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และปฏิบัติต่อกันฉันมิตร โดยไม่คำนึงถึงฐานะ อาชีพของผู้ปกครอง หรือจุดเด่น จุดด้อยของแต่ละคน ตามหลักภราดรภาพ

2.5 ให้ความรัก ความเมตตา ความเอาใจใส่ และความเป็นกันเองกับนักเรียน อย่างทั่วถึง

2.6 มีการยึดหลักเกณฑ์ กติกา ที่กำหนดด้วยความเสมอภาค และยึดหยุ่นได้ ตามเหตุผล และสถานการณ์ที่จำเป็น เช่นในการสอนวิชาพลานามัย ครูผู้สอนอาจตั้งเกณฑ์ไว้ว่า นักเรียนต้องกระโดดสูงได้ไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร จึงจะผ่านรายวิชานี้และปฏิบัติกับนักเรียน ทั่วไปโดยยึดเกณฑ์ดังกล่าว แต่ถ้าหากนักเรียนในชั้นคนใดคนหนึ่งมีสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น อ้วน น้ำหนักมากเกินไป จนไม่สามารถกระโดดสูงได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูผู้สอนก็สามารถ ลดเกณฑ์ลงมาตามความเหมาะสมเฉพาะรายได้

2.7 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่ม เช่น ในวิชาวาดเขียน การตรวจคะแนนผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ครู อาจนำผลงานของนักเรียนทุกคนมาติด แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนให้คะแนนผลงาน เหล่านั้นเป็นต้น

2.8 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ป้อนกลับในการสอนของครู ซึ่งนอกจากจะเป็นกระจกเงาส่องตนเองแล้ว ยังเป็นการแสดงความในกว้างยอมรับฟัง ความคิดเห็นของนักเรียนด้วย เช่น ครูอาจมีแบบสอบถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ต่อพฤติกรรมการสอนของตนเอง หรือถามความรู้สึกของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการด้วยกิริยา ท่าทาง และความรู้สึกที่เป็นกันเอง ฯลฯ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยมีกิจกรรมดังนี้ คือ โรงเรียนต้องจัดวิชาเลือกที่หลากหลาย ส่งเสริมให้โรงเรียนใช้หลักสูตรท้องถิ่น มีกิจกรรมกลุ่ม การอภิปราย ชักถาม การโต้วาที การฝึกเขียนและวิจารณ์คำโฆษณา การจัดทำสมุดภาพ การจุดป้ายนิเทศ โดยให้ผู้เรียนรับผิดชอบ การใช้บัตรสั่งงาน โดยครูต้องดูแลให้คาปรักษา นักเรียน ให้นักเรียนได้อยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และปฏิบัติต่อกันฉันมิตร ให้ความรัก ความเมตตา เอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน การประเมินผลงานของตนเองและกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับการสอนของครู การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน จากการศึกษาเอกสารและหนังสือต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีดังนี้

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตรตามโครงสร้างหลักสูตรของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดไว้ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตรกิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรม ทักษะศึกษา นอกจากนี้ ผู้เรียนอาจเสนอกิจกรรมอื่น ๆ ได้ตามความต้องการด้วย กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ดังกล่าว ส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตยในตัวอยู่แล้ว ดังนั้น หากโรงเรียนสามารถดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวได้อย่าง ครบถ้วนก็ถือว่าเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง

1.2 มีการเตรียมความพร้อมในด้านการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจกระบวนการ จัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และงบประมาณ สนับสนุน

1.3 มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงและเชิญชวนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมในกลุ่มของตนเอง

1.5 ส่งเสริมให้คณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมของนักเรียน มีส่วนร่วมกับ อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรม ในการวางแผนจัดกิจกรรม โดยเขียนในรูปของแผนหรือโครงการที่ชัดเจน

1.6 ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นกระบวนการกลุ่ม และการปฏิบัติจริง

1.7 ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรวบรวมประเมินผลกิจกรรม สรุปและ รายงานกิจกรรมตามหลักสูตรนอกจากกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังมีกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้และกิจกรรมอิสระ ของผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนควรสนับสนุนให้ยึดหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินการด้วย

2. กิจกรรมโรงเรียนได้แก่ กิจกรรมที่นอกเหนือจากกิจกรรมตามโครงสร้างของหลักสูตรที่โรงเรียน ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการดำเนินการ ซึ่งพอจำแนกได้ดังนี้

2.1 กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มคณะฝึกความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และส่งเสริมให้นักเรียน มีส่วนร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมของโรงเรียนตามหลักประชาธิปไตย คณะกรรมการนักเรียนอาจมาจากผู้แทนหรือประธานจากชุมชนต่าง ๆ หรือ หัวหน้าห้องเรียนทุกห้องเรียน องค์ประกอบของคณะกรรมการนักเรียน ประกอบด้วยประธาน รองประธาน กรรมการ เหนรัญญิก ปฏิคม ประชาสัมพันธ์ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการนักเรียน เป็นผู้แทนของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียน ประสานงานระหว่างนักเรียนกับผู้บริหารครู-อาจารย์ของโรงเรียนริเริ่ม และจัดทำโครงการอันเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนตามที่โรงเรียนเห็นชอบ หรือดำเนินการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

2.2 กิจกรรมวันสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมปกติที่โรงเรียนปฏิบัติเป็นประจำต่อเนื่อง ทุกปีในโอกาสและวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันพืชมงคล วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันแม่ วันปิยะมหาราช วันเฉลิมพระชนมพรรษาฯ เป็นต้น การจัดกิจกรรมวันสำคัญที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย โรงเรียนควรกำหนด ไว้ในแผนปฏิบัติงาน หรือปฏิทินของโรงเรียนให้ชัดเจนการดำเนินงานควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมี ส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ เช่น

2.2.1 ตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มทำงานเฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ นั้น ๆ เป็นการถาวรหรือเฉพาะกิจเฉพาะปี โดยผู้บริหารอาจเป็นผู้เลือกประธานกลุ่มแล้วให้ ประธานกลุ่มเลือกกรรมการทำงานเอง หรืออีกวิธีหนึ่งคือจัดให้มีการเลือกตั้งจากคณะครู-อาจารย์ ก็ได้

2.2.2 มอบให้คณะกรรมการนักเรียน หรือเจ้าของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

2.3 กิจกรรมตามนโยบาย ได้แก่ กิจกรรมที่ได้รับการมอบหมายในเชิงนโยบาย จากโรงเรียน กรม กระทรวง หรือรัฐบาล อาจเป็นกิจกรรมต่อเนื่องหรือเฉพาะกิจก็ได้ เช่น กิจกรรมอาชีพ อีสาระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมการปลูกต้นไม้ กิจกรรมฝึกโรงเรียน กิจกรรมรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ กิจกรรมการจัด บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมงานวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

2.4 กิจกรรมส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ คิดค้นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือกิจกรรมที่กระทำร่วมกันอื่น ๆ เช่น ส่งเสริมนักเรียนนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปประดิษฐ์คิดค้นทำผลงาน ทางวิทยาศาสตร์ในรูปแบบโครงงาน โดยใช้วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรจากท้องถิ่น หรือกิจกรรมรุ่นพี่ ช่วยเหลือรุ่นน้อง เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้โรงเรียนควรให้การสนับสนุนในลักษณะต่าง ๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ เชิญชวน จัดประกวดผลงาน จัดนิทรรศการเสนอผลงาน มอบประกาศนียบัตร ยกย่อง ชมเชย เป็นต้น

2.5 กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เช่น ส่งนักเรียนไปแข่งขันด้านทักษะต่าง ๆ หรือตอบปัญหา สอบ ชิงทุน การแข่งขันกีฬาท้องถิ่น การส่งนักเรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมหรือ เล่นดนตรี ตามที่หน่วยงานขอมา การจัดนิทรรศการ การออกร้านในเทศกาลต่าง ๆ ฯลฯ กิจกรรมพิเศษเหล่านี้ โรงเรียนควรเปิดโอกาสและให้การสนับสนุนในบางกิจกรรม เช่น การส่งนักเรียนไปแข่งขันในเรื่อง ต่าง ๆ โรงเรียนควรสำรวจติดตามข้อมูล ข่าวสารอย่างกว้างขวาง ถ้าเรื่องใดที่เป็นกิจกรรมที่กระทำ ต่อเนื่องทุกปี จะได้วางแผนกำหนดไว้ในปฏิทินและฝึกซ้อมนักเรียนไว้ล่วงหน้า หรือบางกิจกรรมที่ โรงเรียนมีความดีเด่น และหน่วยงานต่าง ๆ ขอมาให้ไปแสดง ก็ควรให้การสนับสนุนเพราะนอกจาก ส่งเสริมให้นักเรียน แสดงความสามารถแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552) กล่าวว่า การพัฒนาประชาธิปไตย ให้เกิดแก่นักเรียน จะปลูกฝังที่โรงเรียนและที่บ้านยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะเด็กในชีวิตของเขาจะต้องมีส่วนร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนอยู่เสมอ และบุคคลในชุมชนควรจะต้องมีบทบาทเพื่อให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้เข้าใจและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี
2. ในการทำงานต้องยึดหลักการทำงานเป็นกลุ่ม
3. ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ โครงการ สหกรณ์ใน

ชุมชน โครงการฝึกฝนอาชีพ การจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กำหนดกิจกรรม เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนไว้ 6 กิจกรรม และ 1 บทบาท ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
2. กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน
3. กิจกรรมการสอนข่าวและเหตุการณ์
4. กิจกรรมอาหารกลางวัน
5. กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
6. กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่และบทบาทของโรงเรียนในการสร้าง เสริม

ประชาธิปไตยในชุมชน

ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ผู้วิจัย สรุปได้ว่า เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยครูอาจจะสอดแทรกผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม กิจกรรมธนาคารทองคำของเรา กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมแก้ปัญหา หรือ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้และกิจกรรมอิสระของผู้เรียน กิจกรรมคณะกรรมการสถานักเรียน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมตามนโยบาย กิจกรรมส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ อีกทั้งการส่งนักเรียนไปแข่งขันทักษะต่าง ๆ หรือตอบปัญหา การสอบชิงทุน การแข่งขันกีฬาท้องถิ่น การส่งนักเรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมหรือเล่นดนตรีตามหน่วยงานที่ขอมา การจัดนิทรรศการ การออกร้านในเทศกาลต่าง ๆ

6) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

แนวคิดด้านการติดตามและประเมินผลการติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งของกระบวนการจัดการองค์กร ซึ่ง วิลเลียม เอ ชรอด (William A. Shrode) และแดน วอยซ์จูเนียร์ (Dan Voich, Jr.) ได้ให้คำนิยามว่า การจัดการคือ “กิจกรรมหรือกระบวนการสำหรับ การประสานและบูรณาการการใช้ทรัพยากรเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรด้วยการใช้คน ซึ่งคนจะใช้เทคนิคและข่าวสารในโครงสร้างขององค์กร” ซึ่งจากคำจำกัดความนี้ ได้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการหมายถึงการปฏิบัติ ซึ่งอาศัยองค์ความรู้ของทฤษฎีองค์การมาใช้ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งอาจจะเป็นผลผลิต บริการ หรือความพึงพอใจ ซึ่งกระบวนการจัดการดังกล่าวประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การเป็นผู้นำ (Leading) และการประเมินผล (Evaluation)

สำหรับกระบวนการติดตามและประเมินผลในปัจจุบันนั้น ตามแนวคิดของ Robert S. Kaplan และ David P. Norton 2 ได้เสนอแนวคิด Balanced Scorecard เพื่อใช้ในการวัดผลของกิจการที่จะทำให้ผู้บริหารระดับสูงเห็นภาพรวมขององค์กรได้ชัดเจนขึ้น ให้ได้ภาพรวมขององค์กรอย่างสมดุลขึ้น โดยการวัดผลนอกจากการวัดทางด้านการเงินที่เป็นผลของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นมา แล้ว ต้องมีการวัดผลด้านกระบวนการบริหารงาน การสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้า ตลอดจนสร้างนวัตกรรม และการเรียนรู้ให้แก่องค์กรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการสร้างอนาคตให้แก่องค์กรด้วย แนวคิดนี้ผู้บริหารสามารถประเมินศักยภาพโดยรวมขององค์กร และความสามารถในการแข่งขัน และอนาคตขององค์กรนั้น ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยขอบเขตหรือองค์ประกอบในการวัดผล ตามแนวคิดของ Balanced Scorecard ภายใต้มุมมองแต่ละด้านนั้นจะประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

(1) วัตถุประสงค์ (objective) เพื่อเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละมุมมองที่ต้องการจะชี้วัด

(2) ตัวชี้วัด (Performance Indication) คือ ตัวชี้วัดนั้นจะแสดงให้เห็นว่าองค์กรได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านหรือไม่

(3) เป้าหมาย (Target) คือ เป้าหมายหรือค่าตัวเลขที่ตั้งไว้ เพื่อให้องค์กรบรรลุถึงค่า นั้น ๆ

(4) แผนงาน โครงการที่ตั้งใจ (Initiatives) คือ แผนการปฏิบัติงานที่มีการลำดับ เป็นขั้น ๆ ในการจัดทำกิจกรรม

ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าว สามารถนำมากำหนดเป็นตัวแบบเพื่ออธิบายกระบวนการบริหารจัดการองค์กรในภาพรวม ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์, วัดผลตามแนวคิดของ Balanced Scorecard ภายใต้ตัวแบบของทฤษฎีระบบได้ดังนี้

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ (2546, หน้า 39-40) ตัวแบบแสดงกระบวนการบริหารจัดการองค์กรในภาพรวมตามแนวคิดทฤษฎีระบบจากแผนภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการบริหารจัดการองค์กร โดยจะเริ่มตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) อันประกอบด้วยความต้องการหรือข้อเรียกร้อง (Demand) และแรงสนับสนุน (Support) ที่เป็นเสมือนแรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นให้องค์กรเริ่มกระบวนการในการบริหารจัดการ (Internal Process) เพื่อก่อให้เกิดผลผลิต (Output) หรือผลลัพธ์ (Outcome) ที่สามารถสนองต่อความต้องการหรือการสนับสนุนต่าง ๆ ซึ่งผลผลิตหรือผลลัพธ์ดังกล่าวนี้ จะเป็นผลสะท้อน (Feed Back) กลับมาเป็นปัจจัยนำเข้าอีกครั้งหนึ่ง โดยมีกระบวนการควบคุม และประเมินผลเป็นอีกปัจจัยในการช่วยสะท้อนผลการดำเนินงาน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของผลลัพธ์และผลผลิต กลับไปสู่กระบวนการ กำหนด วิสัยทัศน์และพันธกิจ กำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ กำหนดกลยุทธ์ จัดทำแผนปฏิบัติการ ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ Internal

Process Output Outcome Input Demand Support การควบคุมและประเมินผลการรายงานผล Feed Back ขอบเขตของ BSC

1. วัตถุประสงค์
2. ตัวชี้วัด
3. เป้าหมาย
4. แผนงาน โครงการ

เสนาะ ตีแยว (2543, หน้า 293-315) บริหารจัดการ เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ พัฒนาระบบ การปรับปรุง หรือขยายผลการดำเนินการต่อไป ในด้านการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการ ปฏิบัติงานนั้น เกณฑ์ในการวัด ความสำเร็จในผลผลิตภาพทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการ การ มิได้มีเพียงแค่ ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพเท่านั้น ยังมีหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอีก ดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดในการควบคุมและประเมินผลแผนกลยุทธ์ มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่

1.1.1 การติดตามผลการดำเนินการ (Track Status) เป็นเครื่องมือสำคัญ ของผู้บริหาร ที่จะสร้างความมั่นใจได้ว่า การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และสามารถสร้างผล งานที่สอดคล้องตามเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้ การติดตามผลการดำเนินงานจะช่วยให้ ผู้บริหารทราบข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็ข้อมูลแก่ผู้บริหารในการปรับ เปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การติดตามผลการดำเนินงานนี้ หมายความว่า รวมถึงการรวบรวมผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของกิจกรรม งานโครงการต่าง ๆ สอดคล้อง ตามตัวชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละระดับที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี

1.1.2 การรายงานความก้าวหน้า (Communicate Progress) เป็นกระบวนการหลัง จากที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ภายใต้กรอบของตัวชี้วัดผล สำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้มีหน้าที่ในการกำกับติดตามผลที่จะ ต้องจัดทำรายงานสรุปเสนอต่อผู้บริหารให้ได้รับทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ รวม ทั้งควรส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบแต่ละระดับ ดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม

1.1.3 การวัดผลและประเมินผล(Measurement and Evaluation)จะประกอบด้วย กระบวนการย่อย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล และ การนำเสนอผลการประเมิน การวัดผลและประเมินผลจะเป็นการประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน ตามแผนในแต่ละรอบเวลาที่กำหนด ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน กลยุทธ์รอบต่อไปขององค์กร

1.2 แนวคิดและหลักการในด้านการควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงาน ได้แก่

1.2.1 กระบวนการในการควบคุมและติดตามผล แยกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1) การกำหนดมาตรฐานที่ใช้วัด (Establishing Standard) ทุกองค์กรจะมีวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นมาตรฐานที่กำหนดนโยบายจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น มาตรฐานโดยทั่วไปแยกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1) มาตรฐานผลผลิต (Output Standard) ซึ่งวัดด้วยปริมาณ คุณภาพ ต้นทุน และเวลาที่ใช้ จำนวนเงินที่ใช้เปรียบเทียบกับงบประมาณ จำนวนหน่วยผลิตและขนาดของบริการที่ใช้ในระยะเวลาที่กำหนด

1.2) มาตรฐานปัจจัยที่ใช้ในการผลิต (Input Standard) จะวัดด้วยความพยายามที่ให้กับงาน (Work Effort) เช่น การวัดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เป็นต้น

2) การวัดผลงานที่ทำได้จริง (Measuring Actual Performance) ได้แก่ การวัดผลงานที่เกิดขึ้นจริงเป็นหน่วยการผลิตที่จริง หรือความพยายาม ที่ให้กับงานจริง หน่วยวัดที่ใช้จะต้องเป็นอย่างเดียวกันกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นมา เช่น จำนวนที่ผลิต จำนวนวันที่ขาดงานจำนวนเพิ่มจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้น ซึ่งผลงานเหล่านี้ ได้มาจากการรายงาน การสังเกต และสถิติตัวเลขต่าง ๆ

3) การเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้จริงกับมาตรฐาน (Comparing Actual Performance with Standard) เป็นการเปรียบเทียบเนื้อหาความแตกต่างที่เกิดขึ้น ระหว่างหน่วยงานที่ทำให้จริงกับมาตรฐาน

4) การแก้ไขให้ถูกต้อง (Taking Corrective Action) ได้แก่ การดำเนินการทางด้านการบริหาร เมื่อพบความแตกต่างระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นจริง กับมาตรฐานเพื่อปรับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่ต้องการ

1.2.2 ธงชัย สันติวงศ์ (2531, หน้า 145-160) เทคนิคในการควบคุมและติดตามผล แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) การควบคุมด้านคุณภาพ หมายถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อวัดว่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้นั้น ตรงต่อความต้องการของลูกค้า

2) การควบคุมด้านปริมาณ คือการควบคุมที่มีการใช้ตัวเลขต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้วัดผลในทางปริมาณ เช่นการวัดจำนวนผลผลิตว่าเป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้หรือไม่

3) การควบคุมด้านค่าใช้จ่าย โดยการใช้งบประมาณ เพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นเทคนิคที่สำคัญและนิยมใช้มากที่สุด โดยการให้หน่วยงานจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายในทุก ๆ ด้านไว้ล่วงหน้า เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้บริหารก็จะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายโดยวัดผลการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับงบประมาณที่ตั้งเอาไว้

4) การควบคุมด้านเวลา คือการควบคุมในงานต่าง ๆ ดำเนินไปได้โดยสามารถจัดทำเสร็จตามกำหนดเวลาที่วางเอาไว้

1.2.3 การควบคุมและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1) ความถูกต้อง (Accuracy) ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ถูกต้องจะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และนำไปใช้ได้ผลตามที่ต้องการ หากการควบคุมเกิดจากข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง จะทำให้ฝ่ายบริหารแก้ไขไม่ตรงจุด โดยไม่อาจทราบได้ว่าควรแก้ไขอย่างไร หรือควรดำเนินการต่อไปอย่างไร

2) ความทันเวลา (Timeliness) ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีจะต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้บริหารสนใจและเอาใจใส่ได้ทันเวลา เพื่อการแก้ไข หรือป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยข้อมูลจากการควบคุมและติดตามผลอาจไม่มีความหมายเลย หากได้รับมาล่าช้ากว่าเวลาอันควร ดังนั้นระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีจะต้องสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้อย่างทันเวลา

3) ความประหยัด (Economy) ระบบการควบคุมและติดตามผลจะต้องสามารถทำให้เกิดประโยชน์ที่คุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยจะต้องใช้ระดับของการควบคุมให้น้อยที่สุด ประหยัดที่สุด แต่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4) ความยืดหยุ่น (Flexibility) ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีจะต้องมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการเกิดขึ้นใหม่ของสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งระบบการควบคุมควรปรับตัวตามเวลาและสภาพแวดล้อม

5) การสามารถเข้าใจได้ (Understandability) ระบบการควบคุมและติดตามผลควรมีความซับซ้อนน้อยที่สุด เพื่อความสะดวกในการใช้ และคนที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมสามารถเข้าใจได้ง่าย

6) การมีมาตรฐานที่สมเหตุสมผล (Reasonable Criteria) การกำหนดมาตรฐานของการควบคุมและติดตามผลจะต้องสมเหตุสมผล และสามารถทำได้จริงจึงจะสามารถจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามได้

7) การจัดระบบอย่างมีกลยุทธ์ (Strategic Placement) ผู้บริหารจะต้องจัดวางระบบการควบคุมและติดตามผลอย่างมีกลยุทธ์ อันจะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในการควบคุมได้ ซึ่งระบบการควบคุมและติดตามผลควรจะครอบคลุมกิจกรรม เหตุการณ์ และการดำเนินงานทุกอย่างภายในองค์กร ซึ่งถ้าหากองค์กรนำระบบการควบคุมและติดตามผลมาใช้โดยขาดกลยุทธ์ที่เหมาะสม ก็จะไม่สามารถบรรลุผลตามต้องการได้

8) การเน้นกฎแห่งข้อยกเว้น (Emphasis on The Exception) ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารไม่สามารถจะควบคุมและติดตามผลทุกอย่างได้ จึงต้องเน้นเฉพาะเรื่องที่สำคัญ หรือควบคุมติดตาม

ตามเฉพาะในหลักใหญ่ที่เป็นสาระสำคัญจริง ๆ ไม่ใช่ลงไปดูในรายละเอียดทุกเรื่อง การเข้าไปตรวจสอบควบคุมในทุกรายการจะส่งผลต่อการใช้อำนาจในการบริหารจัดการ อีกทั้งส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติ งานได้อย่างคล่องตัว

9) การใช้มาตรการหลาย ๆ อย่าง (Multiple Criteria) การควบคุมและติดตามที่เน้นจุดใดจุดหนึ่ง หรือมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง จะทำให้มองปัญหาไม่ครอบคลุม เพราะงานแต่ละงานย่อมมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้น มาตรฐานในการควบคุม และติดตามผลจึงควรกำหนดให้เหมาะสมสำหรับกิจกรรมแต่ละประเภท

10) การแก้ไขให้ถูกต้อง (Corrective Active) การควบคุมและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่เป็นการแจ้งให้รู้ว่ามีข้อบกพร่องผิดพลาดอะไรเกิดขึ้นเท่านั้นแต่จะต้องเสนอแนะด้วยว่า ควรจะดำเนินการแก้ไขอย่างไรเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ

1.2.4 คุณลักษณะของการควบคุมและติดตามผลที่ดี ได้แก่

1) ต้องประหยัด ระบบการควบคุมและติดตามผลที่สิ้นเปลืองจากจะต้องช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าองค์กรจะสามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้แล้ว ในเวลาเดียวกันการควบคุมและติดตามผลจะต้องคุ้มค่ากับต้นทุนในการดำเนินการด้วย ระบบการควบคุมและติดตามผลที่มากเกินไปจนความจำเป็น มีวิธีการหรือเทคนิคที่ยุ่งยาก และเสียค่าใช้จ่ายสูงนั้น ย่อมทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ผู้บริหารจึงควรคำนึงถึงต้นทุนทั้งในแง่ของระยะเวลา ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการควบคุมและติดตามผลด้วย

2) รายงานผลต้องรวดเร็ว การควบคุมและติดตามผลจะต้องสามารถรายงานผลความแตกต่างระหว่างเป้าหมายที่พึงได้รับกับผลงานที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้บริหารสามารถดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

3) เน้นส่วนสำคัญของผลงาน การควบคุมและติดตามผลจะต้องเน้นถึงส่วนสำคัญของผลงานอันจะส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การวัดในรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่ใช่ส่วนสำคัญของความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์ย่อมไม่เกิดประโยชน์ เพราะจะไม่ช่วยชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปที่แท้จริงซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร

4) สามารถเข้าใจได้ง่าย การควบคุมและติดตามผลจะต้องเข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะหากกระบวนการมีความยุ่งยากซับซ้อน หรือเลื่อนลอยจนยากที่จะเข้าใจ ก็ย่อมไม่เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตาม และไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้

5) เป็นที่ยอมรับ การควบคุมและติดตามผลควรมีการชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติเล็งเห็นถึงประโยชน์และเหตุผลประกอบ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเกิดความยอมรับ และทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.2.5 ประโยชน์ของการควบคุมและติดตามผล มีดังต่อไปนี้

1) ทำให้งานต่าง ๆ มีความสอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็งานของแต่ละคน หรืองานของแต่ละกลุ่ม รวมถึงงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกัน นอกจากนั้น งานตามแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวของทั้งองค์กรสอดคล้องกันอีกด้วย

2) ทำให้เป้าหมายขององค์กรสำเร็จสมบูรณ์ทั้งเป้าหมายหลักและเป้าหมายรอง เกิดขึ้นอย่างสอดคล้อง เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ หรือด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำสุด

3) ทำให้วิธีการปฏิบัติงานนโยบาย และกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดทั้งระบบ

4) ช่วยป้องกันมิให้ทรัพยากรต่าง ๆ ของหน่วยงานถูกใช้ไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

5) ช่วยรักษาคุณภาพของงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และช่วยให้สามารถผลิตสินค้าและบริการได้ตรงตามความต้องการของลูกค้าและผู้มาใช้บริการ

6) ทำให้สามารถกำหนดมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขและป้องกันความผิดพลาดในระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีกว่าการแก้ไขเมื่อการปฏิบัติงานสิ้นสุดลงแล้ว

1.3 แนวคิดและหลักการในด้านประเมินผลโครงการ ได้แก่

1.3.1 แนวคิดด้านการประเมินผลแผนงาน/โครงการอย่างเป็นระบบ D.Stufflebeam ได้เสนอตัวแบบ (Model) ไว้เรียกชื่อย่อว่า “CIPP Model” ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1) การประเมินผลบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลแผนงาน/โครงการในภาพกว้าง (Macro Analysis) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินผลโดยทั่ว ๆ ไป เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ของแผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ฯลฯ

2) การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การประเมินในด้านอัตรากำลัง งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์วิธีการจัดการ เวลา ฯลฯ ว่ามีเพียงพอหรือไม่ การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้นนี้ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

ว่าควรปรับตัวอุปสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการกระทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในแผนงาน/โครงการเท่านั้น

3) การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนของแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักประเมินผล ตลอดจนเป็นการบันทึกสะสมข้อมูลระหว่างการปฏิบัติงาน จะพบว่าการประเมินผลกระบวนการเป็นการค้นหาคำตอบ ที่ว่าระบบการทำงาน กลไก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรบุคคลวิธีการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จะมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลและแปลความหมายของผลความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ โดยทั่วไปการประเมินผลผลิตเป็นการเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้ (ทั้งปริมาณ คุณภาพ ต้นทุน และเวลา) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนงาน/โครงการ หากผลงานที่ทำได้สูงกว่า หรือเท่ากับเกณฑ์ แสดงว่าแผนงาน/โครงการประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าผลงานที่ทำได้ต่ำกว่าเกณฑ์ ก็แสดงว่าแผนงาน/โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ โดยผู้ประเมินผลจะต้องอธิบายถึงสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยอาจใช้รายงานการประเมินผลสถานะแวดล้อม การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น และการประเมินผลกระบวนการประกอบในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคด้วย

1.3.2 รูปแบบและประเด็นการประเมินผลโครงการ ประกอบด้วย

1) การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) หรือ การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโครงการ ศึกษากิจกรรมการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ (Activity) ว่ามีประสิทธิผลมากน้อย เพียงใด ที่จะส่งผลให้เกิดผลงาน (Outputs) ของโครงการ โดยจะพิจารณาถึง

1.1) การดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนว่าช่วยส่งเสริมหรือเป็นปัญหาอุปสรรคในการบรรลุผลงาน (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes)

1.2) การจัดหาทรัพยากร (Resources) ของโครงการในแต่ละขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนด

1.3) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

1.4) มูลค่าของผลงานที่ได้รับเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย

2) การประเมินผลที่ได้รับของโครงการ (Project Evaluation) หรือการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพของโครงการโดยศึกษาว่า ผลงาน (Outputs) ของโครงการสามารถนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการ (Project Purpose) ได้หรือไม่ เพียงใด โดยประเด็นในการประเมินจะพิจารณาเกี่ยวกับ

2.1) ประเมินผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

2.2) ประเมินผลโดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost-Effectiveness) ของงาน/โครงการ

2.3) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

3) การประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation) จะเน้นการวิเคราะห์ ผลที่ได้รับต่อเนื่องจากประสิทธิภาพของโครงการ โดยศึกษาว่าผลที่ได้รับ จากวัตถุประสงค์ของโครงการ (Project Purpose) จะไปช่วยสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย แผนงาน (Program Goal) ได้มากน้อยเพียงใด โดยประเด็นในการประเมินจะพิจารณาเกี่ยวกับ

3.1) ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และผลกระทบที่มีต่อแผนงานตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

3.2) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ผู้วิจัย สรุปได้ว่า เป็นการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานให้มีความทันสมัย และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน มีการประเมินเชิงพัฒนาระหว่างดำเนินการ มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน นำผลการวิเคราะห์ไปจัดทำรายงานผลการดำเนินการ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน

2.2.4 กระบวนการในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมนักเรียน

ในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้ดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี เพราะข้าพเจ้าได้ใช้กระบวนการในการบริหารมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ กระบวนการในการบริหารงานที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานการจัดกิจกรรมนักเรียน วางนโยบายในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนทั้งหมดไว้ให้ชัดเจน ว่ามีงานด้านใดบ้างที่โรงเรียนจะปฏิบัติในแต่ละปีการศึกษา จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การวางแผนงานที่ดีผู้บริหารไม่ควรปฏิบัติตามลำดับการจะจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนให้เข้ามามีส่วนในการวางแผนด้วย

2. การจัดบุคคลที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมกำหนดลงไปว่างานแต่ละกิจกรรมหรือแต่ละโครงการนั้นควรจะมีอำนาจความรับผิดชอบให้แก่ใคร พร้อมทั้งจะต้องกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงานให้เด่นชัด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และไม่เกิดความซับซ้อน

3. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานหลังจากที่บุคคลที่รับผิดชอบงานได้เริ่มดำเนินกิจกรรมแล้ว จะดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การปฏิบัติงาน ดำเนินไปตามแผนการที่วางไว้ ถ้าหากมีสิ่งใดบกพร่องหรือไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ได้

4. การจัดประสานสัมพันธ์ของหน่วยงานในการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น จะต้องอาศัยหลาย ๆ หน่วยงานร่วมมือกันทำข้าพเจ้าพยายามใช้ เทคนิควิธีต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงาน ทุกหน่วยงานประสานสัมพันธ์กันได้ดี ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปสู่จุดหมายเดียวกัน ไม่เกิดความซ้ำซ้อน เกิดความขัดแย้ง

5. การรายงานผล ข้าพเจ้าได้จัดให้มีการรายงานผลเป็นระยะ เพื่อจะได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทุกระยะการดำเนินการ

6. การประเมินผลงานทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน และในการประเมินผลงาน ควรประเมินเป็นระยะในระหว่างโครงการกำลังดำเนินอยู่ และประเมินเมื่อสิ้นสุด โครงการอีกครั้ง เพื่อดูว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมต่อไป และวิธีที่ใช้ในการประเมินนั้นควรจะใช้หลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกต การออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการพิจารณาจากผลงาน เป็นต้น

2.2.5 บทบาทหน้าที่ของงานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด เพื่อช่วยพัฒนาทั้งอารมณ์ สังคม และจิตใจ และช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุสำเร็จวัตถุประสงค์ของงานกิจการนักเรียน เป็นงานที่มุ่งไปที่นักเรียนโดยตรง เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญงอกงามทุกด้าน สถานศึกษาจึงควรให้การช่วยเหลือทุกวิถีทางที่จะให้บรรลุเป้าหมายตามโอกาสที่นักเรียนควรจะได้รับดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นโดยเรียนรู้จากบุคคลอื่น เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่เฉพาะการเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น
3. ให้การสนับสนุนทางด้านความคิด และพลังกายที่นักเรียนมีอยู่ให้สามารถนำไปในทิศทางที่ถูกต้องและควรจะเป็น
4. ส่งเสริมให้นักเรียนเจริญงอกงาม เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
6. ส่งเสริมให้นักเรียน ได้เกิดประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่งานอาชีพที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน
7. ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียน ได้บูรณาการ การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับ
8. ส่งเสริมความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
9. ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน
10. ฝึกประสบการณ์ในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มุ่งให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม
11. ส่งเสริมจรรยาบรรณอันดีงามในสังคม และเทิดทูนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
12. ช่วยประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.2.6 หลักการบริหารงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นการส่งเสริมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ในการแก้ปัญหาอุปสรรค ต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ที่รับผิดชอบบริหารงานกิจการนักเรียนต้องมีความเข้าใจในการกิจความรับผิดชอบ และความต้องการของนักเรียน ดังนี้

1. สำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
2. พิจารณานโยบายของโรงเรียนว่ามีจุดเน้นที่กิจกรรมประเภทใด
3. สำรวจความเป็นไปได้และความสะดวกในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. สำรวจความพร้อมและความเข้าใจของครูที่เกี่ยวข้องว่ามีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใด
5. สำรวจแหล่งทุนและงบประมาณที่จะสนับสนุนกิจการนักเรียน

6. จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับกิจกรรม เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดประโยชน์สูงสุด
7. ศึกษากิจกรรม พิจารณาว่า กิจกรรมใดควรปรับปรุงและกิจกรรมใดควรพัฒนา และสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่
8. กิจกรรมใดที่ประสบความสำเร็จยอดเยี่ยม ควรพิมพ์เผยแพร่ กิจกรรมใดที่ไม่ประสบความสำเร็จก็ประเมินไว้เป็นแนวทางในการปรับปรุงต่อไป
9. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

2.3 หลักสังคหวัตถุ 4

2.3.1 ความหมายของสังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ แปลว่า วิธีสงเคราะห์ หมายถึง วิธีปฏิบัติเพื่อยืดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่นที่ยังไม่เคยรักใคร่นับถือ หรือที่รักใคร่นับถืออยู่แล้วให้สนิทแนบยิ่งขึ้น พุดง่าย ๆ สังคหวัตถุ ก็คือ เทคนิควิธีทำให้คนรัก หรือมนต์ผูกใจคน นั่นเอง มีทั้งหมด 4 ประการ ดังนี้

1.1 ทาน คือ การให้ ได้แก่ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ การให้ทานให้เพื่อขจัดกิเลส เช่น การบริจาคทานแก่สมณชีพราหมณ์ ผู้ทรงศีล เพื่อขจัดความโลภหรือความตระหนี่ เป็นการชำระจิตใจให้สะอาด ยกกระดับจิตใจให้สูงขึ้น และการให้เพื่อสงเคราะห์หรือเพื่อยืดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่น การทำทานโดยให้สังคหวัตถุนี้ ในแง่ปฏิบัติ หมายถึง การเฉลี่ยหรือแบ่งให้จากส่วนที่คนมีอยู่ มิใช่ให้มากมายจนไม่เหลือ หรือให้จนผู้รับร่ำรวย จุดประสงค์เน้นที่การแสดงอัธยาศัยไมตรีมากกว่าความมากหรือน้อยของวัตถุที่ให้ เพราะฉะนั้น คนยากจนหรือคนที่มีวัตถุสิ่งของเล็กน้อยก็สามารถแบ่งปันให้ทานผู้อื่นได้ตามอรรถภาพของตน เช่น การแบ่งปันอาหารให้เพื่อน แบ่งปันเครื่องเขียนให้เพื่อน เป็นต้น คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินสิ่งของที่เรามาหาได้ มิใช่สิ่งจิจริงยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้

1.2 ปิยวาจา ได้แก่ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน เพื่อให้เกิดความสมานสามัคคี ปิยวาจาทำได้ง่าย เพราะวาจานั้นมีในตัวเรา เพียงเรามีสติ มีเมตตาในใจก็สามารถพูดออกมาได้ คำพูดมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่

(1) คำพูดที่พูดออกไปแล้วคนฟังเกลียด เช่น คำหยาบ คำด่า คำประชด คำกระทบกระเทียบ คำแดกดัน คำสบถ เป็นต้น คำพูดเหล่านี้เรียกว่า "อัปปิยวาจา"

(2) คำพูดที่พูดออกไปแล้วทำให้คนฟังรัก เช่น คำอ่อนหวาน คำชมเชยจากใจจริง คำพูดที่ชวนให้เกิดความสมัคสมานไมตรี เป็นต้น

1.3 อุตถจริยา หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือกันและกันในวงแคบ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในวงกว้าง หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนให้คนพัฒนาตน 2 ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ อย่างคำพังเพยที่ว่า “อยู่บ้านท่านอย่างนิงดูตาย บั้นวับบั้นควายให้ลูกท่านเล่น” หรือ “อยู่ก็ให้เขาไว้ใจไปก็ให้เขาคิดถึง” คนที่ไม่นิงดูตายมีอะไรพอจะช่วยเหลือคนอื่นและสังคมได้ก็เอาใจใส่ชวนชวยช่วยเหลือตามสติกำลัง ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “คนทำหมู่คณะให้ดังงาม” อยู่ที่ไหนก็สร้างความเจริญที่นั่น วิธีทำตนให้เป็นประโยชน์และทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ อาจทำได้หลายวิธี เช่น การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา

1.4 สมานัตตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย หมายถึง การวางตนได้เหมาะสม มีความหมาย 2 ประการ คือ

(1) วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

(2) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคมคุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยมและไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

2.3.2 ประโยชน์ของสังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4 ประการดังกล่าวมาแล้ว อำนวยประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้คลดดำรงตนอยู่ในสังคมด้วยความสุข
2. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน
3. เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควร

แก่ฐานะ

4. เป็นเครื่องประสานองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี

5. ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติเสื่อมเสียในสังคม

2.4 การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4

2.4.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน

2.4.1.1 โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ในการจัดทำคู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง (อรรถจริยา) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดทำคู่มือนักเรียน ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มบริหารงานงบประมาณและแผนงาน และงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ เป็นต้น ซึ่งเป็นการประสานงานความช่วยเหลือกัน เพื่อให้การจัดทำคู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครองเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สมบูรณ์ ถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2.4.1.2 โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ (ปิยวาจา) หมายถึง การให้เชิญผู้ปกครอง นักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีบทบาทในการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ในการประกาศระเบียบของโรงเรียนตามการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความประพฤติของนักเรียน การวัดและประเมินผลนักเรียน การพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น

2.4.1.3 มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ทาน) หมายถึง การจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อสนองความต้องการ ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อปลูกฝังค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ให้เป็นไปตามหมายของสถานศึกษา

2.4.1.4 มีการเผยแพร่ระเบียบข้อบังคับของกิจการนักเรียน (ปิยวาจา)

2.4.1.5 นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับตามที่สถานศึกษากำหนด (สมานัตตตา)

2.4.2 การบริหารกิจการนักเรียน

2.4.2.1 มีการกำหนดความรับผิดชอบและขอบข่ายการทำงานต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา)

2.4.2.2 มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหานักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (อัตถจริยา)

2.4.2.3 มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหานักเรียนกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา)

2.4.2.4 มีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน (อัตถจริยา)

2.4.2.5 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน (ทาน)

2.4.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

2.4.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ (ทาน)

2.4.3.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน (ทาน)

2.4.3.3 มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (จิตอาสา) (อัตถจริยา)

2.4.3.4 มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของนักเรียน (ทาน)

2.4.3.5 มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี (ทาน)

2.4.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4.4.1 มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยคุณครูที่ปรึกษา (ทาน)

2.4.4.2 มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ปิยวาจา)

2.4.4.3 มีการคัดกรองนักเรียน และแบ่งกลุ่มนักเรียน (อัตถจริยา)

2.4.4.4 มีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (อัตถจริยา)

2.4.4.5 มีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน (อัตถจริยา)

2.4.4.6 มีการส่งต่อนักเรียนภายในและภายนอกสถานศึกษาในกรณีที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา)

2.4.5 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2.4.5.1 มีการจัดบรรยากาศของประชาธิปไตยในสถานศึกษา (ทาน)

2.4.5.2 มีการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และให้นักเรียนแสดงออกทางการเมืองอย่างเหมาะสม (ปิยวาจา)

2.4.5.3 มีการจำลองรูปแบบการเลือกตั้งให้กับนักเรียน (ทาน)

2.4.5.4 โรงเรียนเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาให้กับโรงเรียนอื่น ๆ (สมานัตตตา)

2.4.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

2.4.6.1 มีการประเมินและรายงานโครงการต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา)

2.4.6.2 มีการประเมินผลเชิงพัฒนาระหว่างดำเนินการเสมอ (สมานัตตตา)

2.4.6.3 มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา)

2.4.6.4 มีการพัฒนารูปแบบการประเมินผล ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (สมานัตตตา)

2.4.6.5 ความพึงพอใจในการบริหารงานกิจการนักเรียน (ทาน ปิยวาจา อัจฉริยา สมานัตตตา)

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.5.1 ข้อมูลทั่วไป (บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร)

2.5.1.1 บริบทของโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม

ข้อมูลทั่วไป (สารสนเทศโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม, 2562, หน้า 1-29)

อักษรย่อของโรงเรียน : ม.ช.

คติธรรมโรงเรียน : “ปัญญา นรานัน รตนัน ปัญญา เป็นแก้ว ของนรชน”

คำขวัญของโรงเรียน : สุขภาพดี มีวินัย ตั้งใจศึกษา ศรัทธาคุณธรรม

สีประจำโรงเรียน : แดง - ขาว

1) จำนวนครู

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครู	จำนวน		
	ชาย	หญิง	รวม
1. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน	10	9	19
2. ครู	17	37	54
รวม	27	46	73

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562

2) จำนวนนักเรียน

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาาคม

นักเรียนโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาาคม	จำนวน		
	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	154	147	301
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	142	138	280
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	157	191	348
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	76	130	206
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	87	122	203
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	76	141	219
รวม	688	869	1,557

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562

กลยุทธ์การบริหาร

ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการนักเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ (SWOT) บริบทของโรงเรียน แล้วกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียน และสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“ความรู้ คู่คุณธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่สภาพดีบรรยากาศน่าอยู่สู่มาตรฐานสากล”

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้
3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดีและเล่นกีฬาอย่างหลากหลาย
4. จัดกิจกรรมโดยประสานความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ
5. พัฒนาทุกระบบโดยใช้เทคโนโลยี
6. พัฒนาอาคารสถานที่และบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
7. ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าความเป็นไทยและนำภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้

8. พัฒนาระบบบริหารและการจัดการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน

สากล

เป้าหมาย (Goal)

1. นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และค่านิยมที่พึงประสงค์

3. นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

4. นักเรียนมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

5. นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

6. นักเรียนรักความเป็นไทย และนำภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

7. นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

8. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการใช้เทคโนโลยี

9. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

10. สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

2.5.1.2 บริบทของโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม

ข้อมูลทั่วไป (สารสนเทศโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม, 2555, หน้า 1-9)

ที่ตั้ง ตำบล โนนทราย อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 รหัสไปรษณีย์ 35130 โทรศัพท์ 045-799982 โทรสาร 045-799982 E-mail Tagul @ school-obec.go.th Website : <http://www.tw.ac.th> เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื้อที่ 36 ไร่ 1 งาน 20 ตารางวา เขตพื้นที่บริการการศึกษา 4 ตำบล คือ ตำบลโนนทราย ตำบลบึงแก ตำบลบากเรือ ตำบลม่วง

1) จำนวนครู

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครู	จำนวน		
	ชาย	หญิง	รวม
1. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน	6	3	9
2. ครู	3	10	13
รวม	9	13	22

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562

2) จำนวนนักเรียน

ตารางที่ 2.4 แสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม

นักเรียนโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม	จำนวน		
	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	61	62	123
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	61	59	120
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	79	85	164
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	26	51	77
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	27	39	66
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	27	46	73
รวม	281	342	623

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562

กลยุทธ์การบริหาร

ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการนักเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ (SWOT) บริบทของโรงเรียน แล้วกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียน และสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

ภายในปี 2564 โรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคมเป็นโรงเรียนสวຍบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่มาตรฐานการศึกษา ครูพัฒนาประชาภูมิใจ ก้าวไกลสู่สากล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นและสวยงาม
2. พัฒนาระบบการบริหารและจัดการให้มีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมความร่วมมือขององค์กรและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและบริการชุมชน
6. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้หลากหลายและสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

อาทิตยา เวชกรณ์ (2558) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาปัญหาทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 186 คน จากประชากรทั้งหมด 360 คน 18 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.76 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยการจัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่ายู่ในอันดับมาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการนักเรียน และอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านงานแนะแนว แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านงานแนะแนว ควรจัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนการแนะแนวทางประกอบอาชีพแก่นักเรียนมีการเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพและศิษย์เก่ามาให้คำแนะนำ แก่นักเรียน 2) ด้านกิจกรรมนักเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ตามความสามารถความถนัดเพื่อเอื้อต่อการทำงาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง 3) ด้านโครงการพิเศษ ควรกำหนดงานโครงการพิเศษไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนและกำหนดผู้รับผิดชอบงานโครงการพิเศษให้ชัดเจน 4) ด้านงานปกครอง ควรจัดทำคู่มือนักเรียนเพื่อชี้แจงเรื่อง ระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติ 5) ด้านสวัสดิการนักเรียน ควรจัดเตียงพยาบาล เวชภัณฑ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ และจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านงานพยาบาลประจำ อยู่ที่ห้องพยาบาล

กัญญา บัวไสว (2558) การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$) ส่วนสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

($\bar{X} = 2.55$) 2) รูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 11 ด้าน 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารกิจการ นักเรียน 3) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) งานครูที่ปรึกษาครูประจำชั้น 5) งาน ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 7) งานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและโรคเอดส์ในสถานศึกษา 8) งานครูเวรประจำวัน 9) งาน กิจกรรมนักเรียน 10) งานสารวัตรนักเรียน 11) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ 3) รูปแบบการ บริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความสอดคล้อง กับค่า IOC = 1 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.66$) และ ($\bar{X} = 4.48$) ประเมินโดยกลุ่มตัวอย่าง 40 คน รูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.65$) และ ($\bar{X} = 4.48$)

พระอนุชัชวาลย์ สิริบุญโญ (ฤทธิ์รุ่ง) (2558) การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการบริหารงาน บุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภอเมืองชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยภาพ รวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำดังนี้ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการวางแผน บุคลากร ด้านการดำรงรักษาบุคคล ด้านการประเมินผลงาน ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบความคิด เห็นของครูผู้สอนต่อการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ใน การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนใน อำเภอเมืองชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 จำแนกตามขนาด โรงเรียน และจำแนกตามระดับ การศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสพ การณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน บุคลากร และด้านการดำรงรักษาบุคคล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง และ ด้านการประเมินผลงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะในการนำ หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองชัย สังกัดสำนัก งาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 คือ 1) ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหาร ควรคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลักในการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งควรมีการประชุม ชี้แจงเกี่ยวกับการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งกับบุคลากรที่มีอยู่ในสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจกับ ทุกฝ่าย 2) ด้านการวางแผนบุคลากร ผู้บริหารควรเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ

วางแผนบุคลากร และควรตระหนักถึงการวางกรอบภาระงานด้านบุคลากรให้มีความชัดเจน โดยปฏิบัติต่อบุคคลให้เท่าเทียมกัน 3) ด้านการประเมินผลงาน ผู้บริหารควรให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีการประเมินผล การปฏิบัติงานตนเอง สังเกตการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างใกล้ชิด 4) ด้านการธำรงรักษาบุคคล ผู้บริหารควรรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราการทำงานควรมีการให้กำลังใจทั้งทางตรงและทางอ้อม บำรุงขวัญและเสริมแรงในการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารมีมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับ บัญชาที่เท่าเทียมกันใช้ระบบคุณธรรม มากกว่าอุปถัมภ์

พระวาทีน กนต์สีโล (บัวบุญ) (2558) การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดสี่ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปิยวาจา : การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ ร่องลงมาคือ ด้านทาน : การให้สิ่งของ และให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ด้านอัตถจริยา : การทำประโยชน์ ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ ควรมีความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด และให้การช่วยเหลือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และควรปฏิบัติ กับทุก ๆ คนโดยเฉพาะประชาชน ด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ

ณัฐพร หลากสุขดม (2559) การดำเนินงานกิจการนักเรียนของ โรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงาน กิจการนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณาแต่ละงาน จากค่าเฉลี่ยของระดับ ปัญหาการดำเนินงานเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ 1) งานส่งเสริมกิจการนักเรียน 2) งาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสาพิศิต และ 3)งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ แนวทางการ ดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 งานส่งเสริมกิจการนักเรียน มีแนวทางในการดำเนินงานโดยทำการสรรหาและแต่งตั้ง

คณะกรรมการตามความเหมาะสม และส่งเสริมคณะกรรมการดำเนินงานกิจการนักเรียนปฏิบัติ หน้าที่ ได้อย่างเต็มที่รวมทั้งมีการสร้างขวัญและกำลังใจต่อบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ดีเด่น มีการ สนับสนุนให้แต่ละระดับชั้นจัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอก หรือชุมชนจัดกิจกรรมนิทรรศการร่วมกับสถานศึกษาในเรื่องประชาธิปไตย รวมไปถึงครูนำหลัก ประชาธิปไตย สอดแทรกเข้าไปในแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

วราภรณ์ บุญดอก (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยม วัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการควบคุม ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตรและด้านการสอน 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพ การบริหารกิจการนักเรียนของครูกลุ่มโรงเรียน มัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการ พยาบาล ขาดเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การปฐมพยาบาล นักเรียนที่โรงเรียนรับเข้าศึกษาในแต่ละปี มี ปัญหา ทางด้านความสามารถในการเรียนอ่อน ขาดงบประมาณและอุปกรณ์ที่จะสนับสนุน ในการจัด กิจกรรมและการสอนซ่อมเสริมนักเรียนไม่สนใจที่จะรับการสอนซ่อมเสริม

อาทิตยา เวชภรณ์ (2559) แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่ามีอยู่ในอันดับ มาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการนักเรียน และอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านงานแนะแนวทางการ บริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านงานแนะแนวควรจัดให้ มีการประชุมเพื่อวางแผนการแนะแนวทางประกอบอาชีพแก่นักเรียนมีการเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จ ในอาชีพและศิษย์เก่ามาให้คำแนะนำแก่นักเรียน 2) ด้านกิจกรรมนักเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามความสามารถความถนัด เพื่อเอื้อต่อการทำงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมและ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง 3) ด้านโครงการพิเศษ ควรกำหนดงาน โครงการพิเศษไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนและกำหนดผู้รับผิดชอบงานโครงการพิเศษให้ชัดเจน 4) ด้านงานปกครอง ควรจัดทำคู่มือนักเรียนเพื่อชี้แจงระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อถือ

เป็นแนวปฏิบัติ 5) ด้านสวัสดิการนักเรียน ควรจัดเตียงพยาบาล เวชภัณฑ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ และจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ ด้านงานพยาบาลประจำอยู่ที่ห้องพยาบาล

ธนาภา ชมภูธัญ (2559) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเรสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเรสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติมากทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน รองลงมาคือ งานเสริมสร้างวินัย นักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิงเกี่ยวกับงานบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะเรสองแคว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านงานปกครองนักเรียนมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ปวันรัตน์ ชันษา, กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ (2560) การพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานกิจการนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบแนวทางการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานกิจการนักเรียนจำแนกตามตำแหน่งพบว่า ไม่แตกต่างกัน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนา พบว่าควรสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศกลางที่เป็นปัจจุบัน พัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาและปรับปรุงโปรแกรมระบบพื้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการบริหารกิจการนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุมพจน์ วณิชกุล, สาโรจน์ เผ่าวงศากุล (2562) องค์ประกอบของการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนร่วมพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนร่วมพัฒนา พบว่า มีจำนวน 7 องค์ประกอบ จำนวน 57 ตัวแปร และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ ประกอบอยู่ในระหว่าง 0.503 ถึง 0.784 เรียงตามลำดับ ได้แก่ การส่งเสริมความรู้และทักษะนักเรียน มี ตัวแปรจำนวน 17 ตัวแปร การส่งเสริมสุขภาพอนามัยและนันทนาการของนักเรียน มีตัวแปรจำนวน 11 ตัวแปร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร การส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน มีตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปร การปกครองนักเรียน มีตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปร การส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงานของนักเรียน มีตัวแปร จำนวน 5

ตัวแปร การส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน มีตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปร 2) องค์ประกอบของการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนร่วมพัฒนาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การส่งเสริมความรู้ และทักษะนักเรียน การส่งเสริมสุขภาพอนามัยและนันทนาการของนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน การปกครองนักเรียน การส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงาน ของนักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ทั้งนี้ องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนเป็นไปตามเกณฑ์ ($\chi^2=797.73$, $df=1532$, $p=1.00$, $CFI=1.00$, $GFI=0.98$, $AGFI=0.97$, $RMSEA=0.0$, $SRMR=0.005$, $RMR=0.011$, $CN=487.73$)

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เบนเนต (Bennett, K.S., 1996, p.108) ได้วิจัยเรื่อง Research about teaching and learning ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จมีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ โดยการตั้งนโยบาย เรื่องวินัย มีการสื่อสารให้นักเรียนทราบและเข้าใจนโยบายนี้ และมีการบังคับให้ปฏิบัติตาม ตามนโยบายวินัยอย่างยุติธรรมและเสมอต้นเสมอปลาย นักเรียนจะต้องทราบว่าความประพฤติชนิดที่ยอมรับและไม่ยอมรับ

แฮริส (Harris, A. L., 1987, p. 4402-A) ได้ทำวิจัยเรื่อง “High school classroom discipline: In retrospect the students view” จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษา วิทยาลัยปีที่ 1 ที่มีต่อการใช้นโยบายที่เขาเคยมีประสบการณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเข้าเรียนวิชาเป็นปีแรกในสถาบันอุดมศึกษา แห่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบไค-สแควร์ ผลการวิจัยสรุปว่า 1) เจตคติเกี่ยวกับวินัยในห้องเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยปีที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) เจตคติเกี่ยวกับวินัยในกองเรียน ของนักศึกษาชายและหญิงวิทยาลัยปีที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เจตคติเกี่ยวกับวินัยในห้องเรียน ของนักศึกษาวิทยาลัยปีที่ 1 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เคียร์ (Karr, D. W., 1991, p. 397-A) แห่งมหาวิทยาลัยออร์เบิร์น ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้หลัก การควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดและการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่ที่มีต่อความพึงพอใจของครู-อาจารย์ซึ่งการวิจัยชุดนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการที่เคร่งครัด เกี่ยวกับการควบคุมนักเรียน การใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่และความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชนิด คือ แบบหลักการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัด ใช้

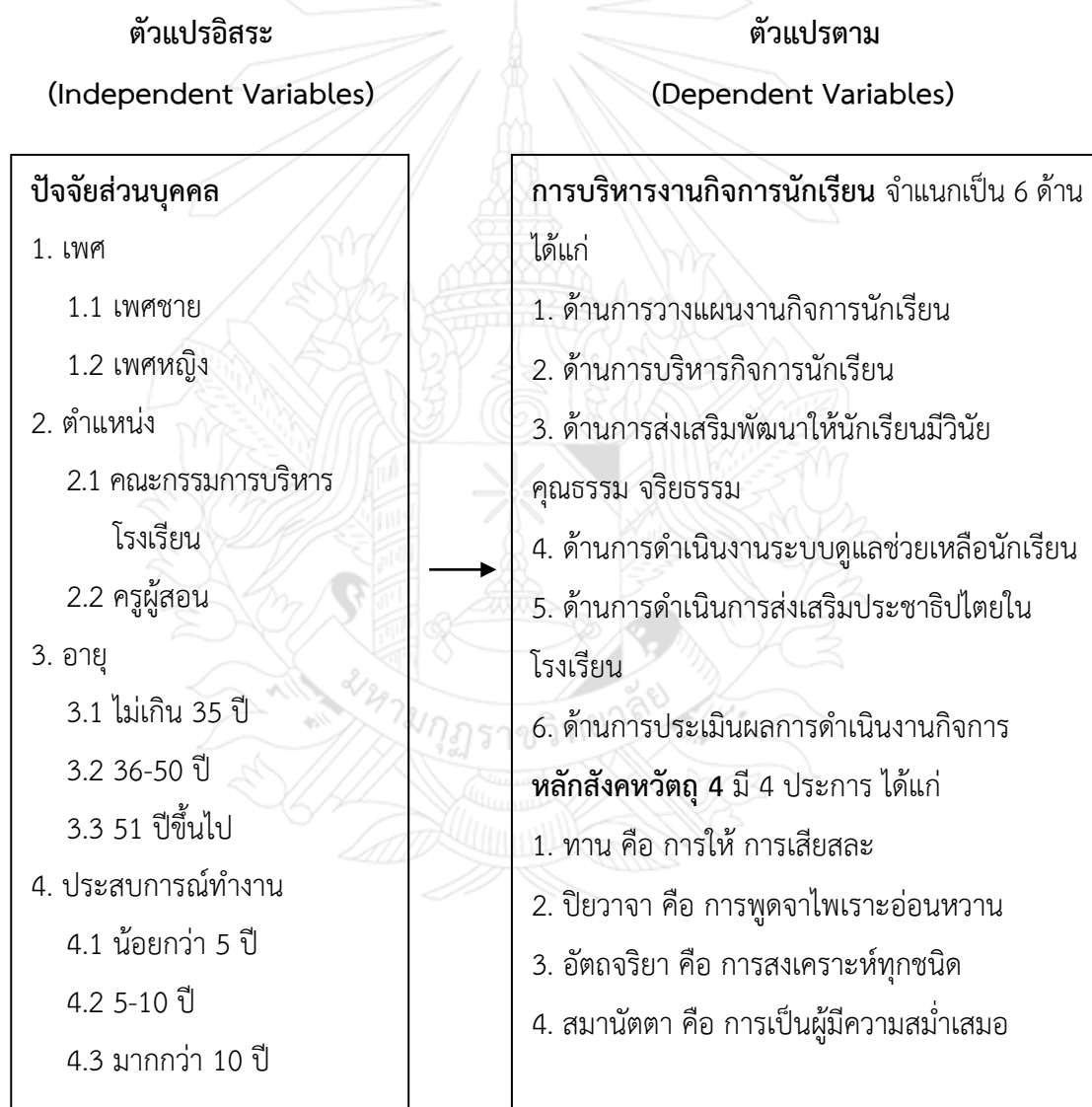
ศึกษาหลักการของครู-อาจารย์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครู-อาจารย์ จำนวน 175 คน ในเขตโรงเรียน ชานเมืองในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เครื่องมือทั้ง 3 ชนิด ใช้ศึกษาผลของการใช้หลักการอย่างเคร่งครัด ของครู-อาจารย์และผลการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่ที่มีต่อความพึงพอใจในงานของ ครู-อาจารย์ ผล การวิจัยพบว่า 1) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ของ ครู- อาจารย์กับความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์ 2) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง จำนวนปี ประสบการณ์ในการทำงานของครู-อาจารย์กับความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์ 3) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างจำนวนปีที่มีประสบการณ์ในการทำงานของครู-อาจารย์ ที่มีอยู่ร่วมกับอาจารย์ใหญ่คนปัจจุบันกับความพอใจของครู-อาจารย์ 4) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติระหว่างหลักการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดกับการใช้อำนาจอาจารย์ใหญ่ 5) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่กับความพึงพอใจในการทำงาน ของครู-อาจารย์ 6) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างหลักการควบคุมนักเรียนอย่าง เคร่งครัดกับความพึงพอใจในการทำงาน

ฮอลล์ (Hall, B. R., 1991, p. 3574-A) ได้ทำการศึกษาลักษณะการเลี้ยงของนักเรียนที่ย้าย ข้ามกลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า ชาวอเมริกันจำนวนหนึ่งในสามของทั้งหมดเสี่ยงต่อการล้มเหลวใน โรงเรียน นักเรียนเหล่านี้มีลักษณะร่วมกัน เช่น เชื้อชาติ ความยากจน ครอบครัวที่มีเฉพาะพ่อหรือแม่ เพียงอย่างเดียวความสามารถทางภาษาที่จำกัดหรือปัจจัยอื่น ๆ ทางวัฒนธรรม และการศึกษา นักเรียน เหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงมีความเสี่ยงต่อการล้มเหลวต่อการเล่าเรียน อย่างไรก็ตามมีบางคนที่สามารถที่จะย้าย ข้ามเสี่ยงของคนส่วนใหญ่อยู่บ้าง แต่ยังคงมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัจจัยอะไรบ้าง หรือลักษณะอย่างไรบ้างที่อาจจะทำให้นักเรียนบางคนต้องย้ายข้ามกลุ่มเสี่ยง

สรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนานักเรียน ส่งเสริมความ สามารถ ความถนัด สร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา และมีผล การวิจัยที่เหมือน และแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทของประชากร กลุ่มตัวอย่าง และหลักเกณฑ์การ ประเมินของผู้วิจัย หรือหน่วยงานต้นสังกัดในการวางกรอบการประเมิน โดยเป็นหน่วยงานสนับสนุนที่ สำคัญของสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ และใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยได้นำแนวทางของการบริหารตามกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ฉบับปรับปรุง 2560) นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28” เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 28 คน และครูผู้สอน จำนวน 67 คน รวมทั้งสิ้น 95 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28, 2562, หน้า 2) ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม และโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม รวมทั้งสิ้น 95 คน ซึ่งกำหนดขนาดของ



กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของ เครซี่ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) จำนวน 76 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) (เทคนิคการสุ่มตัวอย่างและการประมาณค่า, กลุ่มระเบียบวิธีสถิติ สำนักนโยบายและวิชา การสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552, หน้า 22)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวนครูและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28

บุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย	จำนวนประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
1. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน	28	24
2. ครูผู้สอน	67	52
รวม	95	76

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือเพื่อการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะหวัดดู 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert คือ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะหวัดถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอ มหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัดถุ 4

2. กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัดถุ 4 ภายใต้การควบคุมการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ฉบับปรับปรุง 2560) นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของการศึกษาค้นคว้า แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักในการสร้างแบบสอบถามที่ดี ข้อคำถามต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับความมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้และให้ครอบคลุม ข้อความหรือภาษาที่ใช้ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวมและไม่ซับซ้อน แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุง

4. แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะ เสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

4.1 พระครูชัยรัตนการ, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

4.2 ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

4.3 ดร.สมเกียรติ เกานาง ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยา

ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อ
คำถาม

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้น วัดไม่ได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) คำนวณได้ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

- เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
- N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

5. นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายตามข้อเสนอแนะ ไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบ สอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha-Coeffecient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 112) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .91

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้สอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยได้ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดแนะและชี้แจง และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง โดยแจกแบบสอบถามให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 76 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
4. ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับ คัดแยกและจัดหมวดหมู่เพื่อนำไปวิเคราะห์ นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ
2. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายเป็นรายด้านและรายข้อ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ t-test และ One-way ANOVA หรือ F-test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)
4. วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ; (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2.1 ค่าความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

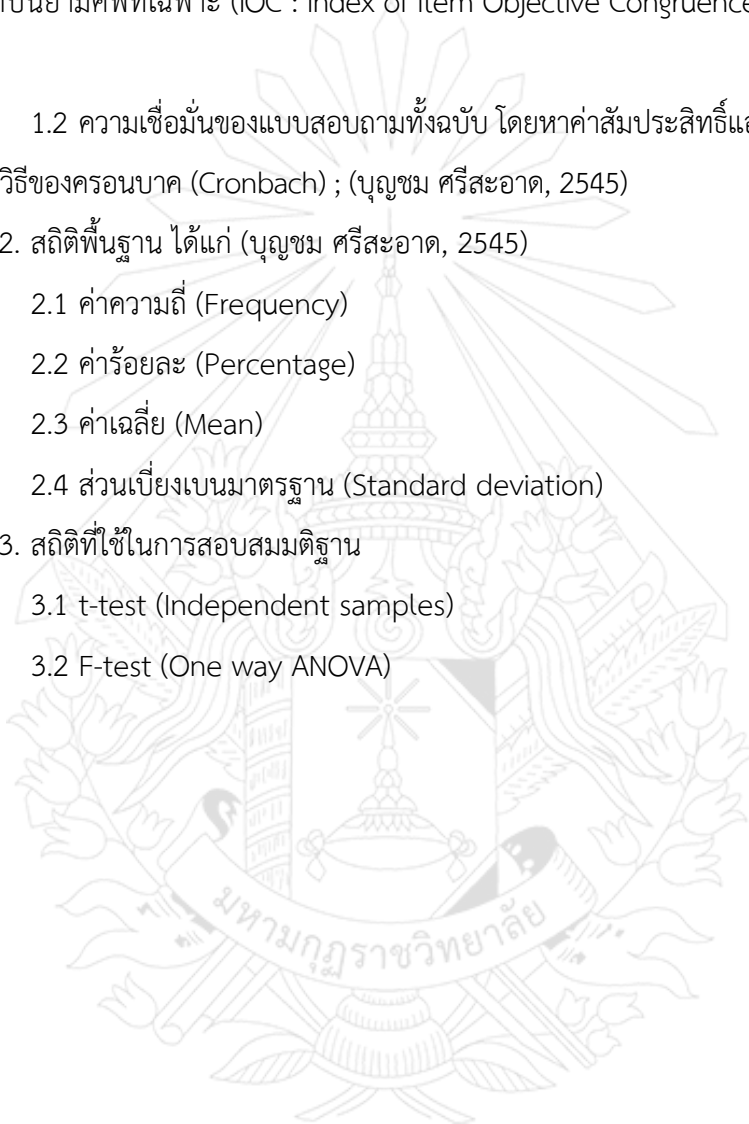
2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 t-test (Independent samples)

3.2 F-test (One way ANOVA)



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ใช้วิธีการ
วิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตาม
ลำดับดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)
SS	หมายถึง	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	หมายถึง	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
Sig	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 (Significant level)

4.2 ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกัดหมวด 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกัดหมวด 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกัดหมวด 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ ใช้การแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ 4.1-4.9

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	29	38.16
2. หญิง	47	61.84
รวม	76	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน	24	31.58
2. ครูผู้สอน	52	68.42
รวม	76	100.00
อายุ		
1. ไม่เกิน 35 ปี	31	40.79
2. 36-50 ปี	24	31.58
3. 51 ปีขึ้นไป	21	27.63
รวม	76	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
1. น้อยกว่า 5 ปี	15	19.74
2. 5-10 ปี	23	30.26
3. มากกว่า 10 ปี	38	50.00
รวม	76	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็น หญิง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 61.84 ชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 38.16 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 68.42 และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ มากที่สุด อายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 40.79 รองลงมา อายุระหว่าง 36-50 ปี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 และต่ำสุด อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 27.63 สำหรับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามด้านประสบการณ์ทำงาน มากที่สุด คือ ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.26 และต่ำที่สุด ประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) ด้านการบริหารกิจการนักเรียน 3) ด้าน
การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน 5) ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) ด้านการประเมินผลการ
ดำเนินงานกิจการนักเรียน ใช้การวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้ว
นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 4.2-4.5

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการ
นักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัด
ยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ตามหลักสังคหวัตถุ 4	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.12	0.59	1	มาก
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	3.65	0.72	6	มาก
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	3.98	0.61	2	มาก
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.91	0.64	3	มาก
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	3.82	0.63	5	มาก
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	3.86	0.55	4	มาก
รวมเฉลี่ย	3.89	0.53	-	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ

ตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ



ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน

ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ในการจัดทำคู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง (อัตถจริยา)	4.24	0.70	2	มาก
2. โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ (ปิยวาจา)	4.06	0.67	4	มาก
3. มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ทาน)	4.30	0.77	1	มาก
4. มีการเผยแพร่ระเบียบข้อบังคับของกิจการนักเรียน (ปิยวาจา)	4.14	0.71	3	มาก
5. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับ ตามที่สถานศึกษากำหนด (สมานัตตตา)	3.88	0.88	5	มาก
รวมเฉลี่ย	4.12	0.59	-	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ทาน) ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ในการจัดทำคู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง (อัตถจริยา) ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับตามที่สถานศึกษากำหนด (สมานัตตตา) ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.88) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. มีการกำหนดความรับผิดชอบและขอบข่ายการทำงานต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา)	3.68	0.94	3	มาก
2. มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (อรรถจริยา)	3.86	0.75	1	มาก
3. มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา)	3.63	0.96	4	มาก
4. มีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน (อรรถจริยา)	3.27	1.32	5	มาก
5. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน (ทาน)	3.81	0.70	2	มาก
รวมเฉลี่ย	3.65	0.72	-	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (อรรถจริยา) ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.75) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน (ทาน) ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน (อรรถจริยา) ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.32) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ (ทาน)	3.96	0.71	4	มาก
2. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน (ทาน)	3.83	0.70	5	มาก
3. มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (จิตอาสา) (อัตถจริยา)	4.01	0.85	2	มาก
4. มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของนักเรียน (ทาน)	4.16	0.68	1	มาก
5. มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี (ทาน)	3.97	0.72	3	มาก
รวมเฉลี่ย	3.98	0.61	-	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุด ไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของนักเรียน (ทาน) ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (จิตอาสา) (อัตถจริยา) ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.85) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน (ทาน) ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกัดหมวด 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยคุณครูที่ปรึกษา (ทาน)	3.96	0.70	3	มาก
2. มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ปิยวาจา)	4.03	0.78	1	มาก
3. มีการคัดกรองนักเรียนและแบ่งกลุ่มนักเรียน (อัตถจริยา)	4.00	0.70	2	มาก
4. มีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (อัตถจริยา)	3.63	0.81	6	มาก
5. มีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน (อัตถจริยา)	3.96	0.79	4	มาก
6. มีการส่งต่อนักเรียนภายในและภายนอกสถานศึกษาในกรณี ที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา)	3.90	0.82	5	มาก
รวมเฉลี่ย	3.91	0.64	-	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกัดหมวด 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ปิยวาจา) (\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.78) รองลงมา คือ มีการคัดกรองนักเรียน และแบ่งกลุ่มนักเรียน (อัตถจริยา) (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (อัตถจริยา) (\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. มีการจัดบรรยากาศของประชาธิปไตยในสถานศึกษา (ทาน)	3.67	0.83	4	มาก
2. มีการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และให้นักเรียนแสดง ออกทางการเมืองอย่างเหมาะสม (ปิยวาจา)	3.86	0.80	2	มาก
3. มีการจำลองรูปแบบการเลือกตั้งให้กับนักเรียน (ทาน)	3.77	0.78	3	มาก
4. โรงเรียนเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถาน ศึกษาให้กับโรงเรียนอื่น ๆ (สมานัตตตา)	4.00	0.61	1	มาก
รวมเฉลี่ย	3.82	0.63	-	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาให้กับโรงเรียนอื่น ๆ (สมานัตตตา) (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ มีการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และให้นักเรียนแสดงออกทางการเมืองอย่างเหมาะสม (ปิยวาจา) (\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.80) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดบรรยากาศของประชาธิปไตยในสถานศึกษา (ทาน) (\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. มีการประเมินผลและรายงานโครงการต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา)	3.70	0.80	5	มาก
2. มีการประเมินผลเชิงพัฒนาระหว่างดำเนินการเสมอ (สมานัตตตา)	4.04	0.63	1	มาก
3. มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา)	3.94	0.70	2	มาก
4. มีการพัฒนารูปแบบการประเมินผล ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (สมานัตตตา)	3.91	0.64	3	มาก
5. ความพึงพอใจภาพรวมในการบริหารงานกิจการนักเรียน (ทานปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตตา)	3.71	0.99	4	มาก
รวมเฉลี่ย	3.86	0.55	-	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประเมินผลเชิงพัฒนาระหว่างดำเนินการเสมอ (สมานัตตตา) ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา) ($\bar{X} = 3.94$ S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการประเมินผลและรายงานโครงการต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา) ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.9-4.13

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามเพศ

การบริหารงานกิจการนักเรียนตาม หลักสังคหวัตถุ 4	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.19	0.47	4.10	0.62	.603	.548
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	3.90	0.53	3.57	0.75	1.902	.060
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.08	0.39	3.95	0.66	.856	.274
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	3.95	0.45	3.89	0.70	.426	.672
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน	3.79	0.36	3.83	0.69	-.228	.820
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการ นักเรียน	3.82	0.59	3.88	0.55	-.423	.674
รวมเฉลี่ย	3.96	0.41	3.87	0.56	.647	.519

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน



ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก
 สังกศวัตตฤ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนัก
 งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารงานกิจการนักเรียนตาม หลักสังคหวัตฤ 4	ตำแหน่ง				t	Sig
	คณะกรรมการ บริหารโรงเรียน		ครูผู้สอน			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.00	0.59	4.34	0.53	2.788	.007*
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	3.51	0.69	3.89	0.71	2.438	.016*
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	3.85	0.59	4.23	0.58	2.972	.004*
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	3.78	0.63	4.16	0.60	2.849	.006*
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน	3.70	0.66	4.04	0.50	2.689	.015*
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการ นักเรียน	3.77	0.53	4.03	0.57	2.133	.037*
รวมเฉลี่ย	3.77	0.51	4.12	0.49	3.128	.003*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก
 สังกศวัตตฤ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
 ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามอายุ

การบริหารงานกิจการ นักเรียนตามหลักสังคห วัตถุ 4	อายุ								
	ไม่เกิน 35 ปี			36-50 ปี			51 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.27	0.59	มาก	4.12	0.63	มาก	4.03	0.53	มาก
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	3.99	0.58	มาก	3.63	0.79	มาก	3.44	0.63	มาก
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.13	0.53	มาก	4.05	0.65	มาก	3.79	0.57	มาก
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.10	0.51	มาก	3.94	0.59	มาก	3.74	0.76	มาก
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	3.95	0.44	มาก	3.86	0.63	มาก	3.67	0.71	มาก
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	3.89	0.47	มาก	3.95	0.52	มาก	3.72	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย	4.05	0.48	มาก	3.92	0.53	มาก	3.73	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระดับอายุ ไม่เกิน 35 ปี ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ อายุ 36-50 ปี ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.53) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามระดับอายุ

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.674	2	.337	.958	.388
	ภายในกลุ่ม	30.573	73	.351		
	รวม	31.246	75			
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.644	2	1.822	3.698	.029*
	ภายในกลุ่ม	42.861	73	.493		
	รวม	46.505	75			
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.719	2	.859	2.355	.101
	ภายในกลุ่ม	31.740	73	.365		
	รวม	33.458	75			
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.648	2	.824	1.999	.142
	ภายในกลุ่ม	35.864	73	.412		
	รวม	37.513	75			
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.063	2	.532	1.347	.265
	ภายในกลุ่ม	34.342	73	.395		
	รวม	35.406	75			
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.875	2	.437	1.409	.250
	ภายในกลุ่ม	27.017	73	.311		
	รวม	27.892	75			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	1.329	2	.664	2.400	.097
	ภายในกลุ่ม	24.079	73	.277		
	รวม	25.408	75			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังฆัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามระดับอายุ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มใดที่แตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Multiple Comparison) ตามวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe' Method) ผลดังตารางที่ 4.13



ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม จำแนกตามอายุ ด้านการบริหาร กิจการนักเรียน

อายุ	ไม่เกิน 35 ปี ($\bar{x} = 3.99$)	36-50 ปี ($\bar{x} = 3.63$)	51 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 3.44$)
ไม่เกิน 35 ปี ($\bar{x}=3.99$)	-	.35500	.55000*
36-50 ปี ($\bar{x}=3.63$)	-	-	.19500
51 ปีขึ้นไป ($\bar{x}=3.44$)	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 เมื่อทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method) พบว่า ค่าเฉลี่ยของการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอ มหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามอายุ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน อายุไม่เกิน 35 ปี มีความเห็นต่างกับอายุ 51 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารงานกิจการนักเรียนตาม หลักสังคหวัตถุ 4	ประสบการณ์การทำงาน					
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.11	0.62	4.09	0.53	4.14	0.60
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	3.69	0.63	3.61	0.91	3.64	0.70
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.04	0.60	3.91	0.70	3.98	0.58
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	4.04	0.55	3.81	0.88	3.88	0.58
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน	3.91	0.55	3.56	0.75	3.87	0.60
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจ การนักเรียน	3.95	0.51	3.77	0.72	3.85	0.50
รวมเฉลี่ย	3.96	0.48	3.79	0.67	3.89	0.50

จากตารางที่ 4.14 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี (\bar{X} =3.96, S.D.=0.48) ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี (\bar{X} =3.89, S.D.=0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี (\bar{X} =3.79, S.D.=0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามระดับประสบการณ์การทำงาน

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.036	2	.018	.051	.951
	ภายในกลุ่ม	31.210	73	.359		
	รวม	31.246	75			
2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.088	2	.044	.082	.921
	ภายในกลุ่ม	46.417	73	.534		
	รวม	46.505	75			
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.215	2	.108	.281	.755
	ภายในกลุ่ม	33.243	73	.382		
	รวม	33.458	75			
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.736	2	.368	.870	.422
	ภายในกลุ่ม	36.777	73	.423		
	รวม	37.513	75			
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.451	2	.725	1.858	.162
	ภายในกลุ่ม	33.955	73	.390		
	รวม	35.406	75			
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.394	2	.197	.623	.539
	ภายในกลุ่ม	27.498	73	.316		
	รวม	27.892	75			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	.307	2	.153	.531	.590
	ภายในกลุ่ม	25.101	73	.289		
	รวม	25.408	75			

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามระดับประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน



**ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4
ในโรงเรียนมัธยมมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ควรจัดทำข้อมูลและจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นรายลักษณะอักษร แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผน ดำเนินงานตามแผน ประเมินผลการดำเนินงาน

2. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ควรมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน มีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ประเมินและติดตามผลการปฏิบัติ

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ควรจัดทำคู่มือนักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยเป็นประจำและต่อเนื่อง ประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลการส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย

4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร มอบหมายให้ครูดูแลรับผิดชอบดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลและครบทุกคน ประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการคัดกรองนักเรียน จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จัดทำข้อมูลนักเรียนที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา จัดทำข้อมูลนักเรียนที่ควรได้รับการส่งต่อ

5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และให้นักเรียนแสดงออกทางการเมือง ส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ควรประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ ประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน ประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ วิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะหัตถ์ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะหัตถ์ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังกะหัตถ์ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังกะหัตถ์ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน และด้านการบริหารกิจการนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ทนาย) โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ในการจัดทำคู่มือนักเรียน

ครูและผู้ปกครอง (อัครจริยา) มีการเผยแพร่ระเบียบข้อบังคับของกิจการนักเรียน (ปิยวาจา) โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำระเบียบข้อบังคับ ต่าง ๆ (ปิยวาจา) และนักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับ ตามที่สถานศึกษากำหนด (สมานัตตตา)

1.2 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (อัครจริยา) มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน (ทาน) มีการกำหนดความรับผิดชอบและขอบข่ายการทำงานต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา) มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา) และ มีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน (อัครจริยา)

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของนักเรียน (ทาน) มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (จิตอาสา) (อัครจริยา) มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี (ทาน) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ (ทาน) และ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน (ทาน)

1.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ปิยวาจา) มีการคัดกรองนักเรียน และแบ่งกลุ่มนักเรียน (อัครจริยา) มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยคุณครูที่ปรึกษา (ทาน) มีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน (อัครจริยา) มีการส่งต่อนักเรียนภายในและภายนอกสถานศึกษาในกรณีที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา) และมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (อัครจริยา)

1.5 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาให้กับโรงเรียนอื่น ๆ (สมานัตตตา) มีการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และให้นักเรียนแสดงออกทางการเมืองอย่างเหมาะสม (ปิยวาจา) มีการจำลองรูปแบบการเลือกตั้งให้กับนักเรียน (ทาน) และมีการจัดบรรยากาศของประชาธิปไตยในสถานศึกษา (ทาน)

1.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ มีการประเมินผลเชิงพัฒนาระหว่างดำเนินการเสมอ (สมานัตตตา) มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา) มี

การพัฒนารูปแบบการประเมินผล ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (สมานัตตตา) ความพึงพอใจ ภาพรวมในการบริหารงานกิจการนักเรียน (ทาน ปียวาจา อัถถจริยา สมานัตตตา) และมีการประเมินผลและรายงานโครงการต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียน (สมานัตตตา)

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามระดับอายุ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

3.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ควรจัดทำข้อมูลและจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผน ดำเนินงานตามแผน ประเมินผลการดำเนินงาน

3.2 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ควรมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน มีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ประเมินและติดตามผลการปฏิบัติ

3.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ควรจัดทำคู่มือนักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยเป็นประจำและต่อเนื่อง ประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลการส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย

3.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร มอบหมายให้ครูดูแลรับผิดชอบดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลและครบทุกคน ประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการคัดกรองนักเรียน จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จัดทำข้อมูลนักเรียนที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา จัดทำข้อมูลนักเรียนที่ควรได้รับการส่งต่อ

3.5 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และให้นักเรียนแสดงออกทางการเมือง ส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

3.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ควรประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ ประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน ประเมินใน

รูปแบบของคณะกรรมการ วิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคล โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ร่วมกันในการดำเนินกิจการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่เป็นปัจจัยอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์การทุกองค์การจะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการบริหารงานที่ดี แม้น้องค์การจะมีบุคคลงบประมาณ วัสดุ ที่ดี แต่หากบริหารจัดการไม่ดีก็อาจทำให้องค์กรล้มเหลวได้ ดังนั้น ทักษะทางการบริหารมีความสำคัญต่อผู้บริหารในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายโดยผันแปรไปตามระดับชั้นขององค์การ ซึ่งงานกิจการนักเรียนเป็นการดำเนินงานกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่นักเรียนและเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยมีความคิดไตร่ตรองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสวงหาความรู้อยู่เสมอ รู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ มุ่งส่งเสริมเติมเต็มคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้จริง เป็นการถ่ายโยงการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญวิทย์ โสภิตะชา (2546, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคน ให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของเขาเองทั้งในขณะที่มีชีวิตในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงานอีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Karr (1991, pp. 397-A) แห่งมหาวิทยาลัยออร์เบิร์น ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้หลัก การควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดและการใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่ที่มีต่อความพึงพอใจของ ครู-อาจารย์ซึ่งการวิจัยชุดนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการที่เคร่งครัด เกี่ยวกับการควบคุมนักเรียน การ

ใช้อำนาจของอาจารย์ใหญ่และความพึงพอใจในงานของครู-อาจารย์ และงานวิจัยของ ธนาภา ชมภูธัญ (2559) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นการร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน โดยให้ชุมชน ภาครีหรือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจน นักเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจการนักเรียน พัฒนานักเรียนด้านทักษะชีวิต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียน มีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ในการจัดทำคู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง มีการเผยแพร่ระเบียบข้อบังคับของกิจการนักเรียน โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ตามที่สถาน ศึกษา กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา ชมภูธัญ (2559) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านรายด้านพบว่าการปฏิบัติมากทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน รองลงมาคือ งานเสริมสร้างวินัย นักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามตำแหน่งและจำแนกตามระดับอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรโรงเรียนมัศึกษานั้น ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ, คณะกรรมการบริหาร และครูผู้สอนโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีวัยใกล้เคียงกันมากจึงทำให้มองว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่สำคัญและจำเป็นที่ต้องปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันทุกฝ่ายและดำเนินงานร่วมกับการบริหารโรงเรียนหรือการบริหารสถานศึกษาที่หมายถึง กระบวนการวางแผนการจัดการและการควบคุมงานทุกอย่างภายในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี

ออกสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ที่สำคัญโรงเรียนจะต้องมีการวางแผนงานกิจการนักเรียน มีการบริหารกิจการนักเรียน มีการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน สอดรับกับงานวิจัยของ ธนาภา ชมภูธัญ (2559) การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านรายด้านพบว่าการปฏิบัติมากทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน รองลงมาคือ งานเสริมสร้างวินัย นักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้ปกครองเพศชาย และเพศหญิงเกี่ยวกับงานบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1. ควรมีการประชุมบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน ควรชี้แจงให้ทราบถึงนโยบาย ความเป็นเหตุและผลในทางปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจตรงกัน
2. ควรเปิดโอกาส ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา และนักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนางานด้านกิจการนักเรียนอย่าง สม่าเสมอ เพื่อนำผลความคิดเห็นในแต่ละด้านมา ปรับปรุง พัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงาน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการให้คำปรึกษาและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการบริหารงานกิจการนักเรียน
3. ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบเกี่ยวกับการระดมทุนทางสังคมในการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *แนวทางปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. *ขอช่วยการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2546.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2550). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง อาชีวศึกษาและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยสิทธิ์ เณลิมมีประเสริฐ. (2546). *ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ชาติ (Strategic Performance Based Budgeting : SPBB) และกรณีตัวอย่างกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ โสภิตะชา. (2546). *การบริหารงานโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ชนิษฐ์การพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2549). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ : ด้านสุทธากการพิมพ์จำกัด.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2531). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. (2549). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- ประเวศ วะสี. (2550). *การเรียนรู้ใหม่ไปให้พ้นวิกฤต*. กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน.
- พนัส หันนาคินทร์. (2538). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ภัทศาสน์ มาสกุล และคณะ. (2562). *คู่มือการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*.
- ภัทศาสน์ มาสกุล และคณะ. (2562). *คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2562. สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2551). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2552). *การเมืองการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5).
นนทบุรี : สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาการ
วัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพฯ :
สุวีรียา สาสน์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
สุวีรียาสาสน์.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม
สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบัน
พัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- สมเกียรติ เกานาง และคณะ. (2562). *คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2562*.
โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม จังหวัดยโสธร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
28.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : บ็อค พอยท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (2562). *คู่มือการกำกับ ติดตาม และประเมินผล
การจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการ
จัดการการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการ
บริหารจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
(แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ
: ทิปส์พลัสลิเคชั่น.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). *ตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณาเพื่อ
การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553*. กรุงเทพฯ : บริษัทจุดทอง
จำกัด.

- สิทธิ์ อธิสรณ์. (2552). *เทคนิคการเขียนรายงานวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). *หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2549). *บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และการทำปกเจริญผล นนทบุรี.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2543). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2556). *การบริหารกิจการนักเรียน*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สำนักงานบริหารงานจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- หทัยชนก พรอคเจริญ และคณะ. (2552). *เทคนิคการสุ่มตัวอย่างและการประมาณค่า*, กลุ่มระเบียบวิธี สถิติ สำนักนโยบายและวิชาการสถิติ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัญชญา ณ ระนอง, เอกสารการบรรยาย วิชา รอ.701 การจัดการปฏิบัติการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุทัย เลาหวิเชียร. (2544). *ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- Caldwell, B.J. and Spinks, J.M. (1990). *The Self-Managing School : Administrative Science Quarterly*. London : Taylor and Francis (Mimeographed).
- Gulick, Luther and Lyndall Urwick. (1973). *The Science of Administration*. New York : Columbia University.
- Katz, Robert L. (1995). *Skill of an effective administrator*. Harvard Business Review.
- Kimbrough, R., & Nunnery, M. (1976). *Educational Administration*. An Introduction. New York : Macmillan.
- Sergiovanni, Thomas J. and others. (1980). *Education Governance and Administration*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

ดัชนีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- กฤษณ์ จันทะวงศ์. (2553). *แนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนนวมวิทย์ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัญจนา บัวสไว. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- โกษีย์ วงศ์สุธา. (2546). *การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียน บ้านโพธิสง่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรรย์ ชูชื่น. (2547). *การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งศรีหนองไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2550). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นโรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. ดุษฎีนิพนธ์, การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพร หลากสุขถม (2559). *แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัด อ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัฐนนท์ คำชาย. (2562). *การบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพบดินทร์. วิทยาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*.
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- ธนาภา ชมภูธัญ. (2559). *การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2*. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2 : บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน” 17 มิถุนายน 2559 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- นงเยาว์ กัลยาลักษณ์. (2541). *การศึกษากิจการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภาพร ณ เชียงใหม่ และคณะ. (2547). *การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของโรงเรียนวัดบางยาง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ปกรณกฤช อินทร์มงคล. (2550). *ความพร้อมของข้าราชการครูที่มีต่อการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- พรเทพ อยู่คง. (2553). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่สมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระวาทีน กนต์สีโล (บัวบุญ). (2558). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระอนุชัชฌ์ สิริบุญโญ (ฤทธิ์รุ่ง). (2558). *การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ใน การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลันธุ์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พัทธยาภรณ์ เปรมภิวงค์. (2553). *การปฏิบัติงานกิจการนักเรียนโรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พูนสวัสดิ์ นาคเสน. (2544). *การปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภิญโญ เฟ็งดา. (2550). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกำแพงเพชร*. ปริญญาครุ ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ, กำแพงเพชร.
- มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย*. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- มาลินี เกศธนากร. (2556). *การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42*. ปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาลี เกศธนาธร. (2556). *การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยานุสรณ์.
- รัชตา ธรรมเจริญ. (2554). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยอมนิยม เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วณิชย์ เอื้อนามจิตต์กุล. (2556). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรายนบุญมีรังสฤษฏ์. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รวเวทย์ บุญมา. (2541). การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรภาพร พรหมแก้วพันธ์. (2557). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วรภรณ์ บุญดอก (2560). สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยม วัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรภรณ์ บุญดอก. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยม วัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชัย หวังสวาสดี. (2559). รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศศิณัฐฐา อังกูรภาสวิชญ์. (2554). สภาพการบริหารกิจการนักเรียน โดยยึดหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สันติ นิลหมื่นไวย์. (2546). การพัฒนาการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อดิสร เทพเจริญ. (2550). สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ โรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนปง 1 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาทิตยา เวชภรณ์. (2558). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครสวรรค์. การประชุม

สัมมนาวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา และการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 16

อาทิตยา เวชกรณ. (2559). *แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.

อุบล เพียรพิทักษ์. (2548). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

Bennett, K.S. (1996). *An investigation of school district support in the development of critical skills in new principles*. Doctoral Dissertation. University of the Pacific.

Hall, B. R. (1991). *A study of at risk characteristics of these students who moved beyond the at risk group*. Dissertation Abstracts International, 15(2), 3574-A.

Harris, A. L. (1987). *High school classroom discipline: In retrospect the student's view*. Dissertation Abstracts International, 19(4), 122.

Karr, D. W. (1991). *The effects of pupil control ideology and principle use of power on teacher job satisfaction*. Dissertation Abstracts International, 20(3), 397-A.

Kolberg, Lawrence. (1976). *Moral Stages and Moralization. The Cognitive Development Approach in Lickons T. Moral Development and Behavior : Theory Research, and Social Issues*. New York : Holt Rineheart and Winston.

วารสารตีพิมพ์

กัญญา บัวไสว (2558) การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 9 (พิเศษ,2558) 15-30.

กาญจนา ศรีกาพลินธุ์. (2544). *วินัยนักเรียน : สารานุกรมศึกษาศาสตร์* (ฉบับที่ 22). กรุงเทพฯ : ธรรมการพิมพ์.

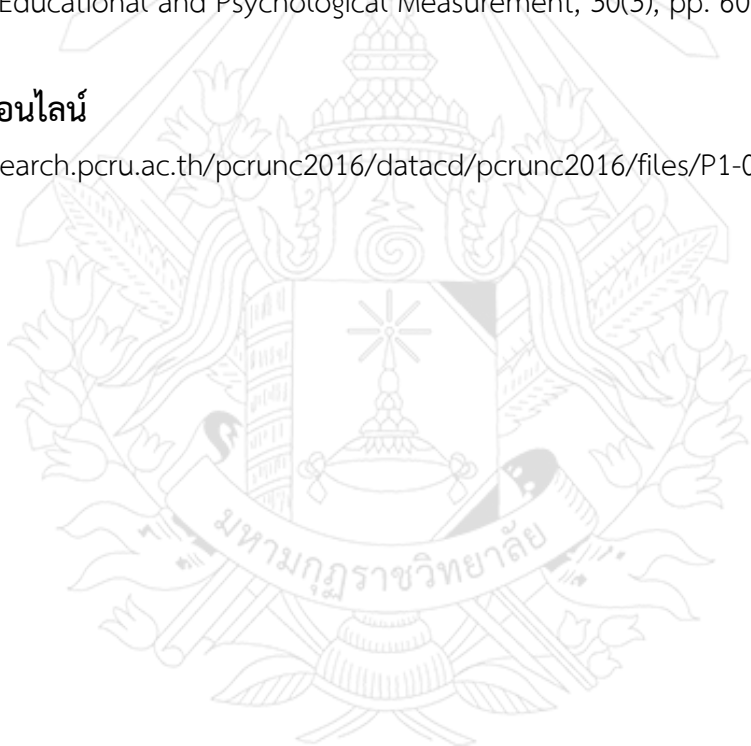
จุมพจน์ วนิชกุล, สาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2562). องค์ประกอบของการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนร่วมพัฒนา. *วารสาร "ศึกษาศาสตร์ มมร" คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม* 7(2) 119-134.

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2540). *สถิติเพื่อการวิจัย*, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 พฤษภาคม - สิงหาคม 2540, หน้า 32-46

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2552). “ความสัมพันธ์ระหว่างสถิติกับการวิจัย”. สักทอง : วารสารการวิจัย. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1/2552.
- ปวันรัตน์ ชันษา, กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ (2560) การพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานกิจการนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (2560) : กันยายน-ธันวาคม 2560.
- เพ็ชรี ระบุวิเชตร. (2547). เอกสารรวบรวมบทความทางวิชาการ บทความพิเศษ และบทความงานวิจัยของอาจารย์ ดร.เพ็ชรี ระบุวิเชตร. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภาควิชาอาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิจารณ์ พานิช. (2550). *วิธีแห่งองค์กรอัจฉริยะ*. จุลสารอุตสาหกรรมสัมพันธ์, 73, หน้า 2 -3.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2550). *คุณธรรม 8 ประการ*. สยามรัฐ ฉบับประจำวันที 8 มีนาคม 2550
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

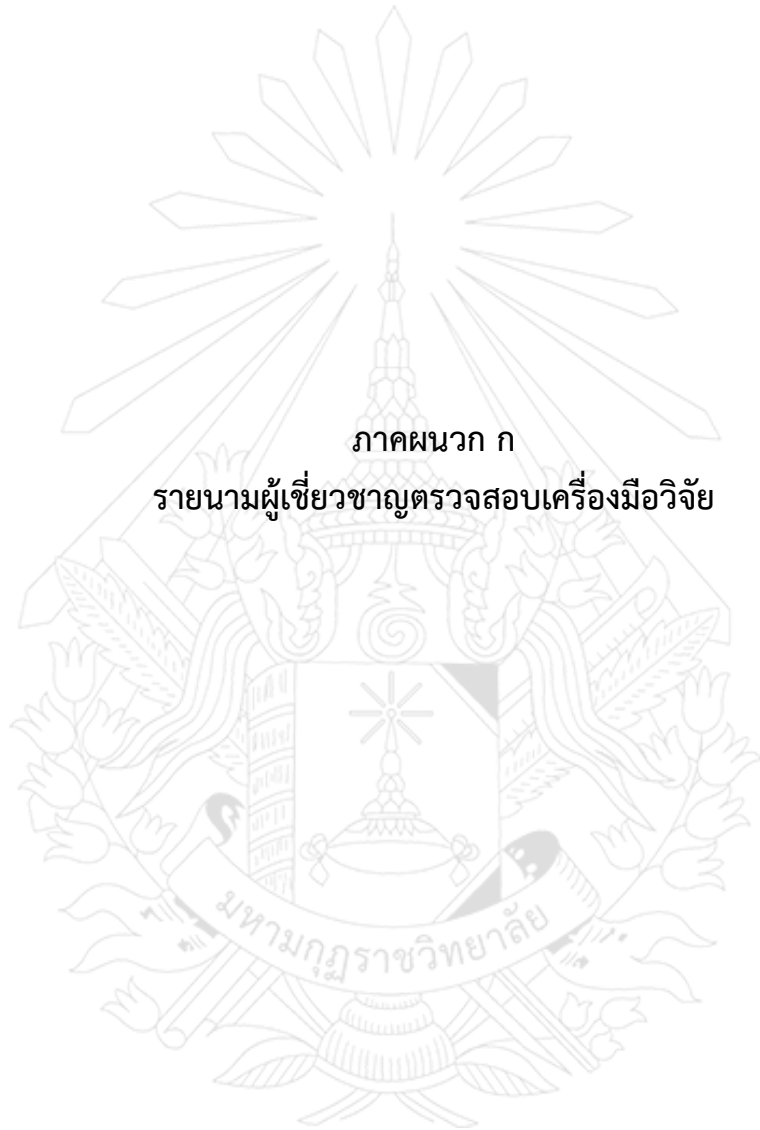
เอกสารออนไลน์

<http://research.pcru.ac.th/pcrunc2016/datacd/pcrunc2016/files/P1-029.pdf>





ภาคผนวก



ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1) พระครูชัยรัตนกร, ดร.

การศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง

การศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3) ดร.สมเกียรติ เถานาง

การศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม



ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๓๙๑๓(๒)/๐๕๗๒

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน พระครูชัยรัตนาร, ดร.

ด้วย นายศตวรรษ ภฤณา นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๓๕๐๕๓๒๐๐๖ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สัจจทศ ๔ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๒๘ STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF KINDLY TREATMENT IN SECONDARY SCHOOLS IN MAHA CHANA CHAI DISTRICT, YASOTHON PROVINCE, UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 28)” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วย ตัวเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาอำนาจ มหาวีโร, ดร.)

รักษาราชการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด
กรรมการและเลขานุการ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๖๖



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๕ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๕๖๓๘
www.rec.mbu.ac.th

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นายสมเกียรติ เกานาง ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายศตวรรษ กฤษณา เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์
เรื่อง "การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัด
ยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๘ (STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION BASED
ON THE FOUR PRINCIPLES OF KINDLY TREATMENT IN SECONDARY SCHOOLS IN MAHA CHANA CHAI
DISTRICT, YASOTHON PROVINCE, UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 28)" มีความ
ประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ดังกล่าว สำหรับเอกสารนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญากรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๕๖๓๘

ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๓๐๔๗-๒๐๐๑

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๕๖



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๓-๘๓๖๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๔๖๓๘
www.rec.mbu.ac.th

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายศตวรรษ กฤษณา เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับเลขอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัด
ยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๘ (STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION BASED
ON THE FOUR PRINCIPLES OF KINDLY TREATMENT IN SECONDARY SCHOOLS IN MAHA CHANA CHAI
DISTRICT, YASOTHON PROVINCE, UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 28)” มีความ
ประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ดังกล่าว สำหรับเอกสารนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุมัติขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๓-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๔๖๓๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๓



ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ฝ่ายบุคคล
 เลขที่รับ... ๑๓๕
 วันที่... ๓๑ / ๑๒ / ๖๒
 เวลา.....น.



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
 โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
 www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๐๔๖

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม
 เลขที่รับ... ๕๕๑
 วันที่... 1 เมษ 2564
 เวลา... ๑๐.๐๐ น.

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร นายสมเกียรติ เกานาง ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม *

ด้วย นายศตวรรษ กฤษณา เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๒๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษา
 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
 ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์
 เรื่อง “การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัด ๔ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัด
 ยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๘ (STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION BASED
 ON THE FOUR PRINCIPLES OF KINDLY TREATMENT IN SECONDARY SCHOOLS IN MAHA CHANA CHAI
 DISTRICT, YASOTHON PROVINCE, UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 28)” มีความ
 ประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในการแจกแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพร
 มายังท่านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษา
 จะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

รย: ผอ.ร. มหาชนะชัยวิทยาคม

- เพื่อทราบ
- เพื่อพิจารณา

เห็นควรมอบ

- กลุ่มบริหารงานวิชาการ
- กลุ่มบริหารงานงบประมาณ
- กลุ่มบริหารงานบุคคล
- กลุ่มบริหารงานทั่วไป

(ลงชื่อ) นางสาวอภิสรา มทรดา
ตำแหน่งที่รองอธิการบดี
 1 เมษ 2564

ขอเจริญพร

[Signature]

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

[Signature]

ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล

[Signature]

นาง อภิสรา

(นางฐาตมา สิงหะเกษม)

รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล

๑ ๒๕๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๐

[Signature]

[Signature]

๑ ๒๕๖๔



ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม



แบบสอบถาม

เรื่อง

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
 2. คำตอบของท่านในแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ โดยเสนอผลการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน้าที่การงานของท่านแต่ประการใด โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้ในการศึกษาเท่านั้น
 3. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
- ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาในการตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์

นายศตวรรษ กฤษณา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

เพศชาย

เพศหญิง

2. อายุ

ไม่เกิน 35 ปี

36-50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่ง

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

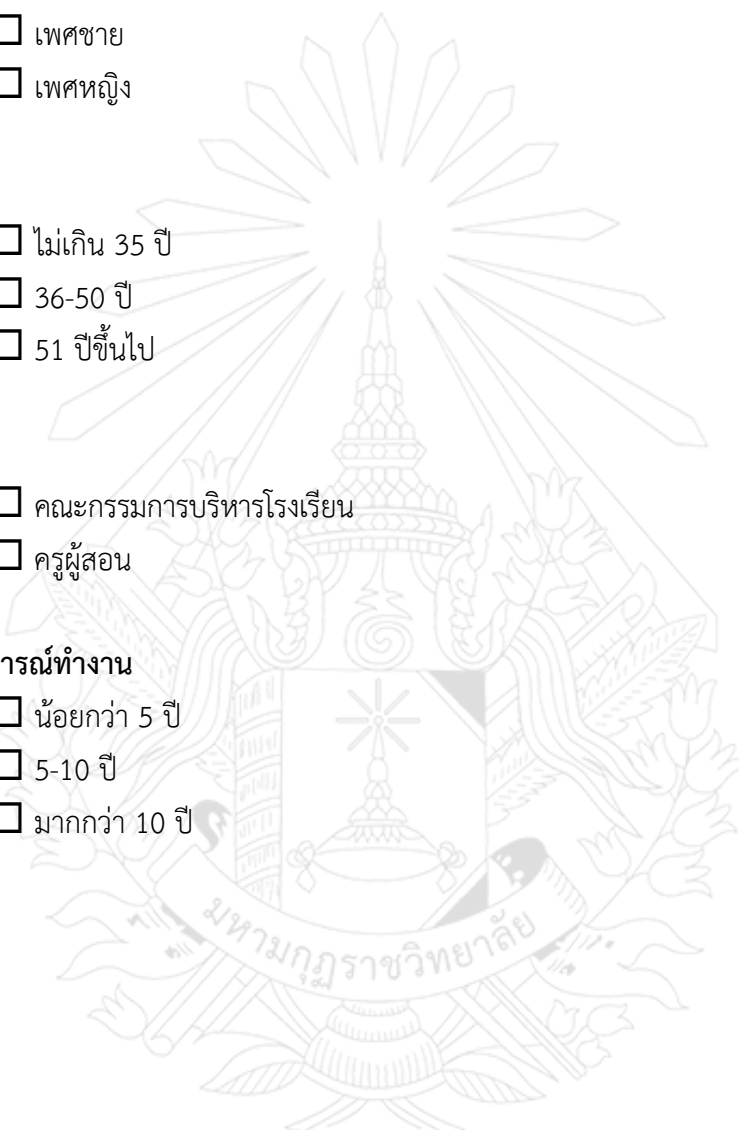
ครูผู้สอน

4. ประสบการณ์ทำงาน

น้อยกว่า 5 ปี

5-10 ปี

มากกว่า 10 ปี



ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นการสอบถามสภาพปัจจุบัน การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

2. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

ท่านคิดว่าโรงเรียนของท่านมีสภาพปัจจุบัน การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามรายการต่อไปนี้ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

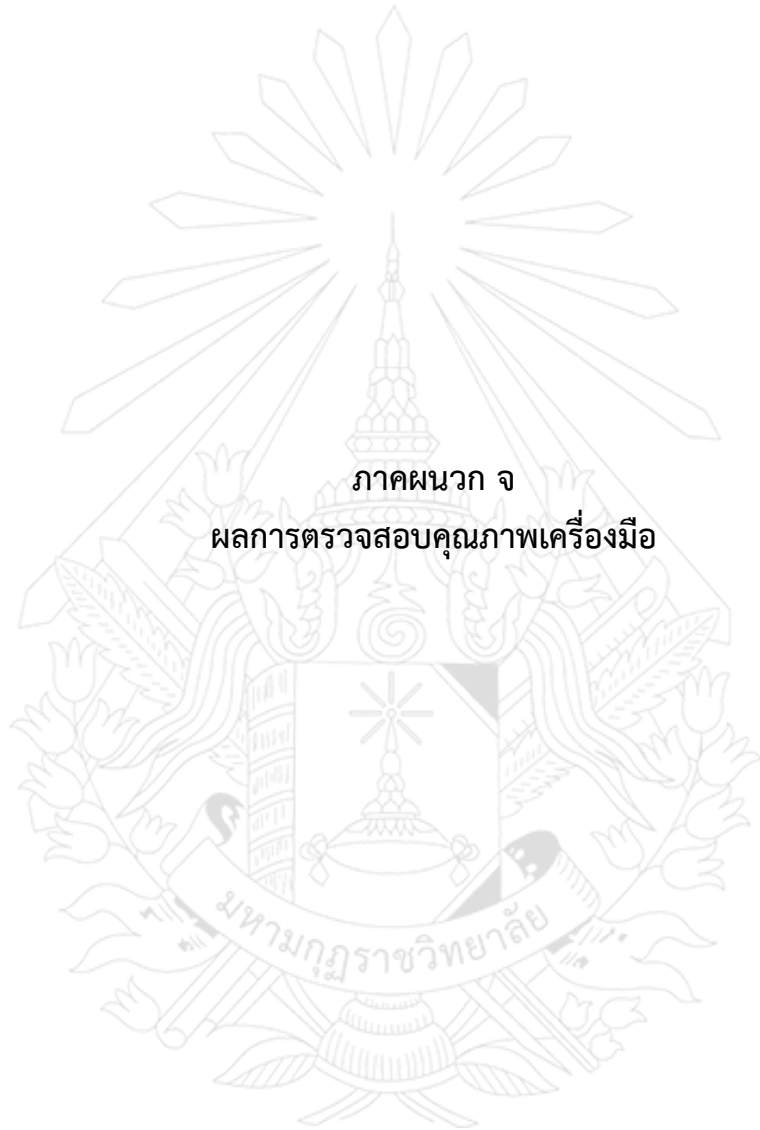
3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ที่	ข้อความคำถาม	ระดับการปฏิบัติ/สภาพปัจจุบัน				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน						
1.	โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ในการจัดทำคู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง (อัตถจริยา)					
2.	โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ (ปิยวาจา)					
3.	มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ทาน)					
4.	มีการเผยแพร่ระเบียบข้อบังคับของกิจการนักเรียน (ปิยวาจา)					

ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ/ สภาพปัจจุบัน				
		5	4	3	2	1
5.	นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับ ตามที่สถานศึกษา กำหนด (สมานัตตตา)					
2. การบริหารกิจการนักเรียน						
6.	มีการกำหนดความรับผิดชอบและขอบข่ายการทำงานต่าง ๆ ในงาน กิจการนักเรียน (สมานัตตตา)					
7.	มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในสถานศึกษาอย่าง เป็นระบบ (อัตถจริยา)					
8.	มีการประสานส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกับหน่วยงานภายนอก สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา)					
9.	มีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน (อัตถจริยา)					
10.	มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของ นักเรียน (ทาน)					
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม						
11.	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ (ทาน)					
12.	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของ นักเรียน (ทาน)					
13.	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (จิตอาสา) (อัตถจริยา)					
14.	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของนักเรียน (ทาน)					
15.	มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี (ทาน)					
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน						
16.	มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยคุณครูที่ปรึกษา (ทาน)					
17.	มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ปิยวาจา)					
18.	มีการคัดกรองนักเรียน และแบ่งกลุ่มนักเรียน (อัตถจริยา)					
19.	มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (อัตถจริยา)					
20.	มีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน (อัตถจริยา)					
21.	มีการส่งต่อนักเรียนภายในและภายนอกสถานศึกษาในกรณีที่นักเรียน ต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง (สมานัตตตา)					



ภาคผนวก จ
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

$$\text{สูตร} \quad \sum R = \frac{IOC}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

หมายเหตุ : ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.914	30

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นายศตวรรษ กฤษณา
วัน เดือน ปีเกิด : 15 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2528
ชาติภูมิ : จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน : 190/8 ซ.10 ถ.ราชการดำเนิน
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000
เบอร์โทรศัพท์ 062-1413701
E-mail lang0621413701@gmail.com

การศึกษา : ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)
วิชาเอก การพัฒนาสังคม วิชาโท ภาษาจีน
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

หน้าที่การงานปัจจุบัน : ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม

